Nr 7 i 8 WARSZAWA, 15 KWIETNIA ROKU 1939. ROK XXI

GAZETA ADMINISTRACJI

DWUTYGODNIK

POŚWIĘCONY PRAWU PUBLICZNEMU ORAZ ZAGADNIENIOM ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ

ADMINISTRACJA SPRAW WEWNĘTRZNYCH 1918 — 1938

CZĘŚĆ II[1])

[1]) Część I nin. pracy została ogłoszona w Nr 23—24 „Gazety Administracji" z r. 1938.

ROMAN HAUSNER

ADMINISTRACJA SPRAW WEWNĘTRZNYCH 1918—1938

XX

Prawidła i formy postępowania administracyjnego, obow. na ziemiach polskich, nie przedstawiały jednolitej całości, będąc wytworem różnych obcych systemów przedwojennych, które zresztą tylko dla niektórych działów adm. i pewnych kategoryj spraw wprowadziły specjalne normy postępowania [1]).

I Postępowanie adm. w ogólnym znaczeniu uregulowane było jedynie wb. zab. austriackim instrukcją dla politycznych władz powiatowych (ogł. rozp. Min. Spr. Wew. i Sprawiedl. z 17.III 1885 Dz. U. Nr 52). Na instrukcji tej wzorowała się polska instr. dla komisarzy powiatowych z r. 1919 (nieogł.), wydana przez Mstwo Spr. Wew., a obow. na obszarze b. Kongresówki.

Formę orzeczeń władz adm. oraz sprawę środków prawnych uregul. jednolicie dla całego obszaru Państwa (z wyjątkiem Śląska) ustawa z 1.VIII 1923 r. w spr. środków prawnych od orzeczeń władz adm. (Dz. U. poz. 712). Przepisy tej ustawy regulowały tylko fragment postępowania i nie odnosiły się do postępowania karno-adm., jak również spornego i uchwałowego.

Wb. dzielnicy pruskiej oraz w górnośl. części woj. śląskiego (gdzie w załatw. spraw adm. współdziałał w dużej mierze czynnik obywatelski w tzw. postępowaniu uchwałowym i spornym), ustawy pruskie nie normowały całokształtu postępowania adm. W postępowaniu uchwałowym udział czynnika obywatelskiego w załatw. spraw adm. przejawiał się w uchwałach kolegiów złożonych z elementów adm. państwowej i obywateli z wyboru. Władzami uchwałowymi były: a) wydział powiatowy wzgl. miejski, jako I instancja, b) wojew. sąd administracyjny jako II inst., c) wojew. rada administracyjna, jako ostat. instancja.

Kompetencje władz uchwałowych określała głównie ustawa kompetencyjna z 1.VIII 1883 (Zb. u. pr. str. 237).

---

[1]) por. K. Dubiel i T. Saloni: „Podręcznik dla służby administracyjnej" (Warszawa 1925).

Co do postępowania adm. spornego, to w b. dz. pruskiej i górnośl. części woj. śląskiego istniały sądy administr. II i I inst., zorg. na podstawie ustawy o ogólnej adm. kraju z 31.VII 1883 (Zb. u. pr. str. 195) oraz ustawy z 13.V 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53) i przepisów wydanych przez Ministra b. dzieln. pruskiej, a w szczególności: a) wojewódzki sąd adm., jako II instancja, b) wydział powiatowy (miejski) jako I inst.; ich zakres działania określała zasadniczo ustawa kompetenc. z 1.VIII 1883 (Zb. u. pr. str. 237). Do sądów tych — ogólnie biorąc — należały spory prawno-publ., wyjątkowo prawno-prywatnej natury. Specjalnego komisarza dla popierania odwołania, wniesionego ze względów interesu publicznego przez przewodniczącego wydziału powiatowego lub woj. sądu administracyjnego, ustanawiał wojewoda dla wojew. sądu adm., a właściwy minister, o ile chodzi o Najw. Trybunał Adm.

Instytucja postępowania uchwałowego i spornego w b. dzieln. pruskiej przetrwała częściowo dotąd, podobnie instytucja sądów adm. (por. regulamin dla tych sądów z 17.VII 1930, Dz. U. poz. 465 oraz rozp. Prezyd. z 19.I 1928 o org. władz adm. ogóln., Dz. U. poz. 86). Na Śląsku zmiany w org. tych sądów zostały wprow. w drodze norm autonom.

Na ogół jednak ustawodawstwo polskie niewiele korzystało z tych form postępowania, a nieliczne ustawy (przemysłowa, o org. samorządu z 1933 r.) przekazały pewne kompet. sądom admin. wojewódzkim.

II Postępowanie karno-administracyjne nie było również uregul. w sposób jednolity.

I tak na obszarze b. Kongresówki na podst. dekretu Naczelnika Państwa z 7.II 1919 (Dz. Pr. poz. 154) władze administracyjne mogły wymierzać kary za przekroczenia. Tryb postępowania adm.-karnego, określony był w rozp. Ministra Spr. Wew. z 21.II 1919 (Monitor P. Nr 46), z 8.VII 1919 (Monitor P. Nr 159), z 5.III 1921 (Dz. U. poz. 134) i z 6.XII 1921 (Dz. U. poz. 756).

Na Ziemiach Wschodnich uprawnienia władz adm. do wymierzania kar oraz postępowanie normowało rozp. Min. Spr. Wew. z 5.II 1920 r. (ogł. w Dz. Urzęd. Zarz. Ter. Przyfront. i Etap. Nr 4 poz. 30 i 31), rozciągnięte następnie rozp. Rady Min. z 7.IX 1922 r. (Dz. U. poz. 726) na obszar Ziemi Wileńskiej. Na terenach tych służyła administracji specj. władza dyskrecjonalna, na wypadek niestosownego zachowania się ludności cywilnej względem przedstawicieli władz państwowych w czasie urzędowania (zuchwalstwo, lekceważenie, opór itp.) oraz niedbalstwa w wykonaniu niecierpiących zwłoki zarządzeń (rozp. Kom. Gen. Z. W. z 16.XII 1919 r. o władzy dyskrecjonalnej, Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr 1 ex 1920).

W b. zaborze austriackim uprawnienia władz adm. do karania oraz tok postępowania normowały rozp. z 20.IV 1854 (Dz. u. p. Nr 96), z 3.IV 1855 (Dz. P. P. Nr 61), z 30.IX 1857 (Dz. P. P.

Nr 198), i kilka innych. Szczególnie t. zw. patent ces. z 1854 r. dawał władzom szerokie uprawn. dyskrecjonalne.

Władze gminne (miejskie) w tej dzielnicy miały prawo wydawania lokalnych przepisów policyjnych z sankcją karną.

W b. dzielnicy pruskiej i górnośl. części woj. śląskiego władzom adm. oraz policyjnym („wójtom“ w woj. pomorskim i śląskim oraz „komisarzom obwodowym“ w woj. poznańskim) na podstawie §§ 136 — 145 ustawy o ogólnej adm. kraju z 31.VII 1883 (Zb. u. pr. str. 195) w łączności z ustawą o adm. policji z 11.III 1850 (Zb. u. pr. str. 265) służyło prawo wydawania przepisów policyjnych w spr. porządku i bezpieczeństwa z zagrożeniem kary.

Pruska ustawa z 23.IV 1883 o policyjnych nakazach karnych z powodu wykroczeń (Zb. u. pr. str. 65) nadała władzom adm. i policyjnym prawo karania w pewnych granicach. Jeżeli władze te uważały za wskazaną karę wyższą, przekazywały sprawę prokuraturze.

III Na obszarze b. zab. rosyjskiego nie było przepisów, regul. jednolicie sprawę środków przymusowych, przysługujących władzom adm. dla przepr. ich orzeczeń, zarządzeń, nakazów lub zakazów. Na podstawie §§ 138 i 139 cz. VI kodeksu karnego mogły być stosowane, jako środek przymusowy grzywny za nieposłuszeństwo wobec obow. rozp. i zarządzeń władz. Ten środek przymusowy przewiduje też art. 7 i 8 rozp. Ministra Spr. Wew. o postęp. adm. karnym z 21.II 1919 (Monitor Nr 46). Na Ziemiach Wschodnich rolę środka przymusowego spełniały doraźne kary (grzywny za nieposłuszeństwo, opór itp.), na podstawie rozp. Komis. Gen. z 16.XII 1919 o władzy dyskrecjonalnej (Dz. Urz. Z. C. Z W. Nr 1 ex 1920).

Na obszarze b. okupacji niemieckiej rozp. o władzy policyjnej powiatowej z 22.III 1915 (Dz. rozp. Gen. Gub. Nr 12), wprowadziło w okręgu generał-gub. warszawskiego, jako środek przymusowy wykonanie nakazu przez osoby trzecie przy ściągnięciu kosztów od zobowiązanego. Użycie przymusu bezpośr. względem osoby zobow. znane było na tym obszarze na podstawie cytow. rozp. z 22.III 1915, a w formie dostawienia przymusowego osoby do rozpraw, także na podstawie rozp. Ministra Spr. Wew. z 21.II 1919 r. (Monitor P. Nr 46) oraz rozp. z 5.XI 1920 (Dz. Urz. T. R. i E. poz. 31).

Postępowanie przy egzekucji administrac. (ostrzeżenie, sekwestracja, licytacja) normowało na obszarze b. Kongresówki postanowienie Rady Admin. Król. Pols. z 28.XII(9.I) 1862/63 r. (Dz. Pr. T. 61, str. 113).

Egzekucję grzywien karno-adm. normowało rozp. Min. Spr. Wew. z 21.II 1919 (Monitor P. Nr 46) i z 8.VII 1919 (Monitor P. Nr 159) oraz rozp. z 5.XI 1920 (Dz. Urz. Z. T. P. i E. poz. 31).

W b. zaborze austriackim postępowanie przymusowe regulował patent cesarski z 20.IV 1854 (Dz. u. p. Nr 96).

W b. dzielnicy pruskiej oraz górnośl. części woj. śląskiego postępowanie przymusowe opierało się na §§ 132 — 135 ustawy o ogólnej adm. kraju z 31.VII 1883 (Zb. u. pr.

str. 195) i służyło władzom adm. (II i I instancji) miejscowym władzom policyjnym (wójtowie, komisarze obwodowi) oraz przełożonym gmin.

Ściąganie należytości pieniężnych normowało rozp. z 15.II 1899 (Zb. u. pr. str. 545), instrukcja min. z 28.XI 1899 r. (Dz. Centr. Adm. podatków z 1900 str. 44) i rozp. z 24.VIII 1915 r. (Zb. u. pr. str. 127).

IV Powyższy, niezmiernie skomplikowany stan prawny, został uporządkowany w r. 1928 trzema rozporządzeniami Prezydenta z mocą ustawy, a mianowicie: rozp. z 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. poz. 341), rozp. z tejże daty o postępowaniu przymusowym (Dz. U. poz. 342) i rozp. z tejże daty o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. poz. 365). Powyższe trzy ustawy obowiązują na obszarze całego Państwa łącznie z woj. śląskim.

Szczególną wagę posiada rozporządzenie o postępowaniu adm. W chwili wydania było ono jedną z pierwszych tego rodzaju kodyfikacyj w Europie [2]). Rozp. to, niezależnie od stworzenia wyraźnych zasad postępowania, w szeregu konkretnych przepisów dało szerokim kołom obywateli znaczne ulgi w załatwianiu spraw w urzędach. Przykładowo wymienimy: art. 12 (ułatwienia w zakresie pełnomocnictw i pełnomocników), art. 14 (prawo stron przeglądania aktów w urzędzie), art. 15 (wnoszenie podań ustnie do protokołu), art. 44 (zasada, że w postępowaniu wyjaśniającym władza ma się kierować względami „celowości, szybkości, prostoty i zaoszczędzenia kosztów"), art. 56 (obowiązek władzy wydobycia akt urzędowych, na które osoba interesowana się powołuje), art. 32 i 57 (ograniczenie obowiązku osobistego stawiennictwa w urzędzie do wypadków niezbędnej konieczności), art. 68 (obowiązek władz I i II inst. załatwiania spraw w terminie 3 do 6-miesięcznym i specjalne środki prawne w razie zwłoki), art. 85 (ułatwienia przy wnoszeniu odwołań), art. 99 do 102 (ograniczenie możliwości zmiany decyzji prawomocnej). Bezzwłocznie po ukazaniu się tego rozp. Mstwo Spr. Wew. okólnikiem z 27.VI 1928 Nr 104 poleciło w drodze plakatów zwrócić uwagę najszerszych kół ludności na nowe ulgi.

Również rozp. Prezydenta o postępowaniu przymusowym stoi na stanowisku ochrony interesów obywateli, m.in. postanawia w art. 6, że „zastosowanie przymusu adm. należy utrzymać w granicach niezbędnej potrzeby, a stosowanie przymusu ustaje natychmiast z chwilą osiągnięcia zamierzonych skutków, w szczeg. jeśli obowiązku dopełniono albo jeśli dopełnienie go stało się bezprzedmiotowe lub dla zobowiązanego niemożliwe".

---

[2]) Porównaj R. Hausner: Trzy ustawy o postępowaniu administracyjnym. (Gazeta Adm. Nr 8 z 1929 r.).

tenże: Geneza rozporządzenia Prezydenta R. P. o postępowaniu administracyjnym. (Gazeta Adm. Nr 15 z 1933 r.).

Rozp. o postępowaniu karno-adm. stanowi realizację zasad art. 72 Konstytucji marcowej i 68 Konstytucji kwietniowej, w myśl których: „sprawy, w których karę orzekła władza administracyjna, będą na żądanie stron przekazane na drogę postępowania sądowego“ [3]).

Wszystkie trzy rozporządzenia, opracowane w Mstwie Spr. Wew. zasięgiem swoim wykraczają daleko poza zainteresowania tego tylko resortu. W szczególności rozp. o postępowaniu administr. ma zastosowanie

(art. 1). do postępowania we wszystkich sprawach z zakresu prawa administracyjnego, załatwianych przez władze i urzędy administracji państwowej i samorządu terytorialnego.

Art. 112 — 116 ustanawiają pewne wyłączenia na rzecz takich działów, które wymagają odrębnych form postępowania (np. ubezpieczenia społeczne), Rada Ministrów jednak upoważniona jest do rozciągania ogólnego rozp. o postępow. admin. — także i na działy wyłączone, oraz do odpowiedniego przystosowania przepisów tego rozp. Prez. do potrzeb tych działów. Mstwo Spr. Wew. czuwa przy każdej sposobności nad tym, ażeby bez istotnej potrzeby nie były ustanawiane wyjątki od ogólnych form postępowania.

XXI

Przy ocenie polityki personalnej Mstwa Spr. Wew. w okresie 20-lecia należy pamiętać o tym, że:

1) z chwilą odzyskania niepodległości nastała konieczność stworzenia od razu [1]) całego aparatu admin. i powołania kilku tysięcy urzędników, zatem o planowej rekrutacji nie mogło być mowy;

2) pod względem pełnego przygotowania fachowego można było mówić tylko o urzędnikach w b. zaborze austriackim i nielicznych urzędnikach w dwóch innych zaborach;

3) poza tym personel urzędniczy musiał być rekrutowany z osób chętnych do pracy w adm. publicznej, a zajętych dotąd w rozmaitych zawodach, jako też z osób, które szukały zajęcia w adm. dla celów zarobkowych;

4) Mstwo Spr. Wew. przeprowadzało rekrutację urzędników przede wszystkim w odniesieniu do terenu b. Kongresówki, natomiast urzędnicy w woj. zachodnich byli angażowani przez władze regionalne, tj. Komisariat Nacz. Rady Ludowej i Min. b. dzieln. pruskiej, na Kresach Wschodnich zaś przez tamt. zarządy cywilne;

---

[3]) Jankowski T.: Prawo o wykroczeniach. (Gazeta Adm. Nr 18 z 1932 r.).

S. Przestrzelski: Areszty gminne. (Gazeta Adm. Nr 15 z 1938 r.).

[1]) Wskazuje na to np. komunikat M. Spr. Wew. w Nr 61 Monitora P. z 15.III 1919, w którym czytamy, że: „wszystkie posady w Mstwie oraz w podległych urzędach na prowincji są obsadzone. Ponadto Mstwo posiada kilka tysięcy zarejestrowanych ofert“.

5) przyjęcie doraźne w latach 1918 — 1919 wielkiej liczby urzędników różnego przygotowania i pochodzenia stworzyło fakt dokonany, który zaciążył na dalszym rozwoju polityki personalnej, pociągając za sobą konieczność stosowania odmiennych zasad do personelu stanowiącego już obsadę urzędów (doszkolenie oraz selekcja), odmiennych zaś do nowych sił urzędniczych, wstępujących do służby adm. (odpowiednie studia, podział na kategorie, szkolenie praktyczne, egzamina fachowe);

6) Wreszcie nie można zapominać o tym, że w zakresie adm. wewnętrznej szczególną rolę odgrywa zagadnienie urzędników tzw. politycznych, których dobór (przyjmowanie i zwalnianie) musi następować według specjalnych kryteriów. Wynika to z istoty rzeczy i w innych państwach znalazło wyraz w konkretnym ustawodawstwie [2]).

Personel administracji spraw wew. skompletowany w latach 1918 — 1919 na prędce — zaraz w czasie pierwszej sesji Sejmu Ustawodawczego znalazł się pod ciężkimi zarzutami ze strony różnych ugrupowań sejmowych [3]).

Zamieszczone niżej tablice, ułożone na podstawie preliminarzy budżetowych oraz na podstawie ankiety ze stycznia 1923 r. [4]), dają dość dokładny przegląd całego problemu urzędniczego niemal od jego początku. Tablice informują m.in. także o udziale poszczeg. b. dzielnic oraz biurokracji przedwojennej w obsadzie urzędów.

Tablice obrazują tylko etat adm. spraw wewnętrznych. Uderza wobec tego w pierwszych latach istnienia naszej administracji bardzo duża liczba personelu w porównaniu z dzisiejszą, gdy się zważy, że oprócz wykazanych w tablicach urzędników urzędów woj. i starostw z etatu M. S. Wew. istniała w tych urzędach bardzo znaczna liczba urzędników z etatów resortów zespolonych. Cytow. spis wykazuje w r. 1923 na etatach resortów (obecnie) zespolonych: w wojew. wydziałach wyznaniowych 65 urzędników, wojew. wydziałach zdrowia 284, lekarzy powiatowych 365, w wojew. wydziałach pracy i opieki społ. 333, w wojew. wydziałach rolnictwa i weterynarii 453, w referatach weteryn. w starostwach 445, w nie zespolonych wówczas, a obecnie zespolonych okręg. urzędach ziemskich 1078, a w powiatowych 368, w woj. wydziałach przemysłowych 163, w okręg. dyrekcjach

---

[2]) Por. prof. dr M. Z. Jaroszyński: Problemy personalne w administracji publicznej (Materiały Komisji dla usprawnienia Adm. Publ. — Tom X) Warszawa, 1933.

Por. cyt. w powyższej pracy: Projekt francuskiej ustawy urzędniczej wniesiony do parlamentu 1 czerwca 1920 r. oraz ustawodawstwo niemieckie w tym samym przedmiocie.

[3]) Porównaj dyskusję na 14 posiedzeniu z 14.III 1919 i przemówienie Ministra Spr. Wew. Wojciechowskiego na temat trudności formowania administracji.

[4]) Funkcjonariusze w państwowej służbie cywilnej, w wyniku spisu ze stycznia 1923 (nakład Gł. Urz. Statystycznego, Warszawa 1925).

robót publ. 646, w biurach architektów powiat. 104, w biurach zarządów drogowych 449, w niezespolonych wówczas dyrekcjach dróg wodnych 137, a w okręg. dyrekcjach odbudowy 200, w powiat. biurach odbudowy 522. Wyliczone biura miały na swoich etatach nie tylko tzw. urzędników fachowych (lekarze, weterynarze, inżynierowie, agronomowie itd.), ale także referentów administracyjnych oraz personel kancelaryjny i pomocniczy.

Na podstawie rozp. Rady Min. z 11.II 1924, Dz. U. poz. 225, wszyscy urzędnicy referendarscy, rachunkowi, kancelaryjni z wyjątkiem tylko tzw. urzędników fachowych (którzy pozostali na etatach właściwych resortów) zostali przeniesieni na etat resortu Spraw Wew.

Stało się to przyczyną dużych obciążeń tego etatu, ponieważ przejęte przez Mstwo Spr. Wew. etaty zostały następnie w czasie dyskusji budżetowej w Sejmie skreślone (jako pozornie stanowiące powiększenie etatu Mstwa Spr. Wew.) i w ten sposób Mstwo Spr. Wew., przejąwszy całą obsługę resortów zespolonych w zakresie spraw adm.-prawnych, rachunkowych i kancelaryjnych (bez etatów), musiało dostarczyć personelu ze swego własnego etatu.

Przebieg tej sprawy ilustruje następujące zestawienie:

Etat M. S. Wew. na 1924 r.	Przejęto w latach 1924—28 z etatów:						Etat M. S. Wew. na 1928/29 r.
	Pracy i Op. Społ.	Roln.	W. R. i O. P.	Przem. i Handlu	Robót Publ.	Razem	
4.900	18	103	75	31	229	456	4.998

Szczególnie dużemu zmniejszeniu uległ etat M. S. Wew. w związku z akcją oszczędnościową Ministra Skarbu Michalskiego [5]) oraz Nadzwyczajnego Komisarza Oszczędnościowego Moskalewskiego.

Od szeregu lat etat urzędników adm. spraw wewnętrznych pozostaje bez zmiany. Dysproporcję między tym stanem rzeczy a powiększającą się stale ilością czynności [6]) (wskutek stałego wzrostu ludności, rozwoju ośrodków miejskich, narastania ustawodawstwa oraz rozszerzania się ingerencji Państwa) Mstwo starało się zmniejszyć przez odpowiednią reorganizację urzędów, usprawnienie metod pracy, dekoncentrację decyzyj oraz podniesienie kwalifikacyj urzędników w drodze odpowiedniego doboru i szkolenia.

Celem usprawnienia polityki personalnej Mstwo Spr. Wew. przeprowadziło w urzędach woj. skupienie załatwiania spraw personal-

---

[5]) Por. exposé Min. Michalskiego na 293 posiedzeniu Sejmu w 1922 r. oraz sprawozdanie Nacz. Komis. Oszcz. z 17.V 1924 (druk sejm. Nr 1210).

Por. też: R. Hausner: Poczynania organizacyjno-oszczędnościowe w Polsce w latach 1918 — 1934 (Warszawa 1935).

[6]) Np. olbrzymie odciążenie sądów przez przekazanie władzom admin. orzecznictwa w spr. o wykroczenia.

nych wszystkich urzędników tych urzędów i starostw w jednym wydziale (ogólnym).

Stałe zmniejszanie się etatu urzędników w resorcie Spraw Wew. ilustruje następująca tabela:

ROK	1923	1924	1925	1927/28	1931/32	1938/39
Ministerstwo . . .	289	409[1])	336	277	315	270
Urzędy wojewódzkie i starostwa . .	6146	5330[2])	5691[3])	5064[4])	5108	4846[5])

[1]) Wzrost wskutek włączenia Gener. Dyr. Służby Zdrowia, która do r. 1923, stanowiła osobne Mstwo Zdrowia Publicznego (170 etatów).

[2]) W tym 430 etatów służby zdrowia, czyli de facto 4900, co w porównaniu z r. 1923 (6146 etatów) daje zmniejszenie o 1246 etatów.

[3]) W tym 175 przejętych w ciągu roku z etatów resortów zespolonych.

[4]) Zmniejszenie w porównaniu z poprzed. o 627 etatów.

[5]) Od r. 1932 w miejsce działu admin. Zdrowia Publicz. (przekazanej resortowi Opieki Społ.) — dział admin. techniczo-budowl. przejęty z resortu b. Min. Rob. Publ.

Personel administracji spraw wewnętrznych wg. preliminarzy budżetowych na r. 1919 1920.

I Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

1. Etatowi:

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów
Minister	II	1	Pomocnik referenta .	VIII	37
Podsekretarz stanu . .	III	1	Sekretarz	IX	37
Szef Sekcji	IV	6	Starszy kancelista . .	X	48
Naczelnik wydziału . .	Va	25	Kancelista	XI	39
Radca min.	Vb	19	Woźny.	—	16
Starszy referent . . .	VI	44	Goniec	—	10
Referent	VII	51			

2. Nieetatowi:

Urzędnicy i dietariusze — 3 w VIII, 4 w IX, 21 w X, 18 w XI.
Woźni i gońcy — 53.

Uwaga. Dla oceny zakresu działania Mstwa w owym czasie należy nadmienić, że w tymże preliminarzu budżet. znajduje się ogółem 15 resortów (Aprowizacji, Zdrowia, Sztuki i Kultury, Robót Publ. + 11 istniejących obecnie) i 2 urzędy na prawach Mstw: Gł. Urząd Likw. oraz Gł. Urząd Ziemski.

Zakres Mstwa Spr. Wew. nie obejmował Ziem Wschodnich (gdzie istniały odrębne zarządy) i b. dzieln. pr. (gdzie istniał osobny Departament Spr. Wew. Ministerstwa dla tej dzielnicy). Na obszarze b. Kongres. województwa zorganizowały się z początkiem r. 1920. Obszar b. Galicji tworzył jeden okręg administr.

II Urzędy wojewódzkie w 5 wojew. centralnych.

1. Etatowi:

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów
Wojewoda . . .	IV	5	Pomocnik referenta	VIII	20
Naczelnik wydziału .	Va	5	Sekretarz	IX	20
Radca	Vb	15	Starszy kancelista .	X	25
Starszy referent . .	VI	25	Kancelista . . .	XI	40
Referent	VII	30			

2. Nieetatowi:

Maszynistki	— 50	stróże	— 10
szoferzy	— 5	posługacze	— 10
woźni	— 25	gońcy	— 30

Uwaga. Urzędy wojew. na obszarze b. Kongresówki zorganizowały się z początkiem r. 1920 na podstawie ustawy z 2.VIII 1919 r., z tą chwilą Mstwo Spr. Wew. przekazało wojewodom duży zakres swoich dotychczas. kompetencyj jako II inst. (wzgl. I inst.).

III Starostwa w 5 wojew. centralnych.

Preliminarz na 1919/20 podaje tylko globalne cyfry dotyczące Starostw w b. Kongresówce bez specyfikacji.

1. Etatowi:

Starostów — 85
zastępców starostów — 88
urzędników — 1379 w VII — XI kateg. płacy.

2. Nieetatowi:

maszynistek i telefonistek — 334
woźnych, gońców, stróżów — 486

IV Generalna Delegatura Rządu na Galicję (i Starostwa).

1. Urzędnicy konceptowi

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość etatów
Generalny Delegat Rządu	II	1	Sekretarz Namiestnictwa	VIII	36
Wiceprezydent . . .	IV	2	Komisarz powiatowy	IX	160
Radca Dworu . . .	V	5	Koncypista. . . .	X	86
Radca Namiestnictwa	VI	42	Praktykant konceptowy	—	120
Starosta	VII	85			

Uwaga. Generalny Delegat Rządu sprawował na obszarze b. Galicji funkcje rządowej władzy admin. ogólnej II instancji (b. Namiestnictwa). Na etacie Delegatury (i etacie Spr. Wew.) pozostawali prawie wszyscy urzędnicy z wyjątkiem sił fachowych, pozostających na etacie resortów zespolonych.

2. Urzędnicy rachunkowi

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość
Dyrektor r.	VI	1	Oficjał r.	X	32
Starszy radca r. . .	VII	3	Asystent r.	XI	31
Radca r.	VIII	15	Praktykant r.	—	51
Rewident r.	IX	31			

3. Personel kancelaryjny i pomocniczy

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość
Kierownik urzędów pomocniczych . . .	VIII	3	Oficjantka kancelar. .	—	92
Adiunkt kancel. . . .	IX	11	Woźni (sługa urzędowy). .	—	47
Oficjał kancel.	X	25	Pomocnicy kancelar. .	—	308
Sekretarz powiatowy. .	X	85	Pomocnicy	—	458
Kancelista.	XI	128	Pomocnicy słudzy urzędowi.	—	243
Oficjant kancelar. . .	—	458			

Obok Generalnego Delegata Rząd jako władzy rządowej funkcjonował Wydział Krajowy jako władza samorządowa najwyższej instancji (z własnym budżetem i własnymi etatami urzędniczymi). Dla orientacji podajemy poniżej etat Wydziału Krajowego z r. 1913.

URZĘDNICY	VI	VII	VIII	IX	X	XI	Praktykanci	Aplikanci	Razem
Prawno-administr.	10	8	10	8	15	—	7	—	58
Biuro melioracyjne	3	18	19	29	25	—	5	—	99
Inspekcja szpitali.	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Inżynierowie drogowi	2	9	15	15	15	—	5	—	61
Biuro kolejowe	3	4	5	8	6	2	—	—	28
Oddział rachunkowy.	1	1	13	15	15	14	17	15	91
Oddział kasowy	1	1	2	3	3	2	2	1	15
Kancelaria	1	—	4	6	6	6	—	7	30
Biuro włości rentowych . . .	—	1	3	—	2	1	—	2	9
Biuro pośrednictwa pracy . .	—	—	—	1	1	1	—	—	3
Patronat (Kasy Stefczyka) . .	1	2	3	4	6	1	1	—	18
Patronat przemysłowy. . . .	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Biuro solne	1	—	3	3	4	3	—	2	16

4. Dyrekcje Policji Lwów i Kraków

Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość	Tytuł służbowy	Kategoria płacy	Ilość
Dyrektor Policji . . .	V	1	Adiunkt kancelar. . .	IX	24
Starszy radca	VI	3	Oficjał kancelar. . .	X	19
Radca Policji.	VII	10	Kancelista	XI	15
Starszy komisarz . . .	VIII	17	Oficjał kancel. . . .	—	24
Komisarz	IX	26	Pomocnik kancel. . .	—	88
Koncypista	X	22	Agent policyjny . . .	—	210
Praktykant konceptowy.	—	18	Woźni, słudzy, dozorcy aresztów. . . .	—	35

V Administracja b. dzielnicy pruskiej etat 1919/20.

1) Ministerstwo b. dzielnicy pruskiej.

(Wykaz urzędników i woźnych).

Zarząd Główny, Departamenty Mstwa oraz Biuro w Warszawie	Podsekret. Stanu	Szef Deptu	Zastępcy w W-wie	Szef sekcji	Naczeln. wydz.	Referenci	Sekretarze	Siły pomocn.	Razem urzędnicy	Woźni
Zarząd Główny	7	—	—	—	—	8	—	11	26	6
Biuro Prezydialne . . .	—	1	—	—	3	13	12	10	39	9
Dep. Centralny	—	1	—	—	7	32	36	48	124	24
„ Polityczny	—	1	1	—	3	10	12	12	39	6
„ Sprawiedliwości .	—	1	1	1	4	39	22	21	89	10
„ Spr. Wewnętrznych	—	1	1	1	5	23	10	20	61	8
„ Roln. i Dóbr. P. .	—	1	1	—	5	10	5	8	30	4
„ Skarbu	—	1	1	—	4	12	21	18	57	8
„ Przem. i Handlu .	—	1	1	—	3	10	8	20	43	3
„ Kolei Żelaznych .	—	1	1	—	4	—	2	4	12	—
„ Poczt i Telegrafów	—	1	1	—	3	8	4	8	25	3
„ Pracy i Op. Społ. .	—	1	1	1	4	11	13	21	52	6
„ Robót Publicznych	—	1	1	—	4	2	4	1	13	2
„ Aprowizacji . . .	—	1	1	—	1	14	10	23	50	1
„ Wyznań Rel. i O. P.	—	1	1	1	3	17	6	13	42	4
„ Sztuki i kultury .	—	1	—	—	—	2	1	1	5	1
„ Zdrowia Publ. . .	—	1	—	—	1	5	1	1	9	2
Biuro Min. w W-wie . .	—	—	—	1	5	5	7	7	25	6
	7	16	12	5	59	221	174	247	741	103

Uwaga. Podajemy całkowity etat tego Mstwa oraz jego ekspozytury w Warszawie. Sprawy z resortu spr. wew. załatwiał Departament Spr. Wew. liczący wg. tabeli 61 etatów urzędniczych. Z objaśnienia preliminarza na 1919/20 wynika, że Mstwo b. dz. pr. jest w stadium organizacji, za podstawę prelimin. służyły rzeczywiste wydatki za październik 1919 i skład osobowy w dniu 1 listopada 1919.

2) Administracja lokalna.

a) Urząd Wojewódzki w Poznaniu

Urzędnicy: 1 wojewoda III kl. płacy, 8 wyższych urzędników V kl. płac, 37 decernentów VI — VIII kl. płac.

1 kasjer, 188 średnich urzędników, nadto siły nieetatowe i dietariusze. Wg objaśnień do preliminarza powyższe pozycje odpowiadają etatowi pruskiemu. Stabilizacja urzędników jeszcze w toku i znaczna część stanowisk nie obsadzona.

b) Starostwa

36 starostów, 36 sekretarzy powiatowych i 44 asystentów,
36 woźnych,
11 sił pomocniczych.

c) Policja

Urzędnicy: prezydent policji (V kl.), 8 decernentów (VIII kl.) i 421 funkcjonariuszy policyjnych.
9 woźnych i 5 dozorców,
172 komisarzy obwodowych.

d) żandarmeria

28 oficerów i 1941 żandarmów.

e) Urząd Bezpieczeństwa

1 szef, 2 decernentów, 1 referent, 4 komisarzy, 1 rendant, 6 nadsekretarzy, 13 sekretarzy, 12 nadwachmistrzów, 23 wachmistrzów, 6 asystentów, 1 registrator i 30 sił pomocniczych.

VI Policja Państwowa wg preliminarza 1919/20.

Wg ustawy z dnia 24 lipca 1919. Policja Państwowa objęła funkcje Milicji Ludowej i Policji Komunalnej. Obejmowanie czynności b. straży kolejowej jest w toku. W b. Galicji żandarmeria krajowa i Policja wojskowa zostały na całym obszarze (z wyjątkiem 23 powiatów etapowych wschodnich) wcielone również do Policji P.

Etat Policji: 1 Komenda Główna, 9 komend okręgowych, 200 jednostek powiatowych (miejskich) obejmujące: 723 wyższych funkcjonariuszów, 27427 niższych funkcj., 1352 urzędników (w VI — XI gr. upos.), 9 woźnych i gońców; nadto nieetatowych: 412 urzędników i 695 służby i robotników.

Skala poborów: Komendant Gł. — IV, zastępca Va, inspektor Vb, podinspektor VI, nadkomisarz VII, komisarz VIII, podkomisarz IX, młodszy podkom. X, starszy przodownik-wywiadowca, przodownik-wywiadowca, posterunkowy-wywiadowca, starszy przodownik, przodownik, posterunkowy.

Urzędnicy resortu Spr. Wew. wg. ankiety ze stycznia 1928 r.

Miejsce urodzenia, wiek, wyznanie, narodowość, stan cywilny.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miejsce urodzenia				Wiek						Wyznanie						Narodowość		Stan cywilny		
		b. dzielnica rosyjska	b. dzielnica pruska	b. dzielnica austriacka	zagranica	poniżej 20 lat	20—30 lat	30—40 lat	40—50 lat	50—60 lat	60 lat i wyżej	rzymsko-katolickie	grecko-katolickie	prawosławne	ewangelickie	mojżeszowe	inne	polska	inna	kawalerowie i panny	żonaci i zamężne	wdowcy, wdowy i rozwiedzeni
M-stwo Spr. Wewnętrznych	**254**	**176**	**5**	**40**	**33**	**3**	**93**	**88**	**44**	**20**	**6**	**243**	—	—	**9**	**2**	—	**254**	—	**123**	**126**	**5**
w tym kobiety	*90*	*77*	*1*	*2*	*10*	*3*	*57*	*21*	*4*	*4*	*1*	*85*	—	—	*5*	—	—	*90*	—	*63*	*23*	*4*
W tym urzędnicy kateg. I—IV	4	2	—	2	—	—	—	—	3	1	—	3	—	—	1	—	—	4	—	1	2	1
" " " " V	19	5	1	8	5	—	—	4	11	4	—	19	—	—	—	—	—	19	—	—	19	—
" " " " VI—VII	97	59	2	22	14	—	11	49	24	9	4	92	—	—	3	2	—	97	—	32	65	—
Departament Ogólny	116	87	4	17	8	3	48	35	15	10	5	113	—	—	3	—	—	116	—	63	50	3
" Administracyjny	39	24	—	11	4	—	14	13	7	5	—	38	—	—	1	—	—	39	—	19	19	1
" Bezp. Publ. i Prasy	61	40	1	5	15	—	21	26	10	4	—	57	—	—	3	1	—	61	—	28	33	—
" Samorządu	38	25	—	7	6	—	10	14	12	1	1	35	—	—	2	1	—	38	—	13	24	1
Województwa i starostwa	**6297**	**2022**	**1158**	**2406**	**711**	**401**	**2173**	**1824**	**1152**	**559**	**188**	**5895**	**164**	**62**	**102**	**61**	**13**	**6147**	**150**	**3109**	**2987**	**201**
w tym kobiety	*1658*	*701*	*226*	*500*	*231*	*161*	*918*	*394*	*145*	*37*	*3*	*1588*	*8*	*19*	*31*	*11*	*1*	*1635*	*23*	*1333*	*212*	*113*
Wojewodowie i starostowie	368	97	52	165	54	—	6	112	146	79	25	359	1	—	7	—	1	368	—	57	298	13
Referenci	1525	452	239	661	173	—	224	608	425	192	76	1434	39	7	31	11	3	1495	30	439	1054	32
Pomoc kancelaryjna	4404	1473	867	1580	484	401	1943	1104	581	288	87	4102	124	55	64	50	9	4284	120	2613	1635	156
w tym kobiety	*1647*	*696*	*225*	*499*	*227*	*161*	*914*	*390*	*143*	*36*	*3*	*1578*	*8*	*19*	*30*	*11*	*1*	*1624*	*23*	*1325*	*211*	*111*
Woj. centralne	1870	1344	11	366	149	75	695	594	315	126	65	1798	9	14	38	8	3	1861	9	932	860	78
" wschodnie	1105	615	10	84	396	52	516	304	149	70	14	1036	5	48	11	2	3	1081	24	555	500	50
" zachodnie	1183	31	1050	42	60	234	467	236	160	64	22	1167	1	—	14	—	1	1180	3	730	439	14
" południowe	1917	24	2	1841	50	12	399	630	501	288	87	1696	148	—	16	51	6	1812	105	760	1099	58
W tym Tymcz. Wydział Samorządowy we Lwowie	302	9	—	288	5	4	58	94	85	39	22	271	25	—	5	1	—	278	24	123	166	13
Woj. śląskie	222	8	85	73	56	28	96	60	27	11	—	198	1	—	23	—	—	213	9	132	89	1

Wykształcenie

Urzędnicy resortu Spr. Wew. wg. ankiety ze stycznia 1923 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wyższe ukończone: Razem	prawnicze i ekonomiczne	filozoficzne	lekarskie	weterynaryjne	rolnicze	techniczne	inne	Wyższe absolutorium: Razem	w tym prawnicze i ekonomiczne	Wyższe nie ukończone	Kursy o poziomie wyższym	Średnie 7—8 klas: Razem	filologiczne	realne	handlowe	inne	Średnie 6 klas	Średnie 4 klasy	Elementarne	Domowe	Nieznane
M-stwo Spr. Wewnętrznych	254	80	70	3	—	—	1	3	3	17	8	39	1	42	5	29	3	5	37	25	—	11	2
w tym kobiety	*90*	*2*	*2*	—	—	—	—	—	—	*1*	—	*8*	—	*31*	—	*29*	—	*2*	*24*	*16*	—	*8*	—
W tym urzędnicy kategorii I—IV	4	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ V	19	16	15	—	—	—	—	1	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ VI—VII	97	56	47	3	—	—	1	2	3	12	5	12	1	7	3	—	3	1	3	3	—	1	2
Departament Ogólny	116	19	16	—	—	—	—	2	1	4	2	20	1	23	4	15	—	4	22	17	—	9	1
„ Administracyjny	39	23	22	1	—	—	—	—	—	1	—	3	—	6	—	6	—	—	5	1	—	—	—
„ Bezp. Publ. i Prasy	61	23	19	1	—	—	—	1	2	5	2	11	—	9	—	7	1	1	4	7	—	1	1
„ Samorządu	38	15	13	1	—	—	1	—	—	7	4	5	—	4	1	1	2	—	6	—	—	1	—
Województwa i starostwa	6297	936	815	29	12	2	24	31	23	87	78	481	20	653	160	298	18	177	664	1150	2065	203	38
w tym kobiety	*1658*	*6*	*5*	*1*	—	—	—	—	—	*1*	—	*36*	*9*	*280*	*3*	*229*	*3*	*45*	*215*	*438*	*563*	*103*	*7*
Wojewodowie i starostowie	368	282	229	13	4	1	9	20	6	8	4	44	1	20	10	6	—	4	4	4	2	3	—
Referenci	1525	556	500	14	6	1	14	8	13	57	54	210	9	144	54	29	10	51	164	146	198	28	13
Pomoc kancelaryjna	4404	98	86	2	2	—	1	3	4	22	20	227	10	489	96	263	8	122	496	1000	1865	172	25
w tym kobiety	*1647*	*4*	*4*	—	—	—	—	—	—	*1*	—	*35*	*7*	*276*	*3*	*225*	*3*	*45*	*214*	*437*	*563*	*103*	*7*
Woj. centralne	1870	223	177	14	4	—	3	17	8	49	43	181	7	214	43	116	5	50	289	497	276	124	10
Woj. wschodnie	1105	90	57	8	1	2	8	5	9	16	14	130	11	191	37	116	8	30	219	226	167	51	4
Woj. zachodnie	1183	73	61	4	2	—	2	2	2	—	—	50	—	69	22	29	4	14	61	103	796	10	21
Woj. południowe	1917	510	481	2	5	—	11	7	4	21	20	110	2	161	53	34	1	73	86	302	707	16	2
w tym Tymcz. Wydz. Samorządowy we Lwowie	302	64	40	2	3	—	10	7	2	—	—	36	1	62	15	13	—	34	25	66	45	3	—
Woj. śląskie	222	40	39	1	—	—	—	—	—	1	1	10	—	18	5	3	—	10	9	22	119	2	1

Urzędnicy resortu Spr. Wew. wg. ankiety ze stycznia 1923 r.

Zawód przed wstąpieniem na służbę państwową polską.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Urzędnicy państwowi w tym samym dziale administracji					Urzędnicy państwowi w innym dziale administracji					Urzędnicy komunalni	Urzędnicy prywatni	Nauczyciele	Wolne zawody	Rolnicy	Kupcy, przemysłowcy i rzemieślnicy	Wojskowi	Inne zawody	Bez zajęcia lub na utrzymaniu rodziców	Zawód nieznany
		Razem	w zaborze rosyjskim	w zaborze pruskim	w zaborze austriackim	gdzie indziej	Razem	w zaborze rosyjskim	w zaborze pruskim	w zaborze austriackim	gdzie indziej										
M-stwo Spr. Wewnętrznych	**254**	**24**	**3**	—	**21**	—	**18**	**16**	—	**2**	—	**48**	**49**	**18**	**15**	**3**	**2**	**24**	—	**40**	**13**
w tym kobiety	*90*	—	—	—	—	—	*3*	*3*	—	—	—	*18*	*22*	*11*	—	—	—	—	—	*29*	*7*
W tym urzędnicy kategorii I — IV	4	1	—	—	1	—	2	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
" V	19	5	—	—	5	—	2	1	—	1	—	4	3	2	1	—	—	1	—	—	1
" VI — VII	97	17	2	—	15	—	10	10	—	—	—	14	16	5	12	3	2	12	—	3	3
Departament Ogólny	116	11	2	—	9	—	5	5	—	—	—	25	28	7	1	1	1	12	—	21	4
" Administracyjny	39	8	—	—	8	—	6	5	—	1	—	6	2	1	3	1	—	2	—	7	3
" Bezp. Publ. i Prasy	61	2	1	—	1	—	2	2	—	—	—	10	10	6	10	—	1	8	—	7	5
" Samorządu	38	3	—	—	3	—	5	4	—	1	—	7	9	4	1	1	—	2	—	5	1
Województwa i starostwa	**6297**	**1771**	**154**	**125**	**1488**	**4**	**485**	**277**	**38**	**162**	**8**	**592**	**544**	**192**	**78**	**163**	**89**	**779**	**59**	**1020**	**525**
w tym kobiety	*1658*	*401*	*38*	*25*	*338*	—	*109*	*73*	*4*	*31*	*1*	*123*	*151*	*85*	*1*	*6*	*8*	*1*	*3*	*577*	*193*
Wojewodowie i starostowie	368	154	4	8	140	2	38	21	2	14	1	33	22	8	33	35	4	25	—	3	13
Referenci	1525	444	49	38	356	1	162	85	16	60	1	158	160	62	32	67	25	221	1	85	108
Pomoc kancelaryjna	4404	1173	101	79	992	1	285	171	20	88	6	401	362	122	13	61	60	533	58	332	404
w tym kobiety	*694*	*399*	*37*	*24*	*336*	—	*108*	*72*	*4*	*31*	*1*	*121*	*149*	*84*	*1*	*5*	*8*	*1*	*3*	*576*	*192*
Woj. centralne	1870	207	119	1	87	—	197	145	1	50	1	275	215	110	26	18	11	232	2	423	154
Woj. wschodnie	1105	49	33	4	12	—	141	127	—	12	2	137	121	42	15	59	5	189	12	188	147
Woj. zachodnie	1183	123	2	98	22	1	43	5	32	5	1	116	132	10	28	78	65	180	25	264	119
Woj. południowe	1917	1338	—	—	1338	—	87	—	—	87	—	31	41	26	5	7	2	155	10	123	92
W tym Tymcz. Wydział Samorządowy we Lwowie	302	228	—	—	228	—	3	—	—	3	—	5	8	23	—	5	—	3	—	12	15
Woj. śląskie	222	54	—	22	29	3	17	—	5	8	4	33	35	4	4	1	6	23	10	22	13

Urzędnicy etatu Spr. Wew. po zespoleniu wszystkich dzielnic.

Kategoria płac	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	s-a
M. S. Wewn. — Zarząd Centralny — I półrocze 1923 — Dep. Warsz.	1	1	4	23	56	43	23	38	39	16	2	246
M. S. Wewn. — Zarząd Centralny — I półrocze 1923 — Dep. Poznań			1	5	7	9	9	6	6	7	6	56
Razem	1	1	5	28	63	52	32	44	45	23	8	302
M. S. Wewn. — Zarząd Centralny — II półrocze 1923 — Dep. Warsz.	1	1	4	25	59	46	26	38	43	16	2	261[1])
Wojew. i Starostwa			16[2])	73[3])	424[4])	609	739	1056	1044	1251	924	6146
Policja Państwowa urzędnicy					5	23	73	202	524	579	145	1551
Urząd dla spraw mniejszości				1		1			1	1	2	4

[1]) Po likwidacji tzw. Deptu V b. dzieln. pruskiej w Poznaniu.
[2]) W tym 1 w II st. sł. i 5 w III ad pers.
[3]) W tym 2 w IV st. sł. ad pers.
[4]) W tym 25 w V st. sł. ad pers.

Etat administracji Spraw Wew. na 1938/39 r.

	Urzędnicy												Funkcion. niżsi					
	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	ryczałt.	Razem	IX	X	XI	XII	ryczałt.	Razem
Centrala Ministerstwa	1	3	10	26	50	52	36	66	26			270	7	22	22	2	7	60
Urzędy wojew. i starostwa		6	11	96	430	559	767	1104	1249	614	10	4846	10	157	393	496	43	1099
Policja Państw.					2	7	37	100	102	43		291		45	338	299	18	700
Główny Urząd Statystyczny.			1	5	13	20	37	102	232	101		511		2	30	30	16	78
S-a	1	9	22	127	495	638	877	1372	1609	758	10	5918	17	226	783	827	84	1937

Etat Policji Państwowej.

Oficerowie								Szeregowi i kandydaci kontraktowi				
Komendant Główny	Nadinspektor	Inspektor	Podinspektor	Nadkomisarz	Komisarz	Podkomisarz	Aspirant	Starszy przodownik	Przodownik	Starszy posterunkowy	Posterunkowy	Kandydat kontraktowy
1	2	27	47	150	377	153	119	1507	4423	11006	11006	1994

Tabela porównawcza wykształcenia urzędników resortu spraw wewn. (bez względu na kategorję) w latach 1923 — 1931.

	W urzędach wojewódzkich i starostwach: centralnych				wschodnich				południowych				zachodnich				na Śląsku				Ogółem			
	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe ukończone	średnie	mniej niż średnie	razem
wg stanu na 1 stycznia 1923 roku . . .	223	451	1196	1870	90	348	667	1105	510	294	1113	1917	73	119	991	1183	40	29	153	222	936	1241	4120	6297
%	12%	24	64%	100%	8%	32%	60%	100%	27%	15%	58%	100%	6%	10%	84%	100%	18%	13%	69%	100%	15%	20%	65%	100%
wg stanu na 1 lipca 1931 roku . . .	340	468	1082	1890	148	256	490	894	432	260	762	1454	173	84	429	686	89	63	342	494	1182	1131	3105	5418
%	18%	25%	57%	100%	16%	29%	55%	100%	30%	18%	52%	100%	25%	12%	63%	100%	18%	13%	69%	100%	22%	21%	57%	100%
w tym urzędników poszczególnych kategoryj: Kat. I	335	150	20	505	145	68	6	219	431	26	1	458	173	33	2	208	89	4	—	93	1173	281	29	1483
„ II	5	248	194	447	3	136	96	235	1	219	112	332	—	47	137	184	—	59	37	96	9	709	576	1294
„ III	—	70	868	938	—	52	388	440	—	15	649	664	—	4	290	294	—	—	305	305	—	141	2500	2641

Zestawienie urzędników wg wykształcenia (bez względu na kategorię)

	W urzędach wojewódzkich i starostwach: centralnych				wschodnich				południowych				zachodnich				na Śląsku				Ogółem			
	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem	wyższe	średnie	mniej niż średnie	razem
Na dzień 1.XI 1938 r.	387	588	742	1717	157	333	382	872	390	369	506	1265	171	192	387	750	102	145	298	545	1207	1627	2315	5149
% . . .	23%	34%	43%	100%	18%	38%	44%	100%	31%	29%	40%	100%	23%	26%	51%	100%	19%	27%	54%	100%	23%	32%	45%	100%

wg kategorii

I kat.	II kat.	III kat.	Razem	I kat.	II kat.	III kat.	Razem	I kat.	II kat.	III kat.	Razem	I kat.	II kat.	III kat.	Razem	I kat.	II kat.	III kat.	Razem	I kat.	II kat.	III kat.	Razem
501	514	702	1717	223	294	255	872	416	368	481	1265	217	251	282	750	98	178	269	545	1455	1605	2089	5149

XXII

1) Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych [1]).

Podstawą istnienia Dziennika Urzędowego Mstwa Spr. Wew. jest art. 22 dekretu Rady Regenc. z 3 stycznia 1918 r. Pierwszy numer Dz. Urz. ukazał się 10 grudnia 1918 r.

Już od 1920 redakcja dąży do uczynienia z Dz. Urz. możliwie pełnego zbioru zarządzeń wew. resortu, przedrukowując wszystkie okólniki w porządku chronolog. Ilość i częstość ukazywania się poszczeg. numerów Dz. Urz. oraz ich objętość ilustruje załączona tabela.

Rok	Ilość numerów	Ilość pozycyj	Ilość stron
1918 — 1922	88	2.114	1.325
1923 — 1927	19	1.981	1.030
1928 — 1932	91	1.898	3.802
1933	21	317	795
1934	36	295	1.049
1935	40	238	664
1936	37	261	675
1937	35	279	563
1933 — 1937	169	1.390	3.746

Od r. 1928 ustala się tendencja wykorzystania Dziennika dla celów szkoleniowych przez zamieszczanie przedruków tych wszystkich norm i przepisów ogł. w Dz. Ustaw, Monitorze i innych wydawnictwach urzędowych, które interesują urzędników adm. ogólnej. Zakres ten jest rozległy, gdyż w powiatowych władzach adm. ogól. zbiegają się sprawy ze wszystkich niemal resortów. Zjawia się też dział orzecznictwa (zasady prawne i tezy N. T. A.) oraz bibliografia. Równocześnie zarządzono, by Dz. Urz. otrzymywali z urzędu wszyscy urzędnicy referujący, kompletując w ten sposób własny zbiór przepisów.

Dz. Urz. staje się stopniowo równocześnie uporządkowanym zbiorem zarządzeń wew. Mstwa zaspakajając tym samym częściowo potrzeby kodyfikacyne resortu. Standaryzacja formy i kontrola uprzednia zarządzeń Mstwa (normatywne otrzymują nazwę „okólnik“ i numerację bieżącą), dały w wyniku znaczne zmniejszenie się ilości okólników przez eliminację zarządzeń doraźnych.

[1]) Oprac. radca J. Kowalczewski, redaktor Dziennika Urzędowego.

Rok	Ilość okólników	Rok	Ilość okólników
1918	— 9	1928	— 263
1919	— 799[2])	1929	— 296
1920	— 393	1930	— 232
1921	— 132	1931	— 213
1922	— 154	1932	— 162
1923	— 142	1933	— 129
1924	— 118	1934	— 142
1925	— 97	1935	— 88
1926	— 160	1936	— 94
1927	— 230	1937	— 64

Od r. 1934 zaprzestano rozsyłania okólników i pism okólnych w formie powielanych odbitek (poza pewnymi wyjątkami i to za każdorazowym zezwol. Pods. Stanu), a publikuje się je wprost w Dz. Urz., co dało znaczne oszczędności.

Dz. Urz. od r. 1934 ukazuje się regularnie w odstępach 10 dniowych.

Nakład Dz. Urz., który w okresie 1926 — 1927 wynosił 3.000 egzemplarzy, wzrósł do 10.000 egzemplarzy, z czego bezpłatnie: Zarząd Centralny 215 egz., urzędy administracji ogólnej 4.032, inne urzędy 239; w prenumeracie: związki samorządowe (po cenie ulgowej) 3794 egz., inni około 700 egz. Pozostałe 1000 egz. przeznaczono na sprzedaż numerów pojedyńczych.

Ukazują się również numery specjalne, poświęcone ważniejszym zagadnieniom, zawierające najczęściej zbiory norm z pewnego zakresu, specjalne instrukcje, przepisy org., rachunkowe itp.; wydawane są również dodatki w postaci oddzielnych broszurek, np. ustawa Konstytucyjna z 1935 r., ordynacje wyborcze, rozp. Prezydenta z 1928 r. o org. władz adm. ogólnej i inne [3]).

Celem rozpowszechnienia Dz. Urz. Mstwo obniża stale prenumeratę: z 30 zł (r. 1929) do 12 zł obecnie — przy czym samorządy otrzymują po cenie 9 zł.

Redakcję [4]) Dz. Urz. prowadzi Wydział Organizacyjno Prawny, administrację Wydział Ogólny.

2) Zbiór Zarządzeń.

Duża ilość zarządzeń wewnętrznych (okólniki, pisma okólne, instrukcje itp.) spowodowała potrzebę ich kodyfikowania. Mstwo Spr. Wew. przykładało do tego zagadnienia zawsze dużą wagę, w związku

---

[2]) Przed utworzeniem urzędów wojewódzkich w b. Kongresówce.

[3]) Patrz np. Nr 2 z r. 1928 oraz Nr Nr 16 i 18 z r. 1931 (zbiór norm organizacyjnych), Nr 1 z r. 1932 (instrukcja rachunkowa dla starostw), Nr 17 z 1933 (instrukcja do prawa o wykroczeniach i postęp. karno-admin.), Nr 27 z r. 1934 (jedn. tekst ustawy o powszechn. obowiązku wojskowym i rozp. wykonawcze), Nr 27 z r. 1935 (instrukcja policyjna o stosunku do władz sądow. i prokur. oraz czynności dochodzenia przestępstw).

[4]) Por. J. Kowalczewski. Dziennik Urzędowy Mstwa w latach 1918 — 1938. (Gazeta Adm. Nr 1 z 1939 r.).

zatem z uruchom. województw, wydało w r. 1920 drukiem pierwszy urzędowy „Zbiór okólników Mstwa Spr. Wew.“ w dwóch częściach (str. 244 + 211). Nakład został szybko wyczerpany, po czym w r. 1921 ukazało się drugie wydanie „Zbioru“ (str. 362 + XIV) zaktualizowane.

Następna duża akcja kodyfikacyjna miała miejsce w r. 1930, kiedy Mstwo wydało „Zbiór Zarządzeń Mstwa Spr. Wew.“ (2 tomy, str. 1784), w którym umieszczone zostały zaktualizowane i skomasowane okólniki i pisma okólne w układzie encyklopedycznym. Do zbioru tego nie weszły przepisy regulujące org. i tryb urzędowania Centrali M. S. Wew. zebrane w spec. „Regulaminie“.

„Zbiór Zarządzeń M. S. Wew.“ jest obowiązującym źródłem przepisów wew. resortu, gdyż wszystkie nie zamieszczone w zbiorze zostały tym samym uchylone. W chwili obecnej Mstwo przystępuje do wydania aktualnego nowego „Zbioru“ [5]).

3) Gazeta Administracji.

Na podst. rozp. Ministra Spr. Wew. z 2.X 1919 r. (Monitor P. Nr 221) w drugiej połowie grudnia 1919 r. ukazał się pierwszy numer „Gazety Policji Państwowej“. Wspomniane rozp. w następujących słowach zakreśla cel wydawnictwa: „W Gazecie będą ogłaszane zarządzenia Gł. Komendanta dot. władz i organów jemu podległych, ruch służbowy wyższych urzędników Policji oraz przedrukowywane będą ustawy i rozp. władz central. i lokalnych, dot. zakresu działania Policji P. W Gazecie będą pomieszczane sprostowania, dot. działalności Policji, oraz wyjaśniane zarządzenia Policji; również pomieszczane będą artykuły naukowe, mające na celu wyszkolenie i uświadomienie prawne i społeczne funkcjonariuszów Policji“.

W pierwszym numerze „Gazety“ Redakcja m. in. zaznacza: „. . . . . przystępujemy do wydawania „Gazety, pierwszego w kraju pisma zawodowego Polskiej Straży Bezp. Publ. Pismo nasze będzie miało na celu przede wszystkim krzewić wiadomości zawodowe, ... dalej wskazywać czytelnikom drogę, po jakiej należy kroczyć w kierunku uobywatelnienia instytucji Policji i ścisłego zespolenia jej ze społeczeństwem.

„Gazeta“ wychodziła jako tygodnik „z dodatkami ilustrowanymi“. Redaktorem jej był Edward Grabowiecki, poza tym istniał kilkuosobowy Komitet Redakcyjny.

Pismem z 21 kwietnia 1922 r. (Nr B. B.) Minister Spr. Wew. zarządził wprowadzenie do „Gazety“ działu poświęconego administracji Państwa przy jednoczesnej zmianie tytułu na „Gazetę Administracji i Policji Państwowej“.

Pierwszy numer (12) pod zmienionym tytułem ukazał się 18 marca 1922 r.

---

[5]) Drawicz J. dr: Zbiór zarządzeń Mstwa Spr. Wew. (Gazeta Adm. Nr 1 z 1931).

W r. 1926 następuje zmiana na stanowisku redaktora „Gazety“, którą od Nr 22 podpisuje Franciszek Kaufman.

Od r. 1927 „Gazeta“ zostaje przekształcona na miesięcznik, wydawany przez Mstwo Spr. Wew., przy czym objętość poszcz. numerów zostaje odpow. zwiększona.

Okólnikiem Nr 199 z 23 października 1928 r. Minister Spr. Wew. rozwiązał dotychcz. Komitet Redakcyjny i powołał nowy z Podsekretarzem Stanu w Min. Spr. Wew. dr M. Z. Jaroszyńskim, jako przewodniczącym i naczelnikiem wydziału R. Hausnerem, jako jego zastępcą.

Zarazem Minister zmienił charakter i zadania „Gazety“. Jako organ Mstwa Spr. Wew. przeznaczona została przede wszystkim dla pracowników wszystkich działów złączonych w resorcie Spr. Wew. Zadaniem „Gazety“ jest wyrabianie w szeregach pracowników podległych Min. Spr. Wew. jednolitej ideologii administr., pogłębianie teoret i prakt. wiedzy administr. i policyjnej, informowanie o wszystkim godnym uwagi, co się dokonywa w dziedzinie adm., wzajemnie komunikowanie sobie doświadczeń i krytyczne ich oświetlenie oraz pobudzanie inicjatywy na wszystkich polach pracy adm. i policji.

Od r. 1929 „Gazeta“ wychodzi znów jako dwutygodnik, stanowisko przewodniczącego Komitetu Redakc. na zasadzie okólnika Min. Spr. Wew. Nr 102 z 4 maja 1929 r. obejmuje Podsekretarz Stanu Br. Pieracki.

Począwszy od Nr 1 z r. 1936 „Gazeta Adm. i P. P.“ zmienia tytuł na obecny: „Gazeta Administracji“ [6]).

Zarz. Ministra Spr. Wew. z 12 stycznia 1937 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr 1, poz. 1) zostaje zmieniony skład Komitetu Redakcyjnego, którego przewodniczącym zostaje dyrektor Gabinetu w Min. Spr. Wew. R. Hausner — zastępcą — naczelnik wydziału w Min. Spr. Wew. Wł. Czapiński, członkami obok redaktora Kaufmana kierownicy poszcz. działów w Mstwie oraz (dla nawiązania żywszego kontaktu z terenem) wszyscy wicewojewodowie.

„Gazeta“ zasilana jest niemal wyłącznie pracami urzędników adm. Ogłaszany w ostatnich latach szereg ankiet wciągnął do współpracy z „Gazetą“ szerokie koła urzędników władz lokalnych.

4) Przegląd Policyjny.

W styczniu r. 1936 ukazał się pierwszy numer zainicjow. przez Komendanta Gł. P. P. gen. Zamorskiego dwumiesięcznika „Przegląd Policyjny“, którego redakcja została powierzona Gł. Komendantowi Policji woj. śląskiego insp. Żółtaszkowi.

Czasopismo to, przeznaczone w pierwszym rzędzie dla oficerów policji przyjęło jako zadanie wydobycie na światło dzienne rodzimego nurtu policyjnego, pogłębienie go teoretycznie, nadanie mu formy nau-

---

[6]) Jako organ przezn. dla Policji, zaczyna ukazywać się osobny dwumiesięcznik „Przegląd Policyjny“, obok istniejącego już tygodnika „Na Posterunku“.

kowej, stworzenie polskiej myśli policyjnej i udostępnienie jej jak najliczniejszym kołom policyjnym. Organizacja, kryminologia, taktyka policyjna i prawo — to zagadnienia, którym „Przegląd“ przede wszystkim swe łamy poświęca.

Od Nr 3 z r. 1938 stanowisko redaktora „Przeglądu“ objął szef Inspekcji Komendy Gł. P. P. nadinsp. dr L. Nagler.

5) Na Posterunku.

Dnia 1 sierpnia 1920 r. ukazał się pierwszy numer czasopisma „Na Posterunku“ jako dodatku do „Gazety Policji Państwowej“.

Inicjatywa wydawania specjalnego pisma dla szeregowych Policji wyszła od ówczesnego wiceministra spraw wew. ś. p. Józefa Becka, który na ten temat zamieścił artykuł w Nr 26 „Gazety Policji“. Powołując się na ten artykuł Komenda Gł. P. P. zleciła redaktorowi „Gazety Policji P.“, wydawanie specjalnego dodatku dla posterunkowych i niższych stopni policyjnych w formie tygodnika. Zadaniem wydawnictwa było „kształcenie policjanta przez dostarczenie mu w krótkich wykładach wszystkich wiadomości z dziedziny prawa, administracji, higieny, spostrzegawczości, logiki itp.“.

Z biegiem czasu, a szczególnie z chwilą włączenia do „Gazety Policji“ działu administracji państwowej i przekształcenie jej na „Gazetę Administracji i P. P.“, tygodnik „Na Posterunku“ stał się pismem przeznaczonym wyłącznie dla szeregowych Policji.

Od 16 października 1926 r. zewnętrzna szata pisma uległa zmianie przez dodanie ilustrowanej okładki. Z początkiem r. 1930 rozpoczęto ilustrowanie tygodnika również wewnątrz numeru.

Celem wydawnictwa jest krzewienie wiedzy ogólnej i zawodowej oraz uświadomienia społecznego i wyrobienia obywatelskiego szeregowych Korpusu Policji.

Redaktorem tygodnika „Na Posterunku“ był początkowo Edward Grabowiecki, od maja zaś 1926 r. jest nim Franciszek Kaufman.

6) Dzienniki Wojewódzkie [7]).

W wojew. centralnych i wschodnich poszczególne starostwa (komisariaty ludowe) wydawały „Gazety (Dzienniki) Urzędowe“. Zawierały one przeważnie przedruki z „Dziennika Ustaw“, „Monitora“ lub „Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wew.“. Wydawnictwa te, pozbawione podstawy prawnej przestały ukazywać się z chwilą uruchomienia województw (początek 1920 r.), gdyż rozp. Rady Min. z 13 listopada 1919 r. (Dz. Ust. poz. 490) przewidziało wydawanie przez wojewodę specjalnego organu urzędowego pod nazwą „Dziennik Wojewódzki“. Natomiast Mstwo Spraw Wew. zezwoliło powiatowym związkom komunalnym na wydawanie w miarę ich uznania publikacyj, dla których zatrzymano dawną nazwę „Gazety Urzę-

[7]) Zestawił Dr J. Drążek Drawicz. Por. tegoż: „O dziennikach wojewódzkich“ (Gazeta Adm. Nr 24 z 1929 r.).

dowej", z dodaniem w tytule nazwy właściwego Wydziału (Sejmiku) Powiatowego.

W województwach południowych dawny, będący źródłem prawa na równi z Dz. Ustaw państwa austrj. „Dziennik Ustaw i Rozporządzeń Krajowych" przestał ukazywać się w r. 1918, chociaż zniesienie Sejmu i wydziału krajowego (autonomii) nastąpiło dopiero ustawą z 30.I 1920 r. (Dz. U. poz. 61). Powstałym w ten sposób brakom starano się zaradzić, ogłaszając pewne normy w „Monitorze Polskim", w urzędowej „Gazecie Lwowskiej" lub w „Dzienniku Ustaw". Rozporządzenie Rady Min. z 14 marca 1921 r. (Dz. Ust. poz. 234), wprowadziło — podobnie jak na obszarze b. zab. ros. — obowiązek wojewodów woj. południ. wydawania „Dzienników Wojewódzkich".

W województwach poznańskim i pomorskim— urzędowym organem był najpierw „Dziennik Urzędowy" dawnych rejencyj pruskich (Amtsblatt der Regierung zu nebst Öffentl. Anzeiger), którego wydawnictwo zostało zawieszone z dniem 1.I 1920 r. rozp. Ministra b. dzieln. prusk. z 6.XII 1919 r. (Tygodnik Urzęd. Nr 69)o wydawaniu „Dziennika Urzędowego Województwa" z „Orędownikiem Publicznym" jako stałym dodatkiem. „W Orędowniku" ogłaszano wszelkie zarządzenia, które w myśl ustaw miały być podawane do wiadomości publ. „Dziennik Urzędowy" przetrwał aż do czasu wejścia w życie rozp. Prezydenta z 19.I 28 r. o org. władz adm. ogól. wzgl. rozp. wykon. z 5.VII 1928 r. o „Dziennikach Wojewódzkich".

Wydawany przez pewien czas „Tygodnik Urzędowy Nacz. Rady Ludowej" oprócz przepisów prawnych o charakterze ustawodawczym zawierał również i inne przepisy prawne oraz enuncjacje urzędowe, objaśnienia i komunikaty, dot. woj. zachodn.

Rozporządzenie Prezydenta z 19.I 28 r. (Dz. U. poz. 86) w art. 38 czyni z „Dziennika Wojewódzkiego" organ urzędowy nie tylko adm. ogólnej, lecz i innych władz i urzędów państwowych, nakładając na nie obowiązek ogłaszania w „Dzienniku" wszystkich tych aktów urzędowych, które w myśl obow. przepisów mają być podawane do wiadomości publ. na obszarze województwa. Przepis ten rozwinęło rozporządzenie Rady Min. z 5.VII 1928 r. (Dz. Ust. poz. 648), „Dziennik Wojewódzki" jest: wspólnym organem urzędowym a) władz adm. ogólnej (wojewodów, Komisarza Rządu m. st. Warszawy, starostów powiatowych, grodzkich, morskiego, organów komunalnych, spełn. zadania adm. ogólnej: prezydentów miast); b) wszystkich innych władz i urzędów państwowych z wyjątkami odnośnie do: a) adm. szkolnej, b) władz i urzędów central., c) adm. komunikacji, d) poczt i telegrafów, e) urzędów miar (gdyż powyższe urzędy mają własne organa publikac.).

W Dzienniku Wojew. wojewoda ogłasza m.in. swoje rozporządzena tzw. porządkowe, w myśl rozdz. VIII rozp. Prezydenta z 19.I

1928 r., normujące w sposób powszechnie obow. zagadnienia z zakr. spraw bezpieczeństwa, spokoju i porządku publ.

Rozporządzenie z 5.VII 1928 r. skasowało z dniem 22 sierpnia wszystkie inne dzienniki urzędowe lokalne poza „Dziennikiem Wojewódzkim", z wyjątkiem wydawanych przez władze adm. oświecenia publ. oraz adm. komunikacji (§ 8 rozp. z 5.VII 1928 r.). Zarazem ustaliło, które władze i urzędy państwowe i samorządowe, obowiązane są prenumerować „Dziennik Wojewódzki".

Celem udostępnienia ludności bezpłatnego przeglądania „Dziennika Wojewódzkiego" w urzędach państwowych i samorządowych, obow. do jego prenumerowania „Dziennik Wojewódzki" ma być wyłożony w poczekalniach, pokojach przyjęć, biurach inform. - podawczych itd.

Na obszarze województwa Śląskiego, jako objętego autonomią, funkcje analogiczne do „Dziennika Wojew." pełni „Gazeta Urzędowa Wojew. Śląskiego".

Bliższe dane dot. Dzienników Wojewódzkich (bez Śląska) ilustruje następujące zestawienie:

Dzienniki Wojewódzkie w 1937/38

NAZWA DZIENNIKA WOJEWÓDZKIEGO	ilość wydanych w roku numerów	ile egzemplarzy wynosi nakład jednego numeru	Ile egzempl. poszło odpłatnie z 1 nakładu		Ile egzempl. rozdano bezpłatnie		Cena			Kategorie prenumeratorów ile egzempl. z każdego nakładu					Suma wydatków w ciągu roku	Suma dochodów	
			w prenumeracie	w rozprzedaży	w drodze wymiany	darmo	prenumerata normalna roczna	prenumerata ulgowa dla Policji Państw.	pojedynczych egzemplarzy	wydziały powiatowe	miasta	gminy	gromady	inni	wszystkich	wszystkich	w tym dochód z ogłoszeń
Wszystkie województwa z wyjątkiem śląskiego	13—54	550—1650	249—1230	7—281	2—105	103—263	18—24 zł	10 zł	0,50—2 zł	8—57	14—127	77—424	20—70	140—622	3.263—22.934 zł	10.663—50.722 zł	4.182—37.932 zł

W rubrykach podano cyfry: najniższą i najwyższą, wykazane przez Urzędy Wojewódzkie. Przy ocenie tych cyfr należy brać pod uwagę różnice w zaludnieniu poszczeg. wojew. oraz co do ilości podległych urzędów lokalnych rządowych i samorządowych.

XXIII (1)

Niezależnie od prac organizacyjnych i oszczędnościowych w obrębie własnego resortu oraz (poprzez zasadę zespolenia władz w urzędach wojew. i starostwach) na terenie całej administracji ogólnej, a wreszcie w odniesieniu do spraw org.-oszczędn. w samorządzie terytorialnym — urzędnicy administracji spraw wewnętrznych w ciągu 20-lecia brali poważny udział we wszystkich prawie poczynaniach organizacyjno-oszczędnościowych podejmowanych przez Rząd w skali obejmującej całą administrację państwową. Udział w tych pracach brali z natury rzeczy przede wszystkim urzędnicy zarządu centralnego M. S. Wewn., ponieważ chodziło o współdziałanie z rządowym centralnym aparatem org. - oszczędnościowym. Niemniej przeto niektórzy urzędnicy władz lokalnych uczestniczyli również w tych pracach jako rzeczoznawcy, autorzy prac konkursowych itd.

Przerasta ramy niniejszego szkicu zarówno przedstawienie, choćby w ogólnych zarysach, przebiegu różnorodnych poczynań org.-oszczędn. w Polsce [1]), jak i wyliczenie wszystkich uczestników tych prac. Zresztą źródła do takiego opracowania tematu są niedostateczne, a wiele materiałów różnych komisyj oszczędn. uległo zniszczeniu. Niniejszy krótki szkic opiera się na cytowanej pracy R. Hausnera, na wzmiankach ogłaszanych w Gazecie Administracji jako też na bardzo zresztą szczupłych komunikatach w Monitorze Polskim. Niektóre dane uzyskano bezpośrednio od uczestników tych prac.

I W sierpniu 1920 r. utw. komisję dla oszczędności państwowych pod przewodn. b. Ministra Spr. Wewn. St. Wojciechowskiego. Komisja ta opracowała m. in. rozp. Rady Min. z 28.X 1920 r. w spr. org. i zasad urzędowania Mstw (Monitor Nr 251), rozp. z tejże daty w spr. biurowości Mstw oraz statuty organizacyjne wszystkich Mstw (ogł. w Monitorze Nr 74 z 1921 r.); ogółem dokonano wówczas rewizji 14 Mstw, przy czym podział na 70 sekcyj i 332 wydziałów zredukowano na 54 departamenty i 232 wydziałów [2]).

W pracach tej komisji uczestniczyli również urzędnicy Mstwa Spraw Wewn. m. in. A. Robaczewski (spr. kancelaryjne) i R. Hausner (statut Prezydium Rady Min. i Min. Spr. Wojsk.).

II W marcu 1921 r. (Monitor Nr 66) zniesiono wspomnianą komisję, utw. wojewódzkie komisje oszczędnościowe, na których czele stanęli wojewodowie. Jako ich nadbudowę utw. we wrześniu 1921 r. (Monitor Nr 245) Komisję Oszcz. przy Min. Skarbu [3]).

Brak obecnie danych, któreby pozwoliły ustalić zakres udziału

---

[1]) Obszernie przedstawiona jest ta sprawa w pracy R. Hausnera p. t. „Poczynania organizacyjno-oszczędnościowe w Polsce w latach 1918 — 1934 (Warszawa, 1935).

[2]) Por. oświadczenie Premiera na 212 posiedzeniu Sejmu Ustawodawczego.

[3]) Działalność tych komisyj znalazła szczeg. podnietę w uchwałach Sejmu z 16.XII 1921 r. (Dz. U. poz. 749 i 750) i w ustawie z 17.XII 1921 r. (Dz. U. poz. 741) o środkach naprawy gospodarki skarbowej.

urzędników adm. spr. wewn. w powyższych komisjach, natomiast na terenie Min. Spr. Wewn. została powołana specjalna komisja oszcz. pod przewodn. naczelnika Wydziału T. Makarewicza.

III W grudniu 1922 r. (Monitor Nr 295) Rada Min. powołała w poszcz. resortach inspektorów upełnomocnionych do przepr. akcji org.-oszczędn. na terenie danego resortu. W obrębie adm. spraw wewn. komisja taka funkcjonowała pod przewodn. gł. inspektora min. St. Twardo z udziałem szeregu urzędników Mstwa i Policji (por. komunikaty w Nr 18, 32 i 45 Monitora).

IV W lutym 1923 r. (Monitor Nr 35) rozpoczęła obrady powołana przez Rząd Komisja Reformy Administracji pod przewodn. prof. dr Bobrzyńskiego. W komisji tej uczestniczył m. in. K. Olpiński, Podsekr. Stanu w Min. Spr. Wewn., oraz St. Moskalewski, wojewoda lubelski; ponadto w posiedzeniach plenarnych dyrektorzy dr T. Koncki, Wł. Weissbrod i nacz. wydz. R. Hausner. Komisja wyłoniła podkomisje: 1) dla spraw zespolenia pod przewodn. b. szefa sekcji M. S. Wewn. dr Kasznicy, 2) dla spraw podziału administr., 3) dla spraw samorządu. We wszystkich tych podkomisjach, które obradowały przeważnie na terenie M. S. Wewn., brali żywy i bezpośr. udział urzędnicy danych działów w Mstwie, a więc oprócz wymienionych, także L. Rutkowski, kierownik referatu podziału administr.

V W marcu 1923 r. (Monitor Nr 75) został ustanowiony przy Prezesie Rady Min. Nadzw. Komisarz Oszcz. (N. K. O.), w osobie wojewody lubelskiego St. Moskalewskiego. N. K. O. powołał w każdym Mstwie specjalną komisję oszcz. w szczególn. w Min. Spr. Wew. pod kierown. dyr. dep. dr T. Konckiego.

Prace N. K. O. nie wyczerpały wszelkich poczynań oszczędn. I tak (wg. Nr 138 Monitora z 1923) odbył się u Prezydenta R. P. szereg posiedzeń, na których m. in. referowali dr Buzek, dyr. Gł. Urz. Statystycznego, oraz Wł. Weissbrod, dyr. Dep. samorządu w Min. Spr. Wewn.

W okręgowych komisjach oszcz., powołanych w grudniu 1924 r. (Dz. U. poz. 1033), zostali w siedmiu komisjach na 11 przewodniczącymi wojewodowie.

Do sekcyj samorządowych tych komisyj delegowano z urzędu wojew. naczelników wydziałów samorządowych (por. Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr 1/2 z 1926 r.).

W ramach prac N. K. O. działała m. in. komisja b. nacz. wydziału w Urzędzie Wojew. St. Chorzemskiego dla spraw techniki biurowej i instrukcji kancelaryjnej.

VI St. Moskalewski został zwolniony z funkcyj N. K. O. w marcu 1926 r. (Monitor Nr 80), w styczniu zaś 1926 r. Rząd powołał nową Komisję dla Reformy Administracji pod przewodn. prof. dr Bobrzyńskiego, senatora dr St. Kasznicy, b. szefa sekcji w M. S. Wewn. oraz St. Smólskiego, b. Podsekr. Stanu w M. S. Wewn. Komisja ta, znana pod nazwą Komisji Trzech, opraco-

wała szereg projektów ustaw. przy stałym udziale urzędników Mstwa Spraw Wewn. (R. Hausnera, J. Śliwińskiego, L. Rutkowskiego i in.).

VII W czerwcu 1926 r. Rząd powołał nową Komisję dla Reorganizacji Administracji złożoną z 5 ministrów pod przewodn. Ministra Spr. Wewn. K. Młodzianowskiego. Komisja ta m. in. opracowała rozp. Rady Min. z 25.VIII 1926 r. w spr. zasad org. i urzędowania Mstw (Monitor Nr 203). Generalnymi sekretarzami i referentami Komisji byli: naczelnik Wydziału Org.-Prawnego w Mstwie Spr. Wewn. R. Hausner, następnie radca min. Wł. Czapiński.

W lipcu 1926 r. Rada Min. utworzyła specj. komisję dla zbadania nadmiaru sprawozdań periodycznych i ewidencyj (Monitor Nr 4 z 1927). Przewodniczył komisji gł. insp. M. S. Wewn. St. Twardo.

VIII Współpracowali również urzędnicy Min. Spraw Wewn. z t. zw. Komisją Doradców prof. Kemmerera (por. Monitor Nr 211 z 1926 r.), w szczeg. wykresy z dziedziny adm. spraw wewn. przygotował dla tej komisji radca min. J. Suski.

IX We wrześniu 1928 r. Rada Min. powołała Komisję dla Usprawnienia Administracji Publicznej przy Prezesie Rady Min. (Monitor Nr 224). Przewodniczącym został b. Podsekr. Stanu w Min. Spraw Wewn. dr M. Z. Jaroszyński, członkami m. in. wojewoda wileński Wł. Raczkiewicz, b. wojew. W. Roman, dyr. Gł. Urz. Stat. dr J. Buzek, sekretarzem generalnym radca min. J. Brzozowski, następnie referent w M. S. Wewn. dr W. Brzeziński. W pracach tej Komisji, trwających do r. 1932, brali żywy udział urzędnicy resortu Spr. Wewn.

Sprawozdanie Komisji nie zostało w całości ogłoszone, jest tylko pewna ilość komunikatów w Monitorze oraz w rocznikach Gazety Adm. 1929 — 1931. W materiałach ogł. drukiem (Tomy I — X) są również wzmianki o współpracown. Komisji, nie wszystkie jednak materiały są ogłoszone. Poniżej podamy nazwiska z materiałów ogł. i to jedynie nazwiska referentów. Poza tym szereg urzędników uczestniczył w różnych posiedzeniach Komisji w charakterze rzeczoznawców.

Wg. sprawozdania Sekr. Gen. J. Brzozowskiego (Gazeta Adm. z 1. IV 1929 r.) w Sekcji Podziału Adm. wygłosili referaty: radca min. J. Suski p. t. „Projekt podziału adm. na województwa", radca W. Brzeziński: „Kwestia podziału adm. we Francji", radca Wł. Konkolniak: „Obecny podział adm. w Polsce".

W sekcji Systemu Pracy inspektor M. S. Wewn. St. Stosyk był delegowany za granicę dla przestudiowania systemów pracy w tamt. urzędach.

Sekcja Dekoncentracji rozpoczęła prace 14 grudnia 1928 r. referatem R. Hausnera[4]) o celach i zadaniach sekcji oraz o pojęciu dekoncentracji. Referat o dekonc. w Min. Spraw Wewn. opracował nacz. wydziału St. Okulicz przy udziale radcy wojew. W. Reissa.

[4]) Ogł. w Gazecie Adm. z 1929 r. Nr 1 str. 1 i Nr 14 str. 13.

Podkomisja Kodyfikacji Obow. Prawa rozpoczęła prace 8.VII 1929 r. referatem R. H a u s n e r a, Przewodniczącego Podkomisji Zbioru Praw [5]).

W Nr 18 Gazety Adm. z 1929 r. ogł. „w n i o s k i Komisji w zakr. najpilniejszych reform aparatu urzędowego w celu lepszego przyst. go do potrzeb ludności oraz przyśpieszenia tempa pracy“. W komunikacie tym Prezydium podaje m. in., iż korzystało z uwag nadesłanych przez R. H a u s n e r a, dr J. D r ą ż k a - D r a w i c z a, insp. S t o s y k a i insp. T o m a s z e w i c z a.

W r. 1929 Komisja delegowała do Czechosłowacji nacz. wydz. w M. S. Wewn. A. R o b a c z e w s k i e g o celem zapozn. się z systemem kancel.-manipulac., rkowo-kas. i gospodarki materiałowej.

Sekcja Podziału Adm. obradowała nad referatem radcy min. K. D u b i e l a na temat „Przełamania granic dzielnicowych w podziale adm. Państwa“ [6]).

W grudniu 1929 r. odbyła się wielka konferencja znawców spraw podziału adm. Specjalne referaty przygotowali m. in. nacz. wydziału w M. S. Wewn. St. P o d w i ń s k i i M. Z b r o w s k i z Urzędu Wojew. w Krakowie.

Dla tejże sekcji przygotował koreferat p. t. „Podział adm. Państwa a zagadnienia narodowościowe“ nacz. wydziału H. S u c h e n e k-S u c h e c k i i wojewoda poleski inż. A. K r a h e l s k i „O zagadnieniach dot. Polesia“.

Dla Sekcji Spraw Urzędniczych przygotowali referaty: radca St. J a c u k na temat „Przepisów prawnych dot.przygotowania urzędników wstępujących do służby państwowej“, — J. S u s k i pt. „Egzamin uzdolnień przy przyjmowaniu do adm.“, radca W. B r z e z i ń s k i: „O służbie cywilnej we Francji“.

Radca ministerialny K. D u b i e l został powołany na jednego z czterech członków Referatu Głównego Zbioru Praw.

W lutym 1930 r. obradowała Sekcja P o d z i a ł u A d m i n i s t r a c y j n e g o nad referatem b. Min. Spraw Wewn. i wojewody D o w n a r o w i c z a.

Sekcja D e k o n c e n t r a c j i rozpatrywała referaty gen. dyrektora Służby Zdrowia dr Cz. W r o c z y ń s k i e g o i nacz. wydziału G a w i ń s k i e g o z zakresu administracji sanitarnej — radcy D i a t ł o w i c k i e g o z zakresu adm. spraw wewn. oraz zagadnień komunalnych.

W czerwcu 1930 r. odbyła się konferencja w spr. ustroju m. st. Warszawy: projekt ustawy opracował nacz. wydziału dr K. W i n d a k i e w i c z, a projekt określenia granic wojew. grodzkiego St. D o w n a r o w i c z.

W skład Podkomisji S y s t e m u P r a c y w urzędach wchodzili obok głównego referenta insp. St. S t o s y k a, nacz. wydziału A. R o-

5) Ogł. w Nr 16 Gazety Adm. z 1929 r.
6) Ogł. w Nr 23 Gazety Adm. z 1929 r.

baczewski, nacz. Kancelarii Gł. A. Horbaczewski i wicewoj. lubelski Karasiński.

W wyniku delegacji zagranicę insp. St. Słosyk opublikował w Gazecie Adm. (Nr 6, 7, 8 i 13 z 1930 r.) referat pt. „Racjonalna organizacja biurowości".

Wg. komunikatu w Nr 21 Gazety Adm. z 1930 r. sekretarz gen. Komisji J. Brzozowski po przejściu do Sekretariatu Ministra Spraw Wewn. pozostał współpracownikiem Komisji, pracując nad zagadnieniem organizacji władz naczelnych.

W sekcji Podziału Adm. radca min. K. Prökl z Deptu Służby Zdrowia opracował referat dot. zagadnień prawnych z tej dziedziny.

W referacie Zbioru Praw poszczególne koreferaty objęli: m. in. radca min. K. Dubiel, dyr. dep. W. Weissbrod, nacz. wydz. dr Drążek-Drawicz.

W r. 1931 w Sekcji org. Województwa Stołecznego przedłożył referat p. t. „Województwo stołeczne" b. Min. Spraw Wew. i wojewoda St. Downarowicz, koreferat p. t. „Jakość i ilość jednostek terytorialnych wojew. stołecznego", b. dyr. Dep. Samorządu i wicedyr. Gł. Urz. Statyst. J. Strzelecki, referat p. t. „Organizacja wew. jednostek komunalnych na obszarze wojew. stołecznego", nacz. wydziału St. Podwiński, koreferat zaś p. t. „Wykonywanie zadań adm. rządowej przez organa komunalne" nacz. wydz. R. Hausner.

W Sekcji Dekoncentracji radca G. Diatłowicki referował dział dot. legalizacji narzędzi mierniczych. Dla dokończenia prac nad dekoncentracją został delegowany specjalnie z M. S. Wew. do Komisji nacz. wydziału Wł. Czapiński.

Wnioski w spr. połączenia resortów Roln. oraz Ref. Roln. opracował radca min. M. Kaczorowski. Ten sam referował również sprawę zniesienia resortów Robót Publ. oraz Poczt i Telegr.

Z początkiem 1932 r. Komisja obradowała nad referatem R. Hausnera p. t. „Organizacja administracji rządowej" (ogł. drukiem w tomie VI materiałów Komisji). Wymieniony był również koreferentem projektu dot. wewn. zasad organizacji ministerstw (do referatu nacz. Czarneckiego).

W czerwcu tegoż roku Komisja obradowała nad projektem R. Hausnera p. t. „Przygotowywanie i ogłaszanie obow. przepisów" (ogł. drukiem w tomie VII materiałów Komisji).

R. Hausner przygotował też we wrześniu 1932 r. generalny referat na temat kwestyj org.-prawnych w zw. z przełamaniem granic zaborczych w nowym podziale adm. na województwa.

X Równocześnie z powołaniem do życia Komisji dla Uspr. Adm. Publ. utworzono w Prezydium Rady Min. osobne Biuro Uspr. Adm., którego zadaniem była współpraca z Komisją Uspr. i przeprac. jej wniosków. Na czele Biura stali kolejno: b. nacz. Wydziału Wojsk. w M. S. Wew. A. Gluth-Nowowiejski (1930—1932), następ-

nie b. starosta Wł. Hübner (1933 — 1938), wreszcie b. dyr. Biura Pers. w M. S. Wew. St. Kucharski.

XI W r. 1934 Prezydium Senatu zainicjowało prace na temat techniki ustawodawczej. W pracy zbiorowej na ten temat wydanej drukiem (Warszawa 1934) przez czterech zaproszonych rzeczoznawców znalazł się również referat rzeczoznawcy R. Hausnera.

XII Prace Komisji Uspr. Adm. dot. dekoncentracji zdezaktulizowały się, wobec czego z końcem 1934 Podsekretarz Stanu w Prez. Rady Min. (poprzednio Wiceminister Spraw Wew.) dr Nakonieczników-Klukowski zainicjował ponowne przepracowanie tego materiału, powierzając tę pracę nacz. wydziału M. S. Wew. Wł. Czapińskiemu. Praca ta została zakończona wydaniem rozporz. Prezydenta z 28.XII 1934 (Dz. U. poz. 976) o unormowaniu właściwości władz.

Na zarządzenie tegoż Pods. Stanu urzędnicy M. S. Wew., nacz. wydz. A. Robaczewski i kierownik kancelarii St. Grabowska dokonali zbadania stanu org. kancelaryj w szeregu urzędów centralnych.

XIII W r. 1936 Prezes Rady Min. powołał Komisję dla zbadania zagadnienia zmniejszenia obiegu papierów w urzędach. W skład tej komisji weszli w M. S. Wew. dyr. Gabinetu R. Hausner[7]) i inspektor gł. St. Jarecki.

XIV Uchwałą z 25.XI 1938 r. Rada Min. powołała Komisję międzymin. przy Ministrze Skarbu dla zbadania przyczyn stałego wzrostu etatów i wydatków personalnych. Na zastępcę przewodn. tej Komisji został powołany R. Hausner dyr. Gabinetu M. S. Wew.

XIV Do serii prac organizacyjnych o charakterze międzyminister., w których znaczniejszy udział brali urzędnicy resortu Spr. Wew. należy m. in. t. zw. Komisja Wniosków Ustawodawczych. Komisja ta[8]), powołana w r. 1924 przy Prezesie Rady Ministrów miała pierwotnie na celu „usunięcie rozbieżności w ustawodawstwie obow. na Ziemiach Wschodnich".

Stopniowo zakres prac Komisji rozszerzył się także na obszar b. Kongresówki, a w końcu Komisja (zwłaszcza wobec utworzenia przez Rząd w r. 1926 osobnej Rady Prawniczej przy Mstwie Sprawiedliwości) została przydzielona do resortu Spr. Wew. z tym, że swoje wnioski będzie przedkładała Premierowi za pośrednictwem Ministra Spr. Wew.

Komisja Wn. Ust. pozostawała aż do końca (do r. 1930) pod przewodnictwem b. wojewody W. Romana, w skład jej wchodzili m. i. naczelnicy Wydziału z M. S. Wew. R. Hausner i Wł. Czapiński. Od r.

---

[7]) Por. tegoż ogł. drukiem: Zagadnienie zmniejszenia obiegu papierowego w urzędach (Warszawa 1936).

[8]) Por. K. Dubiel „Komisja wniosków ustawodawczych" (Gazeta Admin. Nr 20 z 1930 r.).

1927 Sekretarzem Generalnym Komisji był radca min. dr J. Drążek-Drawicz.

Prace Komisji objęły stopniowo cały zasięg prawa administr. ze szczeg. uwzgl. admin. spr. wewn., w której to dziedzinie Komisja przygotowała zwłaszcza w latach pełnomocnictw ustawodawczych Prezydenta R. P. (1926 — 1928) szereg dużych projektów.

XV. W zakresie prac dot. samorządu terytorjalnego należy wspomnieć m. i. o a) Komisji dla sanacji finansów samorządu terytorialnego pod przewodnictwem Wicem. Lechnickiego w r. 1934.

Ze strony M. S. Wewn. w skład Komisji wchodził Wicem. Korsak, radca Hebrowski był sekretarzem Komisji.

b) Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowa dla Samorządu Terytorialnego pod przewodnictwem Min. Matuszewskiego, później — Wicem. Jaroszyńskiego w latach 1935 — 1937.

Delegatem M. S. Wewn. do tej Komisji był dyr. Dep. Sam. Zbikowski.

XXIII (2)

Jednym z istotnych czynników, które muszą być brane pod uwagę przy ustalaniu form org. urzędów, regulowaniu trybu urzędow. oraz w polityce personalnej (ilość i jakość etatów) jest zagadnienie faktycznego obciążenia pracą[1]) urzędów i urzędników. Ustalenie tego obciążenia jest rzeczą trudną, a kryteria w tym celu używane nie są dość ścisłe. Przyczyną tego jest różnorodność czynności urzędowych i trudność znalezienia dla niektórych istotnego miernika. Do ważniejszych czynności władz admin. ogólnej należą następujące:

1) czynności o charakterze reprezentacyjnym oraz różne formy kontaktu ze społeczeństwem;

2) współpraca z innymi urzędami działów zespolonych i nie zespolonych, udział w konferencjach zewn., posiedzeniach itp.;

3) czynności urzędowe poza obrębem urzędu, objazdy, dochodzenia komisyjne, badania na miejscu, inspekcje, lustracje itp.;

4) studiowanie obow. przepisów, niezbędnej literatury fachowej, zapozn. się z materiałami faktycznymi, dot. sytuacji w danym okręgu urzędowym, statystyka itp.;

5) przyjmowanie interesantów w urzędzie, przyjm. podań do protokołu, udziel. wyjaśnień, przeprow. rozpraw na miejscu (np. karno-admin.);

6) kontakt urzędowy z innymi komórkami org. wewnątrz urzędu (wydziałami, oddziałami, referatami) celem uzgodnienia stanowiska, koordynacji itp.;

---

[1]) Por. Hausner: Zagadnienie zmniejszenia obiegu papierów (Gazeta Adm. Nr 5 z 1937 r.).

7) załatwianie akt tj. częścią spraw napływających z zewnątrz, od osób zainteres., od urzędów, instytucyj itp. — częścią — korespondencji, powstałej z inicjatywy własnej danego urzędu lub władz przełożonych (obieg papierów związany z tzw. sprawozdawczością, statystyką itd.);

8) z załatwianiem akt łączą się czynności referendarskie wyższego rzędu (aprobata), jako też czynności pomocnicze (kancelaryjne itp.).

Jak widać z tego, czas przeznaczony na czynności urzędowe dzieli się między najrozmaitsze rodzaje prac. Trudno ustalić procentowo, jaki odcinek czasu przypada na poszczeg. czynności; będzie się to kształtowało rozmaicie w zależności od tego, jakiej instancji jest urząd, o jakie chodzi biuro, jakie hierarchicznie stanowisko zajmuje dany urzędnik itp.

Nie ulega wątpliwości, że marnotrawstwo czasu, a więc i możliwość oszczędności może się odnosić do każdej z powyższych kategoryj czynności.

Z reguły (idąc częściowo po linii najmn. oporu) szczególną uwagę zwraca się na obieg papierowy czyli ilość korespondencyj.

Ogólną podstawą tzw. „wykazów ruchu spraw“ jest uchwała Rady Min. z 24.VIII 1931 r. o przep. kancelaryjnych w adm. publ. (Monitor P. Nr 196), a w szczeg. § 16 załącznika do tej uchwały Wykazy „ruchu spraw“, czy „wykazy zaległości“ itp. były zawsze krytykowane, jeśli chodzi o wartość ich jako miernika pracy poszczeg. urzędników czy komórek org. Zarzuty te w dużym stopniu są słuszne:

a) wiadomo, że są sprawy, które się „liczy“ — i takie, które się „waży“. Urzędnik, który załatwił 100 spraw, nie udowodnił tym samym, że załatwił 10 razy więcej od urzędnika, który wykazał tylko 10 spraw. Porównanie takie możliwe jest tylko przy sprawach całkowicie jednorodnych;

b) wykazy ruchu spraw wykazują „sprawy“ — wiadomo zaś, że na poszczeg. „sprawę“ może się składać korespondencja jednorazowa albo kilka lub kilkanaście korespondencyj. Bliższe prawdy były może dawniejsze „wykazy zaległości“, które opierały się na rejestrowaniu poszczególnych wpływów.

Dając obraz jedynie przybliżony, wykazy czynności nie są jednak pozbawione wszelkiej wartości, jeśli chodzi o porównanie liczb wielkich, a więc nie liczb dot. przydziału akt, np 2 urzędników, ale liczb dot. obrotu spraw, np w 2 starostwach albo 2 województwach lub grupach województw. W takich zestawieniach w obrębie dużych wartości liczbowych (przy identycznych lub zbliżonych ogólnych warunkach urzędowania) następuje duże zniwelowanie ostrych różnic, jakie napotykamy przy porównywaniu poszczeg. referatów i referentów.

Również z dużym prawdopodobieństwem (ciągle przy identycznych lub podobnych ogólnych warunkach urzędowania) można przyjąć

identyczny współczynnik ilości korespondencji, składających się na poszczególną „sprawę“ [2]).

Z tymi zastrzeżeniami podajemy następujące zestawienie I:

WOJEWÓDZTWA [1]) (Ludność)	URZĘDY	r. 1934 ilość „spraw“ w tysiącach	r. 1935 ilość „spraw“ w tysiącach
Centralne wraz z m. Warszawą	6 urz. wojew.	989	1 034
	92 starostw .	2.969	2 728
(13.390.000)	razem .	3.958	3.762
Wschodnie	4 urz. wojew.	354	402
	37 starostw .	996	986
(5.548.600)	razem .	1.350	1.388
Południowe	4 urz. wojew.	528	549
	74 starostw .	1.408	1.458
(8.504.500)	razem .	1.936	2.007
Zachodnie	2 urz. wojew.	208	207
	50 starostw .	1.190	1.347
(3 200.500)	razem .	1.398	1.554
Razem .	16 urz. wojew.	2.079	2.192
	253 starostw .	6.563	6.519
(30 644.000)	Łącznie .	8.642	8.711

[1]) Bez woj. śląskiego.

Powyższa tablica podaje: 1) w tysiącach, 2) ilość „spraw“, 3) które wpłynęły, 4) w latach 1934 i 1935, 5) jako sprawy jawne, 6) do urzędów wojewódzkich i starostw, 7) do wszystkich wydziałów i referatów w tych urzędach.

Cyfry za lata 1934 i 1935 są bardzo zbliżone, z pewną nadwyżką odnośnie r. 1935. Ta ogólna obserwacja może przemawiać za wnioskiem, że cyfry te są zbliżone do prawdy.

Globalna suma za r. 1935 dla całej Rzplitej (bez Śląska) daje okrągło 8.700.000 „spraw“. Ponieważ przeciętny stosunek ilości „spraw“ do ilości korespondencji można określić na 1 : 2½, przeto otrzymujemy około 22.000.000 korespondencji jawnej. Należy doliczyć do tego odpowiedni procent na tajne i poufne, (około 10%); otrzymamy ostatecznie około 24.000.000 korespondencji.

Nie jest zbadana ilość spraw, które nie są rejestrowane; w przy-

[2]) Że tak jest istotnie, przekonują konkretne cyfry, w wykazach ruchu spraw, nadesł. przez urzędy woj. w r. 1933, w których wykazano osobno ilość „spraw“, a osobno ilość korespondencji. W cyfrach wyprow. dla całych województw stosunek ten waha się od 1:2 a 1:2½. Przy mniejszych jednostkach (starostwach) różnice są już bardziej nierównomierne — 1:2, 1:3, 1:4, 1:5. Jeszcze większe różnice zachodzą między poszczeg. referatami.

bliżeniu jednak ogólny obieg papieru we wszystkich urzędach woj. i starostwach łącznie (rejestrowane i nie rejestrowane, jawne, poufne, tajne) można ocenić na 30.000.000 sztuk rocznie dla wszystkich działów administracji zespolonych w urzędach woj. i starostwach.

Zestawienie II

WOJEWÓDZTWA	Udział % towy w ogólnej sumie [1])		
	zaludnienia	wpływu „spraw" jawnych w 1935 r. w urzędach woj. i starostwach łącznie	wpływu „spraw" jawnych w 1935 r. tylko w starostwach
Centralne bez m. Warszawy	41,6	33,7	33,9
Wschodnie	18,8	18,6	17,2
Południowe	28,8	26,9	25,3
Zachodnie	10,8	20,8	23,6
	100%	100%	100%

[1]) bez m. Warszawy i Śląska.

Z zestawienia tego (obejmującego wpływ „spraw" — jawnych — w r. 1935) wynikają wnioski [3]).

że w woj. centralnych %-towy udział w ogólnej liczbie „wpływów" jest mniejszy (33,7%), aniżeliby to wynikało z zaludnienia (41,6% ogółu ludności Rzplitej bez stolicy i Śląska);

w woj. połudn. i wschodnich %-towy udział w ogólnej liczbie „wpływów" (26.9% i 18,6%) jest proporcjonalny do % zaludnienia (28,8% i 18,8%);

w woj. zachodnich %-towy udział we „wpływach" jest frapująco większy (20,8%) od % zaludnienia (10,9%). Dysproporcja ta jest większa w starostwach, niżeli w urzędach woj. i starostwach łącznie. Starostwa w woj. zachodnich mają 23,6% wpływu wszystkich starostw w całej Rzplitej (bez Warszawy i Śląska), gdy zaludnienie tych 2 woj. wynosi tylko 10,8% ludności.

Inny jeszcze przybliżony sprawdzian nasilenia korespondencji w poszczeg. województwach daje ilość znaczków pocztowych przydzielonych urzędom woj. na opłacenie przesyłek urzędowych. Udział poszczeg. grup województw w ogólnej sumie zapotrzebowanych znaczków pocztowych [4]) przedstawiał się w roku 1936 jak następuje:

[3]) Za podstawę porównania wzięto woj. centralne bez Warszawy, ponieważ: 1) Warszawa jest jedynym w swoim rodzaju woj. miejskim, 2) porównanie go z woj. o typie ziemskim jest trudne do przeprow. i dałoby mylne wnioski, 3) podział kompet. między I i II instancję jest w Warszawie odmienny niż w innych woj.

[4]) Cyfry zapotrzebowania znaczków poczt. dotyczą urzędów woj., starostw oraz komunalnych władz adm. ogólnej (zakres zlecony) łącznie.

Zestawienie III

Województwa	%
Centralne bez m. st. Warszawy	31,7
Wschodnie	12,5
Południowe	25,3
Zachodnie	30,5
	100%

Zestawienie to potwierdza w dużym stopniu poprzednie nasze obliczenie udziału poszczeg. województw w ogólnym ruchu „spraw“.

Cyfry dot. woj. centralnych i południ. są prawie identyczne (33,7 i 31.7 oraz 26.9. i 25,3); duży ruch korespondencyj w woj. zachodn. znajduje nowe potwierdzenie (20,8 i 30,5).

Dochodzimy do wniosku, że przy ocenie ruchu korespondencji możemy z korzyścią posługiwać się danymi z „wykazów ruchu spraw“. Cyfry te, zestawione porównawczo, mogą wskazać zarówno głębsze przyczyny dużego obrotu papierów w poszczeg. grupach województw (np. odnośnie do woj. zachodnich przyczyny te tkwią w: 1) rozbudowanym ustawodawstwie, 2) odmiennych formach postępowania, 3) wielkiej ilości urzędów I instancji) [5]) jak i dające do myślenia różnice, jakie zachodzą co do liczby korespondencji między poszczeg. województwami i starostwami. Interesujące wnioski nasuwa również porównanie, w jaki sposób w poszczeg. województwach ilość korespondencyj rozdziela się między I i II instancję. (por. zestawienie II).

Pewne wnioski mogą dać również cyfry obiegu spraw w poszczeg. wydziałach urzędów woj.

Zestawienie IV

Wydziały urzędów wojewódzkich										
Ogólny	Społ.-Polit.	Samorząd.	Wojsk.	Przemysł. [1])	Rolnictwa i Ref. Roln.	Opieki	Zdrowia [2])	Komunikac. budow.	Dróg wodnych [3])	Razem bez m. Warszawy
wpływ jawny w r. 1935 w tysiącach										
375	259	69	34	46.5	323	222	48	236	14.5	1.627

[1]) W r. 1935 było 11 wydziałów przemysłowych, poza tym oddziały przemysłowe w wydziałach ogólnych.

[2]) W r. 1935 było 7 wydziałów zdrowia, poza tym oddziały w wydzialach opieki społecznej.

[3]) W r. 1935 było 4 wydziały dróg wodnych.

[5]) Przy 10,8% zaludnienia całej Rzplitej (bez m. st. Warszawy i Śląska) województwa poznańskie i pomorskie mają 20% ogólnej liczby powiatów.

Powyższe cyfry trzeba odpowiednio uzupełnić. W szczeg. tabela obejmuje tylko sprawy jawne. Przyjąwszy (jak poprzednio) sprawy tajne i poufne na ± 10%, trzeba dodać około 160.000 spraw, które rozłożą się nierównomiernie na poszczeg. wydziały (głównie społeczno-polityczny, wojskowy i ogólny).

W sumie wszystkie te zestawienia wskazują kierunki, w jakim należy iść przy rozpatrywaniu zagadnienia obiegu papierowego.

Bez analizy szczegółowej wykazów ruchu spraw ewentualne zarządzenia zmierzające do zmniejszenia obrotu papierowego musiałyby być dorywcze i do pewnego stopnia bezplanowe.

W piśmie z 8.VII 1936 nr GL. 64/11, do wszystkich wojewodów, starostów oraz urzędników adm. ogólnej — Minister Spr. Wew., opierając się na wykazach czynności za lata 1934 i 1935, zwrócił uwagę, że urzędy te załatwiają rocznie olbrzymią ilość spraw, do której należy jeszcze doliczyć wszystkie akta nie podlegające w myśl przepisów kancelaryjnych ewidencjonowaniu.

Celem zbadania tego zagadnienia Minister powołał specjalną komisję, prócz tego polecił zebrać odpowiednie materiały oraz wezwał urzędników adm. ogól. do nadsyłania bezpośr. pod adresem Mstwa swoich spostrzeżeń i wniosków dot. zmniejszenia obiegu papierowego.

Gazeta Administracji przystąpiła do ogłoszenia tych materiałów zebranych przez Min. Spr. Wew. w istotnych wyjątkach, t. zn. w części zawierającej wnioski [6]).

XXIII (3)

Na wzrost obiegu papierowego w urzędach w poważnym stopniu oddziaływa rozrost sprawozdawczości zarówno dorywczej jak periodycznej oraz prowadzenie stałych ewidencyj i wykazów (rejestrów). Władze lokalne są tymi czynnościami bardzo obciążone.

I Mstwo Spr. Wew. już w r. 1923 zwróciło uwagę na tę sprawę, dążąc do usunięcia przerostu sprawozdawczości, obciążającej nie tylko urzędy wojew. i starostwa, ale i organa wykonawcze (Policję Państwową) oraz organa samorządu.

Pismami z 27.VII 1926 Nr AO. 1773/26 i z 29.X 1926 Nr OL. 8088/26 M. S. Wew. skasowało pewną ilość sprawozdań periodycznych, jednak liczba pozostałych była jeszcze dość znaczna. Zapoczątkowana w ten sposób praca doprowadziła do wydania w roku 1931 okólnika Nr 206 w sprawie sprawozdań periodycznych i wykazów przedkładanych Mstwu Spr. Wew. (Dz. Urz. M. S. Wew. poz. 239). Wydanie tego okólnika poprzedziło zebranie materiałów, z których okazało się, iż wojewodowie przedkładają Mstwu 158 sprawozdań periodycznych i wykazów (jawnych) w różnych terminach, z tej liczby skaso-

---

6) Ogł. w Nr 5 i 6 Gazety Adm. z r. 1937 oraz w osobnej odbitce.

wano 89 wykazów, przedłużając w stosunku do pozostałych dotychczasowe ich terminy. Utrzymano wykazów (sprawozdań period.) jawnych 69, w tym 37 rocznych (przedstawianych raz w roku), 9 półrocznych, 10 kwartalnych, 12 miesięcznych, 1 tygodniowy — a to: w zakresie spraw polityczno-bezpieczeństwowych 10 sprawozdań, w zakr. spr. samorządowych 8, w zakr. spr. administr.-prawnych 9, spr. personalnych 6, spr. budżetowych 3, spr.-inspekcyj 1, spr. organizac. 2, spr. aprowizac. 2, spr. wojskowych 4, spraw sanitarnych (służby zdrowia) 24.

Rozwój ustawodawstwa oraz zmieniające się potrzeby administracji uczyniły ponownie wyłom w tych zarządzeniach, powodując wzrost sprawozdawczości, wskutek czego Mstwo gromadzi na nowo materiały faktyczne do rozpatrzenia tej sprawy.

Powyższe wykazy (sprawozdania period.) składane Mstwu przez urzędy wojew. stanowiły oczywiście tylko część tej sprawy. Sprawozdania urzędów wojew. opierają się bowiem, przynajmniej w części na materiałach i sprawozdaniach starostów, którzy ze swej strony otrzymują sprawozdania i wykazy m. i. od urzędów samorządowych i Policji.

Ponadto omawiane wyżej wykazy (sprawozd. period.) dotyczą tylko administr. spr. wewnętrznych, bardzo znaczna zaś ilość sprawozdań istnieje ponadto w działach zespolonych z adm. ogólną.

Obok czynności związanych z tzw. sprawozdawczością stałą wchodzą w rachubę jeszcze sprawozdania żądane doraźnie (statystyki, ankiety itd.).

II. Osobne zagadnienie stanowią stałe ewidencje (rejestry), które na mocy obow. przepisów i zarządzeń Mstwa Spr. Wew. i innych Mstw obowiązane są prowadzić starostwa i urzędy wojewódzkie. Istnieje w starostwach około 100 różnych rodzajów ewidencyj p. t. rejestr (np. stowarzyszeń), ewidencja (np. konferencyj szkoleniowych), teczka (np. teczka z opisem powiatu), księga (np. księgi rachunkowe i gospodarcze), wykaz (np. wykaz pism pozbawionych debitu), listą (np. listy poborowe), dziennik (np. dziennik lekarza powiatowego), inwentarz itp.

Obowiązek prowadzenia tych ewidencyj rozdziela się między poszczeg. referaty starostw w przybliżeniu w sposób następujący:

referat ogólny — 8, społeczno-polityczny — 13, administracyjny — 5, administracyjno-gospodarczy — 8, karno-admin. — 1, wojskowy — 6, opieki społ. — 10, sanitarny — 7, weterynaryjny — 14, ochrony lasów — 4, melioracyjny — 10, rolnictwa i ref. roln. — 8, inwalidzki — 1.

Zauważyć należy, że niektóre z wymienionych ewidencyj składają się z szeregu wykazów, spisów itp. oraz że ilość i rodzaj ewidencyj

jest zmienna w zależności od zakresu działania i warunków lokalnych danego starostwa.

XXIII (4)

I Biurowość[1]) w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w latach 1918 — 1920 była wzorowana na przepisach kancelaryjnych państw zaborczych. Od 15.I 1918 r. zaczął obowiązywać w Mstwie „Regulamin biurowy Król. Polskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych". Regulamin ten stworzył Kancelarię Główną, w której prowadzono dziennik główny korespondencji oraz kancelarie sekcyjne, mające swoje własne dzienniki podawcze. Korespondencję oznaczano wobec tego dwoma numerami; akta załatwione przechowywano ułożone w porządku chronologicznym (a nie w/g materyj); przy wzrastającym obrocie papierów ten system kancel. był uciążliwy, wobec czego od 1.VII 1919 r. wprow. nową Instrukcję biurową dla centr. zarządu Mstwa Spr. Wew.

Instrukcja ta skasowała centralny dziennik główny i kancelarie sekcyjne, utworzyła natomiast Biuro Podawcze, które odbierało całą korespondencję i przekazywało ją za pokwitowaniem oddziałom kancel. utw. przy wydziałach. Oddziały te prowadziły własne dzienniki wpływów i skorowidze; dla całego Mstwa utworzono wspólną ekspedycję wraz z oddziałem maszyn sporządzadzającym czystopisy.

Okólnik z 20.I 1920 r. Nr 888 uzupełn. instrukcję biurową, znosząc m. in. przesyłanie poczty oddziałom kancel. za pokwitowaniem, a wprowadził ewidencję wpływów oddzielnie dla każdego wydziału.

W tym okresie w urzędach powiatowych obowiązywała tzw. instrukcja Waniewicza, wprow. okólnikiem Nr 171 z 3.IV 1919 r., wg której biuro podawcze odbiera pocztę i przesyła poszczeg. oddziałom kancel. do zapisania w dzienniku i skorowidzu.

Zorganizowane w 1920 r. urzędy wojewódzkie prow. system kancelaryjny oparty na powyższych zasadach, z odchyleniami stos. do warunków lokalnych.

II Jednolity system kancelaryjny w adm. rządowej ustaliła instrukcja opracow. przez Komisję spraw oszczędności państw. przy Prezydium Rady Ministrów w 1920 r. (Monitor Nr 251), wprow. w Mstwie Spr. Wew. z dniem 1.IV 1921 r. Wpływy rozdzielane przez Biuro Podawcze rejestrowano w kancelariach wydziałowych systemem chronologicznym w dziennikach, obejmujących osiem rubryk. Najważniejszą inowacją było wprow. tzw. rzeczo-

---

[1]) na podstawie opracow. St. Grabowskiej, kierownika Kancel. Gł. Mstwa Spr. Wew.

wego podziału akt, polegającego na łączeniu akt w grupy jednorodne. Okólnik Nr 72 z 28.VII 1926 r. stworzył kancelarie departamentowe z jednym dziennikiem na cały departament, jednak w styczniu 1927 r. wrócono do dzienników wydziałowych, pozostawiając zresztą kancelarie departamentowe jako jednostki org.

III Dla uproszczenia biurowości wprow. w r. 1927 tytułem próby w niektórych kancelariach tzw. dzienniki-skorowidze i kartoteki, a w r. 1928 kartoteki imienne i rzeczowe z numeracją chronologiczną.

Przepisy kancel. z r. 1929 dla Zarządu Centralnego wprowadziły kartoteki do wszystkich kancelarii (system bezdziennikowy).

IV Uchwała Rady Ministrów z 24.VIII 1931 r. (Monitor Nr 196) o przepisach kancel. w adm. publicznej ustaliła ramowe przepisy kancelaryjne dla całej adm. rządowej.

W wykonaniu tej uchwały Mstwo Spr. Wew. wydało szczegółowe przepisy dla Zarządu Centralnego (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr 18 z 1931 r.). Przepisy te pozostawiły system kartotekowy, zmieniając m. in. zasady numerowania spraw. Rejestracja wpływów odbywa się w kancelariach przy departamentach (biurach) ewent. wydziałach. Okólnikiem Nr 182 (Dz. Urz. Min. Spr. Wew. Nr 17) z października 1931 wydano ramowe przepisy kancelaryjne dla urzędów wojew., a okólnikiem Nr 205 (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr 21) dla starostw. Ponadto Mstwo opracowało instrukcję kancel. dla urzędów gminnych (okólnik Nr 112 Dz. Urz. M. S. Wew. Nr 20 z 1933 r.). Pewne odchylenia od ogólnych przepisów kancel. dotyczą akt tajnych i poufnych.

V Uchwałą Rady Ministrów z 21 grudnia 1931 r. (Monitor Nr 2 z 1932 r.) uregulowana została także sprawa przechowywania akt.

Na podstawie tej uchwały Mstwo Spr. Wew. opracowało „Przepisy tymczasowe o przechowywaniu akt w urzędach wojew. i starostwach" (okólnik Nr 14 Dz. Urz. M. S. Wew. Nr 6 z 1936 r.), uzupeł. okólnikiem Nr 51 z 1938 r. Przepisy te normują bliżej podział akt na kategorie A (o znaczeniu trwałym) i B (o znacz. przejściowym, przezn. do zniszczenia), sposób wydzielania akt i niszczenia akt kategorii B.

Dzięki tym przepisom składnice akt, od dawna już nie wystarczające, zostaną znacznie odciążone. Część akt została już przekazana Archiwom Państwowym.

Organizacja Kancelarii przedstawia się obecnie jak następuje:

W Mstwie kancelarią kieruje kierownik Kancelarii, podlegający naczelnikowi Wydziału Ogólnego. Kancelaria Mstwa spełnia wspólnie dla całego urzędu następujące czynności:

1) przyjmowanie i rozdzielanie poczty (Biuro Podawcze),

2) sporządzanie czystopisów załatwień (czystopisarnia),

3) wysyłanie korespondencji (ekspedycja),

4) przechowywanie akt załatwionych (składnica akt).

Prowadzenie akt, tj. rejestracja i przechowywanie akt jawnych odbywa się we właściwych departamentach, biurach, wydziałach.

Prowadzenie akt tajnych i poufnych łącznie z ich przepisywaniem koncentruje się przy Sekretariacie Ministra.

Kancelaria urzędu wojewódzkiego wchodzi w skład Wydziału Ogólnego (§ 13 rozp. Min. z 13.VIII 1931 r. Dz. U. poz. 611). Prowadzi ona dla całego urzędu biuro podawcze, czystopisarnię, ekspedycję i składnicę akt; rejestracja akt odbywa się we właściwych wydziałach.

Kancelarie starostw są zorg. analogicznie. jak w urzędach wojew. z tym wyjątkiem, że prowadzenie akt, tj. łączenie, rejestracja i przechowywanie odbywa się u poszczeg. referentów w związku z powierzonymi im referatami (§ 6—9 rozp. Min. z 30.VI 1931 r. Dz. U. poz. 464).

XXIII (5)

Zagadnienie normalizacji dotyczy uproszczeń w zakresie techniki i produkcji, a polega na redukowaniu różnorodności typów wytworów przemysł. w celu nastawienia produkcji na masową, seryjną wydajność (oszczedność kosztów).

Dnia 2 lipca 1923 r. zostało ogł. rozp. Rady Min. o utw. odpow. Komitetu Technicznego, a w 1925 r. zmieniono jego nazwę na „Polski Komitet Normalizacyjny“.

Uchwałą Rady Min. z 12 grudnia 1926 r. wprow. w urzędach państw. obowiązek stosowania normalnych formatów papierów (okólnik Prezesa Rady Min. z 23 stycznia 1927 r. za Nr 10). Komitet Ekonomiczny Min. 24 września 1931 r. powołał przy Prezesie Rady Min. Komisję Normalizacji i Racjonalizacji druków i wydawnictw państw., która zarządziła zebranie potrzebnych danych w drodze ankiety i powołała do życia podkomisje normalizacji w Mstwach. Minister Spr. Wew. powołał dnia 30 października 1933 r. taką podkomisję pod przewodn. Dyrektora Gabinetu (zastępca Naczelnik Wydziału Ogólnego oraz sekretarz z tegoż Wydziału) z udziałem delegatów deptów i biur Mstwa, Komendy Gł. Policji i Gł. Urzędu Statyst.

Podkomisje powołano również we wszystkich województwach.

Wyniki prac na terenie admin. spraw wew. ilustruje nast. tabela:

L. p.	Grupa druków (zagadnienie)	Ilość wzorów druków używanych przed wszczęciem akcji normalizacyjnej	W wyniku akcji normalizacyjno-racjonalizacyjnej: Ustalono wzorów	Wydrukowano nowych wzorów	Ogólna ilość egzemplarzy	Uwagi
1	**Samorządowe**	**380**	**29**	—	**85.700**	
	a) administr. samorz. .	85	8	—	8.100	
	b) finansowo-samorz. .	152	11	—	61.000	
	c) budowlano-samorz. .	143	10	2	26.600	
2	**Administracyjne**	**1.325**	**157**	—	**271.000**	
	a) obywatelstwo . . .	620	66	—	134 100	
	b) cudzoziemcy . . .	195	19	—	43 800	
	c) sprawy metrykalne i stan cywilny . .	100	30	4	14.400	
	d) zmiany nazwisk .	95	9	—	9.700	
	e) świadectwa moraln. .	20	2	—	11.000	
	f) zgromadzenia . . .	32	3	—	4.000	
	g) zbiórki	10	1	—	500	
	h) stowarzyszenia. . .	255	24	—	53.500	
	i) filmowe	—	3	3	—	
3	**Wojskowe**	—	28	28	**3.848.000**	
4	**Ogólne**	—	—	—		Z uwagi na dotychczasowe opracowywanie wzorów druków i katalogu nie podaje się ilości nakładów.
	rachunkowe , . .	—	—	2		
	kancelaryjne. . .	—	—	15		
	gospodarcze. . .	—	—	1		
5	**Polityczne**	—	—	**3**		
6	**Personalne**	**500**	**99**	—		
		2.205	311	58	4.204.700	

Nie są to wyniki ostateczne, gdyż od stycznia 1935 r. wprow. w myśl uchw. Rady Min. z 19 października 1934 r. nowy tryb zamawiania druków (scentralizowanie zamówień). Równolegle postępuje nadal sama normalizacja i racjonalizacja druków oraz kompletowanie wzorów druków.

Podkomisji przy Mstwie Spr. Wew. przypada zadanie normalizacji najważn. druków adm. ogólnej (do postępowania admin., karno-

admin.) oraz druków ogólnych: personalnych, kancelar., rachunk i gospodar. [1]).

Zaopatrzenie urzędów w odpowiednio opracowane formularze druków, zawierających m. i. wzory różnych załatwień (decyzyj, zawiadomień itp.), przyczynia się niewątpliwie do uproszczenia i ułatwienia pracy oraz ujednolicenia formy i treści pism urzędowych na obsz. całego Państwa.

XXIV

I Utrzymanie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, zarówno przy pomocy środków prewencyjnych jak represyjnych, wymaga odpowiedniego aparatu wykonawczego. Organizacja tego aparatu może być rozmaita: w szczególności:

1) może być system całkowitej centralizacji w jednym organie wszystkich zadań. tj. zarówno utrzym. bezpieczeństwa i spokoju jak i porządku publ.;

2) może być osobny organ dla utrzymania bezpieczeństwa i spokoju publ., a odrębne organa dla spraw porządku publ.;

3) specjalizacja może iść jeszcze dalej przez tworzenie kilku rodzajów organizacyj, np. żandarmeria, policja śledcza, kryminalna, porządkowa, itd.;

4) specjalizacja taka z reguły ma miejsce również w obrębie jednolitego korpusu policyjnego (brygady i oddziały zajmujące się poszczególnymi rodzajami przestępstw);

5) zarówno przy systemie jednego jak kilku organów mogą być wszystkie lub niektóre z nich organami cywilnymi, organami zorganizowanymi na wzór wojskowy oraz organami wojskowymi;

6) odpowiedzialność za sprawy bezpieczeństwa, spokoju i porządku, a więc dyspozycja odnośnymi organami, może się skupiać w jednym resorcie (z reguły spraw wewnętrznych) albo dzielić się między dwa lub więcej resortów (organa pozostające na etatach spraw wewnętrznych. sprawiedliwości, kolei, robót publicznych itd);

7) mogą być również organa (z reguły dla spraw porządku publicznego) pozostające na utrzymaniu i w dyspozycji samorządu terytorialnego (np. policja targowa, budowlana, sanitarna);

8) dla pewnych dziedzin porządku publicznego, a w pewnym stopniu i bezpieczeństwa mienia, mogą istnieć organa, najczęściej pod nazwą straży [2]). pozostające na utrzymaniu samorządów lub osób prywatnych (straże leśne, polne, rybackie itd.).

9) są wreszcie organa prywatne, zajmujące sie pilnowaniem bezpieczeństwa mienia w celach zarobkowych (por. ustawę z 18 lutego 1938 Dz. U. poz. 79).

---

[1]) Tymiński E. Normalizacja i racjonalizacja druków oraz centralizacja zamówień (Gazeta Adm. Nr 2, 20 z 1935 r., Nr 2 z 1937 r.).

[2]) Porównaj artykuł p. t. Straże publiczne (Gazeta Adm. Nr 18 z 1929 r.).

Polska odziedziczyła w poszczeg. dzielnicach po b. rządach zaborczych jako też w okupacji niem. i austr. różne systemy organizacji bezpieczeństwa, spokoju i porządku publ.; do systemów tych dołączyła organizacje własne, częściowo tworzące się samorzutnie. W tych warunkach unifikacja musiała pójść w kierunku szczególnie radykalnego kasowania wszystkich istniejących różnorodnych organów i zespolenia ich w jednym organie, uzależnionym całkowicie od Rządu i od ministra odpowiedzialnego za utrzymanie bezpieczeństwa i spokoju publicznego.

Ta całkowita unifikacja dokonana ustawą z 24.VII 1919 r. o Policji Państwowej (Dz. Pr. poz. 363) pozwoliła dość szybko zlikwidować stan chaotyczny w tym zakresie wytworzony na przełomie 1918 — 1919, stwarzając jeden organ, obejmujący swoją organizacją całe Państwo, a kierowany centralnie.

Z biegiem czasu taka całkowita centralizacja wszystkich spraw bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w jednym organie wykonawczym poczęła wykazywać pewne strony ujemne (wynikłe zresztą nie tylko z momentów natury organizacyjnej, ale i z niedostatecznej dotacji Policji Państwowej w dziedzinie wydatków personalnych i rzeczowych). I tak zagadnienie bezpośredniej ochrony granicy przejęły organa odrębne (Korpus Ochrony Pogranicza i Straż Graniczna), poza tym zaś stanęła na porządku dziennym sprawa odciążenia Policji od funkcyj niezwiązanych bezpośrednio z zadaniem utrzymania bezpieczeństwa i spokoju publ. Charakterystycznym w tym względzie jest rozp. Prezydenta z 6.III 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. poz. 257), które wskazuje wyraźnie pierwszeństwo zadań Policji w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i spokoju publ., podczas gdy sprawy porządku publicznego i inne czynności obciążające Policję mają być przekazane organom specjalnym.

Nie może być zadaniem niniejszego krótkiego szkicu przedstawienie szczegółowe historii Policji Państwowej w Polsce. Zagadnienie to możemy na tym miejscu ująć tylko w sposób syntetyczny: historię organów służby bezpieczeństwa można podzielić wg następujących faktów:

1) przejmowanie po b. zaborcach oraz tworzenie własnych różnorodnych organów służby bezp.;

2) ustawa z 24.VII 1919 r. o Policji Państwowej;

3) okres unifikacji i wcielania dotychczasowych organizacyj do Korpusu Policji Państwowej;

4) przejęcie ochrony granicy wschodniej przez Korpus Ochrony Pogranicza;

5) rozporządzenie Prezydenta z 6.III 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. poz. 257);

6) zagadnienie odciążenia Policji Państwowej w zakresie spraw porządku publicznego i innych czynności niezwiązanych bezpośrednio z utrzymaniem bezpieczeństwa i spokoju publ.

II Z ustąpieniem okupantów [1]) z terenu b. dzielnicy rosyj. oraz wycofaniem austr. wzgl. niemiec. żandarmerii (listopad 1918 r.) powstała sprawa org. służby bezpieczeństwa. Ponieważ w b. austr. żandarmerii na obszarze b. gen. gub. lubelskiego służyło sporo Polaków, żandarmeria polska na terenie b. zab. rosyj. pod wzgl. org. oparła się na zasadach ustawy austr. o żandarmerii (z 25.XII 1894 r. Dz. Pr. Nr 1 z r. 1895) z przystos. do podziału Państwa na powiaty i okręgi wojskowe (D. O. G.). Żandarmeria ta, będąc na etacie Min. Spr. Wojsk., objęła dość szybko cały b. zab. rosyjski.

W b. zaborze austr. pozostała tzw. żandarmeria krajowa, mająca dużą przewagę żywiołu polskiego; to samo dot. w pewnej mierze żandarmerii krajowej w b. dzielnicy pruskiej; na ziemiach wschodnich podl. Nacz. Dowództwu W. P. i Zarządowi Cyw. pełniła służbę bezp. żandarmeria polowa, mająca prawo ingerencji w stos. do osób cywilnych i wojskowych.

Z początkiem listopada 1918 r. tzw. Rząd Ludowy w Lublinie przystąpił do org. ochotniczej i uzbrojonej na sposób wojskowy Milicji Ludowej (przede wszystkim do służby wartowniczej przy magazynach i obiektach rządowych). Na całą b. Kongresówkę rozszerzono org. Milicji Ludowej w styczniu 1919 (dekret z 5.XII 1918 r. Dz. Pr. poz. 53) rozp. Min. Spr. Wew. z 16.XII 1918 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. poz. 45), dekret z 7.II 1919 r. (Dz. Pr. poz. 153). Milicja była rządowym organem służby bezp., zorg. na sposób wojskowy, zależnym od Min. Spr. Wew. podziel. na komendy powiatowe i okręgowe, podległe Komendzie Głównej. Brak wyraźnych norm regul. stos. organów bezp., w szczeg. do żandarmerii, był powodem nieporozumień dość ostrych.

W całym szeregu miast, miasteczek i gmin wiejskich b. Kongresówki (częściowo i Małopolski) dla ochrony bezpieczeństwa publ. powstały samorzutnie ochotnicze, lokalne organizacje („milicje obywatelskie"). Rozp. Min. Spr. Wew. z 16.XII 1918 r. stara się niepożądany nadmiar różnych org. bezpiecz. zmniejszyć, a przepisy o Milicji Ludowej, przewidują rozwiązanie milicji obywatelskich, z wyjątkiem tzw. stałych milicji miejskich. Mianowicie w większych miastach b. Kongresówki istniały w chwili ustania okupacji tzw. milicje miejskie, sformowane (np. w Warszawie w 1915) z tzw. straży obywatelskich. Warszawa i Lublin posiadały milicje stojące na wysokości zadania. Liczne miasta Małopolski (z wyj. Lwowa i Krakowa) posiadały tzw. policje miejskie, zorg. na podst. ustawy gminnej z 12.VIII 1866 r. (Dz. U. Kr. Nr 20). Rząd stara się uporządkować ten stan w miastach i powiatach dekretem z 9.I 1919 r. o org. Policji Komunalnej (Dz. Pr. poz. 98). Policja ta jest organizacją samorządową dla spr. bezpieczeństwa i porządku publ., organem wykonawczym władz

---

[1]) Por. Wł. Dlugocki: Unifikacja służby bezpieczeństwa publicznego (Gazeta Adm. Nr 35 z 1922 r.).

państw. i komunalnych, strzegącym przepisów w zakr. policji miejskiej. Organizacja należy do zarządów miast i związków powiatowych pod nadzorem Ministra Spraw Wewn. Naczelnicy Policji Komunalnych są urzędnikami państwowymi, koszta utrzymania ponosi samorząd i państwo. Rozp. Min. Spr. Wew. z 14.III 1919 r. (Monitor Nr 62) przekształca wszystkie org. służby bezpieczeństwa — z wyłączeniem Milicji Ludowej — w Policje Komunalne.

W chwili zatem wydania ogólnej ustawy o Policji Państwowej z 1919 r., najważniejszymi cywilnymi org. służby bezpieczeństwa publ. w b. Kongresówce były: Milicja Ludowa i Policja Komunalna, nadto żandarmeria wojskowa, na obszarze b. Galicji żandarmeria krajowa (we Lwowie i Krakowie policja wojskowa, jako organ wyk. Dyrekcji Policji), we wschodnich powiatach Małopolski (teren operac.) żandarmeria polowa, w mniejszych miastach — policja miejska (komunalna), w b. dzielnicy pruskiej — żandarmeria krajowa oraz policje miejskie i gminne, na terenach wschodnich — żandarmeria polowa (etapowa). Obok tego na terenie b. Kongresówki powstały pewne org. specj.: Straż kolejowa, Straż rzeczna. Z końcem roku 1918 Min. Kolei w porozumieniu z Min. Spraw Wojsk. oraz Wew. utworzyło tzw. Straż Kolejową zorg. na sposób wojskowy, dla ochrony terenów kolejowych na obszarze b. Kongresówki podporz. Gł. Dowództwu w Warszawie. Rozkazem Min. Spr. Wojsk. z 28.IV 1919 r. (Monitor Nr 97) Straż Kolejową poddano na czas wojny pod rozkazy wojskowe.

Dla bezp. ładunków spławianych Wisłą tudzież w przystaniach. Min. Robót Publicznych z początkiem 1919 r. zorg. tzw. Straż rzeczną, uzbrojoną.

Wprowadzenie w całym Państwie jednolitej służby bezpieczeństwa nastąpiło ustawą z 24.VII 1919 r. (Dz. Pr. poz. 363) o Policji Państwowej.

W związku z tym rozkazami Min. Spr. Wojsk. wydzielono z żandarmerii część funkcjonariuszów do Policji, resztę wcielono do tzw. „żandarmerii Wojskowej“ (ingerencja tylko w stos. do wojskowych). częściowo do żandarmerii Polowej. Ustawa o P. P. uchyliła dekrety o Milicji Ludowej z 5.XII 1918 r. i 7.II 1919 r. oraz dekret z 9.I 1919 r. o Policji Komunalnej, a ich funkcjonariuszów wcielono do P. P. Majątek ruchomy milicji przeszedł na własność P. P. (okólnik M. S. Wewn. z 8.XI 1919 r. Nr OP. 6856/1).

Na zasadzie rozp. Min. Spr. Wewn., Spr. Wojsk., Kolei i Skarbu z 19.I 1920 r. (Monitor Nr 23) z 1.II 1920 r. na obszarze wojew. centralnych oraz m. st. Warszawy Wojskowa Straż Kolejowa została wcielona do oddziałów P. P., pełniących służbę na kolejach (rozp. Min. Spr. Wew. z 30.XII 1919 r., Dz. U. poz. 42 i z 4.V 1921 r., Dz. U. poz. 258).

Na podstawie rozp. Min. Spr. Wew. z 18.II 1920 r. (Dz. U. poz. 132) w por. z Min. Robót Publ. z 1.IV 1920 r. wcielono funkcjonariuszów Straży Rzecznej do P. P. (por. rozp. z 26.II 1920 r.

Monitor Nr 61 z r. 1920). Na terenie b. Galicji wcielono żandarmerię Krajową i Policję Wojskową do P. P. z dniem 1.XII 1919 r. (rozp. z 12.XI 1919 r., Dz. U. poz. 475), zachowując tymczasowo dotychcz. przepisy i instrukcje służbowe. Istniejące we Lwowie i Krakowie dyrekcje policji na razie pozostały. Na czele P. P. b. Galicji stał mianowany przez Min. Spr. Wew. na wniosek Gen. Delegata Rządu „Komendant P. P. dla b. Galicji", jako pomocnik Komendanta Głównego P. P. Z dniem 1.IX 1921 r., tj. uruchom. województw i zniesienia stanowiska Gen. Delegata Rządu, wspomniana Komenda przestała istnieć. Utworzone na podst. rozp. z 14.XI 1919 r. (Dz. U. poz. 494) trzy komendy okręgowe: lwowska, krakowska i przemyska zostały przystosow. do okręgów wojew. (rozp. Dz. U. poz. 122 z r. 1921).

W 21 wschodnich powiatach b. Galicji, wchodzących do terenu etap. i operac., służbę bezp. pełniła Wojsk. żandarmeria Polowa. Dopiero z dniem 1.III 1920 r. (rozp. z 23.II 1920 r., Dz. U. poz. 107) rozciągn. org. P. P. na 14 powiatów, przejmując na etat M. S. Wew. oficerów i szeregowców żandarmerii Polowej, a potem na pozostałych 7 powiatów (rozp. z 26.IV 1920 r., Dz. U. poz. 283).

Co do reorg. dyrekcji policji we Lwowie i Krakowie, to w myśl rozp. z 11.VII 1921 r. (Dz. U. poz. 440) P. P. w tych miastach zorg. z 15.VIII 1921 r. na wzór komend powiatowych, podporządkowując ją w zakr. służby bezp. dyrektorom policji. Na nowo utw. komendy P. P. przeszły ciążące dotąd na dyrekcjach policji obowiązki, określ. w „głównych zarysach org. władz policyjnych" (postan. ces. z 10.VII 1850 r. i ogł. rozp. namiestnika z 4.VI 1851 r.).

Rozp. Ministra b. dzielnicy pruskiej z 11.VI 1920 r. (Dz. Urz. b. dz. pr. poz. 264) na mocy art. 6 ustawy z 1.VIII 1919 r. (Dz. Pr. poz. 385) rozciągnięto na b. dzieln. pruską ustawę o P. P., przejmując zorg. tamże Policję na etat Min. Spr. Wew. Na zasadzie rozp. z 23.VI 1920 r. (Dz. Urz. M. b. dz. pr. poz. 309) z Prezydium Policji w Poznaniu wyłączono policję umundurowaną oraz Wydz. II kryminalny, pozostałe działy utworzyły starostwo grodzkie. Pełniące służbę bezp. inne organizacje, np. żandarmerię itp., wcielono do P. P. w analog. trybie, jak na obsz. b. Kongresówki. Na czele Policji Państw. b. dz. pruskiej stał mianowany przez Min. Spr. Wewn. w por. z Min. b. dz. pr. „Komendant Policji Państw. dla b. dzielnicy pr.", podl. w zakr. org., zaopatrzenia, uzup. i wyszkolenia bezpośr. Gł. Komendantowi P. P. w Warszawie. Z chwilą zorg. w b. dz. pr. województw w Poznaniu i Toruniu, zostały utw. okręgowe komendy policji w tychże miastach, a w myśl rozp. Min. b. dz. pr. z 25.V 1921 r. (Dz. Urz. M. b. dz. pr., poz. 132) Komenda Policji dla b. dz. pr. uległa likwidacji.

Na terenie Ziem Wschodnich objętych umową podp. w Rydze 12.X 1920 r. (Dz. U. poz. 15 z r. 1921) wprow. org. P. P. i ustanowiono 3 komendy okręgowe: wołyńską, poleską i nowogr. Do tego czasu służbę bezp. wykonywała żandarmeria Polowa.

Ostatnim aktem unifikacji służby bezp. było rozp. Rady Min. z 25.VII 1922 r. (Dz. U. poz. 554) w przedm. rozciągnięcia ustawy z 24.V 1919 r. o P. P. na obszar m. Wilna i powiatów wileń., oszmiań., święciań. i trockiego, tudzież rozp. Min. Spr. Wew. z 26.VII 1922 r. (Dz. U. poz. 561) o org. P. P. na Ziemi Wileń.

1.XI 1924 r. przejął służbę na granicy wschodniej (wojew. wileń., nowogr. i wołyń.) Korpus Ochrony Pogranicza, 1.IV 1925 r. także w wojew. tarnopol. i poles..

III Dnia 13.III 1928 r. zostało ogł. w Nr 28 Dz. U. pod poz. 257 rozporządzenie Prezydenta (z mocą ustawy) z 6.III 1928 r. o Policji Państwowej. Rozp. to weszło w życie z 28.III.

Różnice w porównaniu ze stanem poprzednim wykazują m. in. następujące przepisy:

1) Zadania P. P. wg ustawy z 1919 r.

P. P. jest państwową organizacją służby bezpieczeństwa (art. 1), ma za zadanie ochronę bezp., spokoju i porządku publ. (art. 2), jest zorg. i wyszkolona na wzór wojskowy (art. 4).

wg rozp. z 1928 r.

P. P. jest jednolitym, zorg. na wzór wojskowy korpusem (art. 1), przezn. do utrzymania bezp., spokoju i porządku publ. (art. 1), funkcje wykon., w zakr. bezpieczeństwa i spokoju publ. P. P. spełnia bezpośrednio, zaś w spr. porządku publ. przez wspieranie wzgl. nadzorowanie ... organów, które są albo będą w tym celu powołane (art. 5). Ściąganie danin, grzywien .... doręczanie wezwań i innych pism nie może być poruczane P. P. (art. 6). Min. Spr. Wew. może wyjątkowo zgodzić się na wykonyw. przez P. P. pomocniczych czynności wykonawczych w zakr. adm. rządowej i samorząd. (art. 6). Znosi się przepisy nakładające na P. P. obowiązki nie wchodzące w zakres jej zadań. Rada Min. ustali, jakim organom mają być przekazane odnośne funkcje spełniane przez P. P. i w związku z tym władna jest powołać do życia potrzebne organa [1]) (art. 143).

2) Zależność służbowa P. P.

wg ustawy z 1919 r.

P. P. jest organem wykonawczym władz państw. i samorząd. (art. 2), podlega Ministrowi Spr. Wew. (art. 4).

W zakresie organiz., admin., zaopatrzenia, uzupełn., wyszkolenia podlega Gł. Komendantowi i okręgowym komdtom (art. 11), w zakr. służby bezpiecz. i czynności wykonawczych władz państw. przedstawicielom władzy adm. (art. 11).

wg rozp. Prez. z 1928 r.

P. P. podlega:

a) w zakr. utrzymania bezpiecz., spokoju i porządku publ. władzom administr. ogólnej;

b) w spr. org. i admin. wew., a w szczególności uzupełn., wyszkol. itd. swoim policyjnym przełożonym —

w obu kierunkach Ministrowi Spraw Wew. (ust. 3).

3) Stosunek do sądów

wg ustawy z 1919 r.

Urzędy prokurator. i władze sądowe mają prawo wydawania bezpośr. zleceń P. P. zgodnie z ustawą postęp. karn. W czynnościach dochodz. przestępstw P. P. jest w bezpośr. zależności od urzędów wymiaru sprawiedl. (art. 13).

---

[1]) Por. rozp. Rady Min. z 16 i 27.III 1929 r. (Dz. U. poz. 171 i 172) w spr. funkcyj P. P. w zakr. postępow. sądow. — rozp. Prez. z 7.III 1928 r. (Dz. U. poz. 272) o org. więziennictwa — rozp. M. S. Wew. i Min. Spr. z 30.III i 25.VI 1929 r. (Dz. U. poz. 268 i 385) w spr. doręczania pism sądowych.

wg rozp. Prez. z 1928 r.

W zakresie dochodzenia i ścigania przestępstw organa P. P. są organami wykonawczymi władz sądowych i prokuratorskich stos. do obow. ustaw postępowania karnego i przepisów szczeg. (art. 1). O ile polecenie władz sądowych uniemożliwia wykonanie zarządzenia władzy admin. ogólnej ..... (art. 7).

4) Pragmatyka

wg ustawy z 1919 r.

Funkcjonariusze P. P. dzielą się na wyższych i niższych (art. 10); uzupełn. i wyszkol. (art. 32—44), prawa i obow. (art. 54—91), stosunek służbowy (art. 11—20), odpowiedzialność dyscyplinarna (art. 21 i 22), liczebność, uzupełnienie, warunki przyjęcia, uposażenie (art. 23 do 31), wyszkolenie (art. 32 do 35), prawa i obowiązki (art. 36 — 40).

wg rozp. Prez. z 1928 r.

Powyższe tematy potraktowane są w tym rozp. znacznie obszerniej: uzupełn. i wyszkol. art. 32 — 44), prawa i obow. (art. 54 — 91), stosunek służbowy (art. 45 — 53 i 92 — 105), odpowiedzialność dyscypl. (art. 106 — 118), odpow. karna (art. 119 — 138), przepisy o urzędnikach kancelaryjnych i funkcj. pomocniczych (art. 139 — 142).

5) Użycie Policji dla celów obrony Państwa

Ustawa z 1919 r.

nie zawiera specjalnych przepisów na ten temat z wyjątkiem krótkiego przepisu w art. 35.

Rozp. Prez. z 1928 r.

zawiera specjalny rozdział p. t. współdziałanie P. P. w spr. obrony Państwa (art. 27 — 31).

IV Nie podobna w nin. pracy dać dokładny przebieg rozległych poczynań organizacyjnych w zakresie Policji Państwowej. Pewien rzut oka na całokształt da podane niżej wyliczenie wszystkich norm w tym przedmiocie ogłoszonych[1][2] w Dzienniku Ustaw.

Przepisy z 5.XII 1918 r. (Dz. U. poz. 53) o org. Milicji Ludowej.

Dekret z 9.I 1919 r. (Dz. U. poz. 98) o org. Policji Komunalnej.

Dekret z 7.II 1919 r. (Dz. U. poz. 153) o org. Milicji Ludowej.

Ustawa z 24.VII 1919 r. (Dz. U. poz. 363) o Policji Państw.

Rozp. z 22.X 1919 r. (Dz. U. poz. 28) z r. 1920 o pobieraniu od samorządu kosztów utrzymania P. P.

Rozp. z 12.XI 1919 r. (Dz. U. poz. 475) o wcieleniu Żandarmerii Kraj. i Policji Wojsk. na obszarze b. Galicji do P. P.

Rozp. z 14.XI 1919 r. (Dz. U. poz. 494) o ustan. w b. Galicji trzech komend okręg. P. P.

Przepisy z 4.XII 1919 r. (Dz. U. poz. 507) o org. okręg. komend P. P.

Przepisy z 4.XII 1919 r. (Dz. U. poz. 508) o org. powiat. komend P. P.

Rozp. z 30.XII 1919 r. (Dz. U. poz. 42 z 1920 r.) o org. oddziałów P. P. na kolejach.

---

[1]) Bardzo wiele przepisów o charakterze wykonawczym ogłoszono nadto w Monitorze Polskim i Dzienniku Urzędowym M. S. Wew.

[2]) Normy ustawodawcze drukowano rozstrzelonym drukiem.

Rozp. z 18.II 1920 r. (Dz. U. poz. 132) o org. P. P. na drogach wodnych.

Rozp. z 23.II 1920 r. (Dz. U. poz. 107) o rozciągn. org. P. P. na 14 pow. wschodnich Małopolski.

Rozp. z 2.III 1920 r. (Dz. U. poz. 159) o umundurowaniu i uzbroj. P. P.

Rozp. z 26.IV 1920 r. (Dz. U. poz. 233) w przedm. rozciągnięcia organizacji P. P. na dalszych 7 wschodnich powiatów Małopolski.

Rozp. z 30.IV 1920 r. (Dz. U. poz. 339) o umundur. i uzbrojeniu P. P.

Ustawa z 13.VII 1920 r. (Dz. U. poz. 431) o uposażeniu P. P.

Rozp. R. O. P. z 19.VII 1920 r. (Dz. U. poz. 408) o utw. na obsz. b. dzieln. prusk. Zachodn. Straży Obyw.

Rozp. R. O. P. z 30.VII 1920 r. (Dz. U. poz. 518) w przedm. przymusowej służby w P. P.

Rozp. R. O. P. z 6.VIII 1920 r. (Dz. U. poz. 511) w spr. zmian org. i zadań P. P.

Rozp. R. O. P. z 22.IX 1920 r. (Dz. U. poz. 607) w przedm. sądów dysc. Zachod. Straży Obyw.

Rozp. z 28.XII 1920 r. (Dz. U. poz. 35 z 1921 r.) o wprow. w b. Galicji Tymcz. Instr. Służbowej P. P.

Rozp. z 13.I 1921 r. (Dz. U. poz. 65) o utw. służby bezpiecz. w pasie neutralnym na podst. umowy podp. w Rydze.

Rozp. z 21.II 1921 r. (Dz. U. poz. 122) o utw. komend okręg. P. P. dla woj. południ.

Rozp. z 15.III 1921 r. (Dz. U. poz. 156) w spr. płac ajentów policyjnych w Małopolsce.

Rozp. z 28.IV 1921 r. (Dz. U. poz. 237) o rozwiązaniu Zachod. Straży Obywat.

Rozp. z 4.V 1921 r. (Dz. U. poz. 258) o org. oddziałów P. P. na kolejach na obsz. woj. central.

Rozp. z 11.VII 1921 r. (Dz. U. poz. 440) o wcieleniu wykonawczej służby bezpiecz. we Lwowie i Krakowie do P. P.

Rozp. z 13.IX 1921 r. (Dz. U. poz. 574) o likwidacji „Komendy P. P. dla b. Galicji".

Rozp. z 4.I 1922 r. (Dz. U. poz. 54) o org. urzędów śledczych.

Rozp. z 21.I 1922 r. (Dz. U. poz. 147) o org. oddziałów P. P. na kolejach na obsz. woj. wschodn.

Rozp. z 23.III 1922 r. (Dz. U. poz. 241) w przedm. diet i kosztów podróży.

Rozp. z 26.VII 1922 r. (Dz. U. poz. 560) o org. P. P. na Ziemi Wileńskiej.

Rozp. z 26.VII 1922 r. (Dz. U. poz. 561) o org. P. P. na Ziemi Wileńs.

Rozp. z 30.X 1922 r. (Dz. U. poz. 922) o umundur. i uzbrojeniu P. P.

Rozp. z 5.III 1923 r. (Dz. U. poz. 194) o pobieraniu od samorządu kosztów utrzym. P. P.

Rozp. Prez. Rp. z 27.XII 1924 r. (Dz. U. poz. 1014) o reorg. okręg. komend P. P.

Rozp. z 10.III 1925 r. (Dz. U. poz. 221) o reorg. okręg. komend P. P.

Rozp. z 22.IV 1925 r. (Dz. U. poz. 336) o umundur. i uzbrojeniu P. P.

Ustawa z 22.VII 1925 r. (Dz. U. poz. 565) w przedm. zmiany ustawy o P. P.

Rozp. z 7.X 1925 r. (Dz. U. poz. 772) o zalicz. posterunkowych P. P. do niższych funkcj. i ich ustaleniu.

Rozp. z 21.VII 1926 r. (Dz. U. poz. 455) o org. urzędów śledczych.

Rozp. z 8.IV 1927 r. (Dz. U. poz. 358) o wydziałach i urzęd. śledczych.

Rozp. z 3.XI 1927 r. (Dz. U. poz. 862) w spr. umundur. i uzbrojenia P. P.

Rozp. Prez. Rp. z 6.III 1928 r. (Dz. U. poz. 257) o Policji Państwowej.

Rozp. z 25.V 1928 r. (Dz. U. poz. 673) o umundur. i uzbrojeniu P. P.
Rozp. z 28.VII 1928 r. (Dz. U. poz. 762) w spr. związków małżeńskich w P. P.
Rozp. z 7.VIII 1928 r. (Dz. U. poz. 685) o przekazaniu Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy decyzyj co do komisariatów i posterunków P. P.
Rozp. z 21.IX 1928 r. (Dz. U. poz. 787) w spr. org. P. P. w m. st. Warszawie.
Rozp. z 21.IX 1928 r. (Dz. U. poz. 788) o org. P. P. w pow. miejskich.
Rozp. z 11.III 1929 r. (Dz. U. poz. 270) o odszkodowaniu z powodu utraty życia lub zdolności do pracy P. P.
Rozp. z 7.IV 1930 r. (Dz. U. poz. 254) o wydziałach i urzędach śledczych.
Rozp. Prez. Rp. z 29.XI 1930 r. (Dz. U. poz. 643) w spr. zmiany rozp. o Policji Państwowej.
Obwieszczenie z 31.XII 1930 r. (Dz. U. poz. 27 z 1931 r.) w spr. jednolitego tekstu rozp. Prez. z 6.III 1928 r. o P. P.
Rozp. Prez. Rp. z 7.X 1932 r. (Dz. U. poz. 740) o zmianie rozp. z 6.III 1928 r. o Policji Państwowej.
Rozp. z 17.X 1932 r. (Dz. U. poz. 792) o wyłączności nazwy „Policja".
Rozp. z 17.X 1933 r. (Dz. U. poz. 681) o umundur. i uzbroj. P. P.
Rozp. Prez. Rp. z 28.X 1933 r. (Dz. U. poz. 662) o służbie w Policji woj. śląsk.
Rozp. Prez. Rp. z 28.X 1933 r. (Dz. U. poz. 666) o uposażeniu P. P.
Rozp. z 19.XII 1933 r. (Dz. U. poz. 783) o zaszereg. P. P. do grup uposażenia oraz o dodatkach.
Rozp. z 20.I 1934 r. (Dz. U. poz. 65) o zeszereg. P. P. do grup uposaż. oraz o dodatkach.
Rozp. z 28.I 1934 r. (Dz. U. poz. 80) o ulgach dla P. P. przy przejazdach kolej.
Rozp. z 11.V 1934 r. (Dz. U. poz. 370) o zaw. związków małżeńskich funkcj. Policji woj. śląskiego.
Rozp. Prez. Rp. z 28.XII 1934 r. (Dz. U. poz. 976) o dekoncentracji w rozp. Prez. z 6.III 1928 r. o Policji Państw.
Rozp. z 15.VI 1935 r. (Dz. U. poz. 314) w spr. związków małżeńskich funkcj. P. P.
Rozp. z 20.VII 1935 r. (Dz. U. poz. 370) o umundur. i uzbrojeniu P. P. — kobiet.
Rozp. z 20.VII 1935 r. (Dz. U. poz. 374) o letnich bluzach dla P. P.
Rozp. z 25.II 1936 r. (Dz. U. poz. 158) o org. P. P. w powiatach miejskich.
Dekret Prez. Rp. z 17.IV 1936 r. (Dz. U. poz. 226) w spr. zmiany przepisów o P. P.
Rozp. z 22.IV 1936 r. (Dz. U. poz. 276) o umundurow. i uzbroj. P. P.
Rozp. z 5.V 1936 r. (Dz. U. poz. 287) o zaszereg. P. P. do grup uposaż. oraz o dodatkach.
Rozp. z 16.V 1936 r. Dz. U. poz. 376) o służbie przygot. kandydatów P. P. przyjm. w charakt. pracowników kontrakt.
Rozp. z 15.VI 1936 r. (Dz. U. poz. 364) w spr. umundur. i uzbroj. P. P.
Rozp. z 28.VIII 1936 r. (Dz. U. poz. 499) o org. P. P. m. st. Warszawy.
Rozp. z 17.IX 1936 r. (Dz. U. poz. 519) o zaszeregow. P. P. do grup uposaż. oraz o dodatkach.
Rozp. z 14.XII 1936 r. (Dz. U. poz. 661) w spr. oznak stopni służb. P. P. wojew. śląskiego.

V W Monitorze ogłoszono szereg przepisów o organizacji Komendy Głównej, przepisy te jednak nie wyczerpują wszystkich przemian, jakie dokonały się w ciągu 20-lecia.

1) Przepisy z 11.IX 1919 r. (Monitor Nr 213). Wg tych przepisów „dla wypełnienia zadań Gł. Komendanta jest mu podporządk. urząd pod nazwą Komenda Gł. P. P.“, w którego skład wchodzą: Komendant Gł., Zastępca Komendanta Gł., Kierownicy Wydziałów, Inspektorzy, urzędnicy do szczeg. zleceń oraz redakcja Gazety Policji.

Przepisy określają funkcje zastępcy Komendanta Gł., innych urzędników oraz zakres działania poszczeg. wydziałów.

Wydział I Administracyjny, II Gospodarczy, III Wyszkolenia. IV Rejestracyjno-karny oraz Redakcja Gazety Policji Państwowej.

Wydziałowi I podlega kancelaria główna, dziennik główny, archiwum, dział personalny. Do Wydziału II należy m. in. dział techniczny, intendentura, buchalteria i kasa główna. Do wydziału III należy m. in. także dział gospodarczy szkół oraz magazyn. Do wydziału IV należy m. in. dział informac.-inwigil., rozpoznawczy (daktyloskopia, laboratorium chemiczne), rejestracyjny, instrukcyjny (m.in. statystyka kryminalna, biblioteka i muzeum), hodowla psów, drukarnia i administracja (listy gończe, Gazeta Śledcza, druki Komendy Gł.).

2) Powyższe przepisy zostały uchylone przepisami z 18. IV 1921 r. (Monitor Nr 114). Wg tych przepisów Komendantowi Gł. „podporządkowany jest urząd pod nazwą Gł. Komenda P. P., który wchodzi w skład Ministerstwa Spr. Wew., jako Departament o specjalnym zakresie czynności“. Powyższy przepis jest charakterystyczny z punktu widzenia organizacyjnego.

Przepisy określają funkcje zastępcy Komendanta Gł. oraz innych urzędników.

Komenda dzieli się na następujące wydziały: I Ogólny, II Gospodarczy, III Administracyjny. IV Rejestracyjno-karny oraz Redakcja Gazety P. P.

3) Następne przepisy z 28.XII 1922 r. (Monitor Nr 30) postanawiają, że: Minister Spraw Wew. „wydaje Komendantowi Gł. zarządzenia w zakr. admin., organiz., uzupełn., zaopatrz., uzbroj. i wyszkol. Policji przez Departament Bezpieczeństwa w M. S. Wew.“.

Równocześnie jednak te same przepisy nadają Komendantowi Gł. prawo zwracania się bezpośr. we własnym imieniu do wszystkich państwowych urzędów I i II inst. oraz władz samorząd. jako też instytucyj i osób prywatnych.

Przepisy mówią o zastępcy Gł. Komendanta.

Komenda Gł. dzieli się na wydziały: I Ogólny, II Finansowo-Gospod., III Personalno-Dyscyplin., IV Rejestracyjno-Pościg. Ponadto przy Komendzie jest szkoła dla wyższych funkcj. P. P. i Redakcja Gazety Adm.

4) Powyższe przepisy zostały zmienione rozp. Min. Spr. Wew. z 8.IV 1927 r. (Monitor Nr 86), mianowicie Wydział IV

zreorg. jako Centralę Służby Śledczej, otrzymał nowe określenie swej kompetencji.

5) Powyższe przepisy zostały uchylone zarządzeniem Min. Spr. Wew. z 5.I 1936 r. (Monitor Nr 9) (wydanym na podst. rozp. Prez. z 6.III 1928 r. o P. P.).

Zarz. to ujmuje org. Komendy Gł. w sposób bardzo krótki, zlecając wydanie przepisów szczegółowych Komendantowi Gł.

Skład Komendy Gł.: Komendant Gł., szef Sztabu, Inspekcja, wydziały, Samodzielny Referat Wojskowy, sekretariat, adiutant.

Wydział I Organizac.-Wyszkoleniowy, Wydz. III — Personalny, Samodzielny Referat Wojskowy i sekretariat stanowią Sztab, podległy Komendantowi Gł. przez szefa Sztabu.

Wydział II Gospodarczy — Wydz. IV Centrala Służby Śledczej, Inspekcja i adiutant podlegają bezpośr. Komendantowi Gł.

Komendanci Główni Policji Państwowej

L. p.	Nazwisko i imię	Czas pozostawania na stanowisku Komendanta Głównego
1	Henszel Władysław	17.VI 1919 — 20.IV 1922
2	Hoszowski Wiktor	20.IV 1922 — 17.III 1923
3	płk Bajer Michał p. o.	17.III 1923 — 1.VII 1923
4	Borzęcki Marian	1.VII 1923 — 5.XI 1926
5	płk Maleszewski Janusz	4.XI 1926 — 24.I 1935
6	gen. bryg. Zamorski Kordian	26.I 1935

Zastępcy Komendantów Głównych Policji Państwowej

L. p.	Nazwisko i imię	Czas pozostawania na stanowisku zastępcy Komendanta Głównego
1	Borzęcki Marian	17.VI 1919 — 9.XI 1921
2	ninsp. Hoszowski Wiktor	10.XI 1921 — 31.III 1922
3	ninsp. Wardęski Henryk	1.IV 1922 — 31.VII 1929
4	ninsp. Geib Juliusz	2.X 1929 — 12.II 1936

Miejsce urodzenia, wiek, wyznanie narodowość, stan cywilny. *wg ankiety ze stycznia 1923.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miejsce urodzenia				Wiek						Wyznanie						Narodowość		Stan cywilny		
		b. dzieln. rosyjska	b. dzieln. pruska	b. dzieln. austriack.	zagranica	poniżej 20 lat	20 — 30 lat	30 — 40 lat	40 — 50 lat	50 — 60 lat	60 lat i wyżej	rzymsko-katolickie	grecko-katolickie	prawosławne	ewangelickie	mojżeszowe	inne	polska	inna	kawalerowie i panny	żonaci i zamężne	wdowcy, wdowy i rozwiedzeni
	Mężczyźni i kobiety razem																					
a) urzędnicy cywilni w urzędach policyjnych	1727	854	246	449	178	125	872	390	222	99	19	1592	22	28	68	12	5	1719	8	918	749	60
b) wyżsi funkcjonariusze Policji	1001	414	114	404	69	—	243	458	223	68	9	949	5	4	35	2	6	999	2	194	796	11

Wykształcenie. *wg ankiety ze stycznia 1923*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wyższe ukończone								Wyższe absolutorjum		Wyższe nieukończone	Kursy o poziom wyższym	Średnie 7 — 8 klas					Średnie 6 klas	Średnie 4 klasy	Elementarne	Domowe	Nieznane
		Razem	prawnicze i ekonomiczne	filozoficzne	lekarskie	weterynaryjne	rolnicze	techniczne	inne	Razem	w tem prawnicze i ekonomiczne			Razem	filologiczne	realne	handlowe	inne					
	Mężczyźni i kobiety razem																						
a) urzędnicy cywilni w urzędach policyjnych.	1727	12	9	1	2	—	—	—	—	4	3	67	2	178	34	103	5	36	242	526	634	60	2
b) wyżsi funkcjonariusze Policji	1001	97	84	1	1	—	2	7	2	26	23	156	10	179	64	29	23	63	175	142	205	5	6

Zawód przed wstąpieniem na służbę państwową polską. *wg ankiety ze stycznia 1923 r.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Urzędnicy państwowi w tym samym dziale administracji					Urzędnicy państwowi w innym dziale administracji					Urzędnicy komunalni	Urzędnicy prywatni	Nauczyciele	Wolne zawody	Rolnicy	Kupcy, przemysłowcy i rzemieślnicy	Wojskowi	Inne zawody	Bez zajęcia lub na utrzymaniu rodziców	Zawód nieznany
		Razem	w zaborze rosyjskim	w zaborze pruskim	w zaborze austriackim	gdzie indziej	Razem	w zaborze rosyjskim	w zaborze pruskim	w zaborze austriackim	gdzie indziej										
	Mężczyźni i kobiety razem																				
a) urzędnicy cywilni w urzędach policyjnych	1727	190	24	52	114	—	142	66	10	56	10	204	237	58	8	15	46	262	32	382	151
b) wyżsi funkcjonariusze policji	1001	268	26	61	178	3	56	24	2	28	2	93	96	15	11	12	52	284	9	43	62

Niżsi funkcjonariusze Policji Państwowej. *wg ankiety ze stycznia 1923 r.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Płeć		Rodzaj służby		Wyznanie		Narodowość		Wykształcenie			Zawód w r. 1914			Zawód przed wstąpieniem na służbę państw. polską		
		mężczyźni	kobiety	starsi przodownicy i przodownicy	starsi posterunkowi i posterunkowi	rz.-katolickie	inne	polska	inna	wyższe niż elementarne	elementarne	domowe	rzemieślnicy	robotnicy	inni	rzemieślnicy	robotnicy	inni
Policja (niżsi funkcjonariusze Policji a)) .	**36855**	**36836**	**19**	**5541**	**31314**	**35650**	**1205**	**36602**	**253**	**2548**	**30280**	**4027**	**9764**	**5702**	**21389**	**6440**	**4254**	**26161**
Policja zwykła	34839	34839	—	5068	29771	33766	1073	34602	237	2067	28917	3855	9327	5636	19876	6180	4211	24448
Policja śledcza	2016	1997	19	473	1543	1884	132	2000	16	481	1363	172	437	66	1513	260	43	1713
Województwa centralne .	14982	14969	13	2546	12436	14587	395	14923	59	1231	10796	2955	4401	2339	8242	3131	1753	10098
Województwa wschodnie	7156	7154	2	775	6381	6679	477	7028	128	817	5352	987	1411	804	4941	979	733	5444
Województwa zachodnie	3482	3480	2	384	3098	3477	5	3480	2	40	3412	30	1211	952	1319	753	646	2083
Województwa południowe	8481	8479	2	1448	7033	8233	248	8419	62	392	8035	54	1440	1022	6019	1016	840	6625
Województwo śląskie .	2754	2754	—	388	2366	2674	80	2752	2	68	2685	1	1301	585	868	561	282	1911
Policja (niżsi funkcjonariusze cywilni) .	**711**	**688**	**23**	**681 b)**	**30 c)**	**628**	**83**	**672**	**39**	**13**	**422**	**276**	—	—	—	—	—	—

a) Płatni według ustawy z 13.VII 1920 r. o uposażeniu wyższych i niższych funkcjonariuszów Policji Państwowej (Dz. U. poz. 431). b) woźni i gońcy. c) Inni.

Stan etatowy według objaśnień do preliminarza na 1924 r.

	Preliminarz na 1923 r.			Przybyło w ciągu roku w związku z przejęciem ochr. granicy wschodn.	Razem w 1923 r.		
	umundurowani	śledczy	razem		umundurowani	śledczy	razem
Funkcj. wyżsi . .	738	265	1003	200	938	265	1203
Funkcj. niżsi . .	33.550	2.636	36.186	9.654	43.204	2.636	45.840
Łącznie	34.288	2.901	37.189	9.854	44.142	2.901	47.043

do tego dochodzą urzędnicy cywilni zajęci w biurach policyjnych — 1551, ponadto cywilni funkcjonariusze niżsi (szoferzy, woźni) — 794.

Bliższe objaśnienie co do podziału na policję wewnętrzną i graniczną zawiera następujące zestawienie: etatów na rok

	1924			1925		
	wewnętrzna	graniczna	razem	wewnętrzna	graniczna	razem
Funkcj. wyżsi . .	967	200	1167	967	61	1028
Funkcj. niżsi . .	35.986	10.404	46.390	35.836	2.700	38.536
Łącznie	36.953	10.604	47.557	36.803	2.761	39.564

Do tego dochodzi urzędników cywilnych zajętych w biurach P. P. w r. 1924 — 1301, a funkcjonariuszów niższych 668.

W r. 1925 dochodzi urzędników cywilnych zajętych w biurach Policji — 1928, funkcjonariuszów niższych 668.

Według objaśnienia do preliminarza 1926 z dniem 1.IV 1925 r. strzeżenie całej granicy z Rosją objął KOP. Policja graniczna w składzie 61 funkcjonariuszów wyższych i 2700 niższych pozostała tylko na granicy z Łotwą i Litwą.

Etat KOP'u w r. 1925:

oficerów. . .	629
szeregowych. . .	17.909
razem: . .	18.538

Wg objaśnień do preliminarza na r. 1927/1928 stan faktyczny etatów Policji w r. 1926 przedstawiał się jak następuje:

	I półrocze	II półrocze
Funkcjonariusze wyżsi	1108	915
Funcjonariusze niżsi	33 306	31.946
Ogółem	34.414	32.861

Powyższe cyfry liczone bez uwzględnienia Policji granicznej na granicy litewsko-łotewskiej w ilości 61 funkcjonariuszów wyższych i 2.430 niższych. Policja ta została zlikwidowana 1 kwietnia 1926 r. wskutek objęcia tej granicy przez KOP.

Dochodzą urzędnicy cywilni zajęci w biurach P. P. w ilości 422 (drugie półrocze 1926) i funkcjonariusze niżsi w ilości 589 (drugie półrocze 1926).

Etat KOP'u na r. 1926:

oficerów	742
szeregowych . . .	18.991
razem: .	19.733

Wg objaśnienia do preliminarza na r. 1932/33 stan faktyczny w r. 1931/32 był następujący:

oficerowie	889
szeregowi	30.422
urzędnicy	352
funkcjonariusze niżsi . . .	623
razem: . .	32.286

Według tego samego objaśnienia stan etatowy KOP'u w r. 1931/32 wynosił:

oficerów	1078
szeregowych	26936
razem. .	28014

Pracowników cywilnych 24.

W stanie liczebnym KOP'u mieszczą się szeregowi zaliczeni na poczet podoficerów zawodowych i nadterminowych w ilości stanu etatowego 1931/32 — 5.361.

Według objaśnień do preliminarza na 1939/40 etat Policji Państw. w r. 1938/39 był następujący:

oficerowie	876
szeregowi i kandydaci kontraktowi . .	29936
urzędnicy	291
funkcjonariusze niżsi	638

Wysokość wydatków

(budżet Mstwa Spr. Wewn.)

Dział	TYTUŁ DZIAŁU	Rok 1925 [1])	Okres budżet. 1929/30 [1])	Okres budżet. 1938/39 [2])
4	Policja Państwowa	108.105 595	128.449 879	103.616.840
5	Korpus Ochrony Pogranicza	48.017.734	58 280.726	41.465.421
	Razem	156.123.329	186.730.705	145.082.261

[1]) dane wg. zamknięć rkowych.
[2]) dane wg. ustawy skarbowej wraz z kredytami dodatk.

XXV [1])

I Duży ciężar gatunkowy i szeroki zakres kompetencji resortu spraw wewnętrznych znajduje swoje odzwierciedlenie również w b u d ż e c i e tego resortu. W roku budżetowym 1938/39 budżet M. S. Wew. wyrażał się w cyfrach bezwzględnych jak następuje:

1) dział A (administracja) 211.480.000,

2) dział B (przedsiębiorstwa) 412.550

wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych, co w sumie stanowi 8,4% ogólnego budżetu państwowego.

Ze stanowiska gospodarki budżetowej resortu spraw wewnętrznych i możliwości zaspokojenia jego potrzeb istotne znaczenie mają oczywiście cyfry bezwzględne, które określają s u m ę ś r o d k ó w p i e n i ę ż n y c h, oddanych do dyspozycji tego resortu w poszczególnych latach budżetowych. W tym względzie należy zwrócić uwagę, że jakkolwiek w poszczególnych latach udział p r o c e n t o w y budżetu M. S. Wew. w ogólnym budżecie państwowym nie ulegał zbyt dużym zmianom, to jednak wskutek zmniejszenia się globalnej sumy budżetu państwowego ulegała odpowiedniemu zmniejszeniu k w o t a przypadająca na resort spraw wewnętrznych, a wskutek tego zmniejszały się również ogólne środki finansowe tego budżetu.

Załączona t a b e l a Nr 1 [2]) ilustruje krzywą wydatków resortu spraw wewnętrznych w ostatnich 15 latach. Tabela ta wykazuje wyraźnie wydatne z m n i e j s z e n i e s i ę środków pieniężnych tego działu administracji w ostatnich latach. Tabela Nr 1 obejmuje okres od r. 1925. Zestawienie porównawcze bowiem rozwoju budżetu resortu spraw wewnętrznych nie może obejmować również lat 1919 — 1924. a tym samym nie może być całkowite, ponieważ:

1) istotne możliwości porównania istnieją dopiero od stabilizacji waluty, a okres markowy do porównań tych się nie nadaje,

2) do roku 1922 budżet M. S. Wew. obejmował tylko część agend,

[1]) Na podstawie oprac. mgra A. Robaczewskiego naczelnika Wydziału Ogólnego w Mstwie Spr. Wew.

[2]) Patrz str. 450.

ponieważ obok tego osobno istniały budżety Mstwa b. dzieln. pruskiej oraz budżety zarządów cyw. Ziem Wschodnich.

Poniżej podajemy w zarysie historię pierwszych budżetów.

1) Pierwszym preliminarzem budżetowym obejmującym część 1918 r., było przedłożenie rządowe na Radę Stanu na okres od 1 lipca do 31 grudnia 1918 r., obejmujące następujące części:

Część	NAZWA CZĘŚCI	Preliminowana kwota w markach dochody	Preliminowana kwota w markach wydatki
I	Rada Regencyjna	—	472.820
II	Rada Stanu	—	781.300
IIIa	Prezydium Rady Ministrów	—	675.760
IIIb	Departament Stanu	—	1.427.413
IIIc	Komisja Wojskowa	15.570	3.516.718
IIId	Komisja Urzędnicza	—	218.355
IV	Mstwo Spraw Wewnętrznych	1.470.000	5.371.184
V	„ Skarbu	—	3.583.665
VI	„ Zdrowia Publicznego, Opieki Społecznej i Ochrony Pracy	—	6.767.369
VII	„ Sprawiedliwości	1.862.000	11.951.288
VIII	„ Wyznań Religijnych i Ośw. Publicznego	1.111.220	21.268.529
IX	„ Rolnictwa i Dóbr Koronnych	148.344	2.421.249
X	„ Przemysłu i Handlu	135.000	853.100
	Razem	4.742.134	59.308.750

Stosunek procentowy wydatków Mstwa Spr. Wew. do całości budżetu wynosił 9,1%.

Budżet nie miał podziału na działy, a tylko na paragrafy i pozycje. Na wydatki Mstwa Spr. Wew. składały się następujące m.in. wydatki:

1) płace . . . . 589.160 mk
2) różne wydatki osobowe . . . . 134.130 „
3) wydatki rzeczowo admin. . . . . 280.504 „

oraz wydatki specjalne, a mianowicie:

4) na popieranie społecznej inicjatywy w zakresie odbudowy kraju . . . . 500.000 „
5) dla kandydatów na urzędników adm. prowincjonalnej . . . . 368.500 „
6) dla słuchaczy kursów policyjnych . . . . 49.500 „
7) na szkoły policyjne . . . . 85.000 „
8) na organizację i utrzymanie milicji powiatowej i miejskiej . . . . 2.000.000 „
9) na pocztę w Warszawie [1] . . . . 270.000 „
10) na organizację powrotu uchodźców [1] . . . 842.000 „

[1]) Sprawy te należały wówczas do resortu M. S. Wew.

Preliminarz ten nie stał się ustawą skarbową.

2) Preliminarz wraz z projektem ustawy skarbowej na okres od 1 stycznia do 30 czerwca 1919 przedłożył Sejmowi Ustawodawczemu 3 kwietnia 1919 Min. Skarbu Englich. Preliminarz dzielił się na działy (patrz tabl. 2 na str. 451).

W uwagach do projektu czytamy, że preliminarz ma wszystkie cechy pracy nie opartej na odpowiednim doświadczeniu ubiegłych okresów, że w obecnym czasie stawiającym Rząd wobec coraz to nowych problemów, nie da się z zupełną ścisłością określić wszystkich potrzeb admin., choćby na czasokres półroczny.

Mstwo Spr. Wew. jako część 7 z kwotą 33.739.979 mk. w dochodach i 115.275.721 mk. w wydatkach obejmuje 5 nast. działów: 1) Zarząd Centralny, 2) urzędy powiatowe, 3) Policja Komunalna, 4) Policja Kryminalna i 5) Milicja Ludowa.

Po raz pierwszy w dziale 1 Zarząd Centralny spotykamy § 10 fundusz dyspozycyjny z kwotą 750.000 mk.

Do preliminarza dołączono szczegółowe wykazy składu osobowego urzędników etatowych oraz objaśnienia, z których dowiadujemy się, że Policją kierowała Naczelna Inspekcja Policji z naczelnym inspektorem na czele.

3) Drugie półrocze r. 1919 i cały r. 1920 objęte zostały preliminarzem wniesionym do Sejmu 12 marca 1920 r. przez Min. Skarbu Wł. Grabskiego. Mstwo Spr. Wew. figuruje z kwotą dochodów 70.765.329 marek, wydatków 489.943.406 marek. Stosunek % do całości budżetu utrzymuje się w granicach 4%.

Budżet na okres od 1 lipca 1919 r. do 31 marca 1920 r. obejmuje b. zabory rosyjski i austriacki przy uwzgl. dotychczasowych odrębności tych dzielnic pod wzgl. formalno - budżetowym i kasowym. Odrębności te, które odnośnie do b. zab. rosyjsk. i austr. będą dopiero w ciągu r. 1920 w drodze reformy systemu budżetowego usunięte, wymagały rozczłonkowania budżetu, przede wszystkim na dwa rozdziały, obejmujące osobno budżet b. zab. rosyjsk. i b. zab. austr.

Budżet b. zab. rosyjskiego jest rozczłonkowany na 21 części i ustalony w markach polskich.

Budżet b. zab. austriackiego sporządzony jest w koronach i oparty na rubrykach budżetu b. państwa austriackiego z 1918/19 r. ze względu na odrębny system kasowo - rachunkowy.

Preliminarz Małopolski nie został w poszczeg. pozycjach przeliczony na marki mimo ustalenia ustawą z 15 stycznia 1920 r. (Dz. U. poz. 26), stosunku marki do korony, ponieważ w większej części okresu budżetowego, wyprzedzającej powyższą ustawę, odbywało się wydatkowanie na obszarze Małopolski efektywnie w koronach.

Zaznaczyć należy, że niektóre wydatki dotyczące Małopolski, musiały być preliminowane ze względów organizacyjnych w budżecie b. zaboru rosyjskiego (np wydatki na regulację Wisły), tak iż budżet b. zaboru austriackiego nie zawiera całokształtu.

4) Preliminarz na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1921 r. w pierwszych 21 częściach obejmuje b. zabór rosyjski i b. zabór austrj., tj. b. Galicję z częściami Spisza i Orawy. Nie są objęte przyznane Polsce części Śląska Cieszyńskiego, a to zgodnie z art. 4 pnkt. 16 ustawy z 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny woj. śląskiego (Dz. U. poz. 497).

Wydatki i dochody obu wspomnianych dzielnic preliminowane są łącznie, co w porównaniu z ostatnim preliminarzem stanowi krok naprzód w dziedzinie unifikacji budżetu. Schemat budżetowy został ulepszony.

Mstwo Spr. Wew. figuruje z kwotą 7.203.182.590 marek w wydatkach, stosunek procentowy do całości budżetu wynosił 3,5%. Zwraca uwagę pokaźna suma dochodów 1.516.390.204 marek, w czym 1.434.593.257 marek jako udział związków samorządowych w kosztach utrzymania Policji. W wydatkach udział Policji stanowi 80% wszystkich wydatków resortu.

Preliminarz ten również nie stał się ustawą skarbową.

5) Preliminarz za r. kalendarzowy 1922 zawiera nowy dział 5 „Urzędy walki z lichwą". Poza tym preliminuje się prócz kredytów na Zarząd Centralny kredyty na przejściowy Departament Spr. Wew. Mstwa b. dzieln. prusk. z siedzibą tymczasową w Poznaniu.

Preliminarz wynosił 6.227.598.501 marek w dochodach, 29.764.111.654 marek w wydatkach, stosunek procentowy do całości budżetu wynosił 6,2%.

Preliminarz nie stał się ustawą skarbową.

6) Pierwszy ogólno-państwowy budżet resortu spraw wewnętrznych pochodzi z r. 1923.

Należy nadmienić, że rządzące się autonomicznie na podstawie ustawy z 15.VII 1920 r. (Dz. U. poz. 497) woj. śląskie pokrywa z własnych środków koszty administracji spraw wew. na tym terenie.

II Krzywa globalnej sumy budżetów resortu spraw wewnętrznych porównywana w poszczególnych latach, jeżeli ma dać obraz istotny, musi być skonfrontowana z każdoczesną organizacją tego resortu, która odpowiada kompetencjom Ministra Spr. Wew. Kompetencje te podlegały jak wiadomo licznym zmianom, wobec czego przy tej samej w poszczególnych latach globalnej sumie budżetu, budżet ten mógł być w istocie większy lub mniejszy stosownie do tego, jaki zakres administracji miał obsługiwać. Tak np. w r. 1932 odszedł z resortu spraw wew. dział zdrowia publ., a przybył dział techniczno-budowlany, co wywołuje konieczność skonfrontowania, jakich środków pieniężnych potrzeba na obsługę każdego z tych działów i jakie w stosunku do tego figurują w budżetach M. S. Wew. kredyty.

Pewną ilustrację zagadnienia, o którym wyżej mowa, może stanowić podział budżetu spraw wewnętrznych na działy, które odzwierciadlają w poszczególnych latach strukturę tego resortu i jego działy pracy.

Załączona tabela Nr 2 podaje rozwój historyczny budowy budżetu spraw wewnętrznych.

Przy rozpatrywaniu środków finansowych resortu M. S. Wew. nie można ograniczyć się wyłącznie do sum przewidzianych w ustawie skarbowej i kredytach dodatkowych, gdyż w poszczególnych latach sumy te nie były w całości oddane do dyspozycji M. S. Wew., a wykonanie budżetu M. S. Wew. wykazywało niekiedy poważne różnice w stosunku do ustawy skarbowej.

Załączona tabela Nr 3 ilustruje stosunek kredytów przyznanych do kredytów preliminowanych.

Ta różnica spowodowana była szczególnie pewnymi koniecznościami oszczędnościowymi w budżecie państwowym, które znalazły pełny wyraz w praktyce budżetów miesięcznych. Praktyka polega na tym, że do dyspozycji resortu nie jest postawiona cała suma dochodów zawarta w ustawie skarbowej, lecz suma ta, podzielona na idealnych 12 części, oddawana jest do dyspozycji resortu w formie tangent miesięcznych, które w miarę ogólnych zasobów Skarbu są niekiedy znacznie niższe od tangenty idealnej.

III Jedną z charakterystycznych cech budżetu M. S. Wew. jest:

1) przewaga wydatków konsumcyjnych (wydatki personalne i rzeczowe) na utrzymanie urzędów,

2) mała dochodowość.

Wynika to z natury rzeczy i z zakresu kompetencji tego resortu, o czym była mowa szczegółowo poprzednio. Dochody przez szereg lat nie przekroczą 7% wydatków Ministerstwa.

Charakterystyczną cechą budżetu M. S. Wew. jest również zdecydowana przewaga wydatków na utrzymanie organów bezpieczeństwa publicznego. W budżecie na r. 1938/39 ten stosunek ilustruje następujące zestawienie:

globalna suma budżetu M. S. Wew.	210.800.080 zł
w tym Policja Państwowa	100.544.840 „
K. O. P.	37.036.680 „
fundusz dyspozycyjny	6.000.000 „
Przybliżony koszt utrzymania komórek polityczno - bezpieczeństwowych w Centrali oraz urzędach wojewódzkich i starostwach	10.000.000 „
Razem: . .	153.581.520 zł

czyli 74% całego budżetu.

Jeżeli chodzi o dochody resortu spraw wewnętrznych, to składają się na nie głównie następujące źródła: a) czynsze za lokale i place państwowe (około 7 mil.), b) opłaty za paszporty zagraniczne (5½ mil), c) opłaty statystyczne (735.000 zł).

W działach budżetu przeznaczonych na utrzymanie Centrali Ministerstwa oraz urzędów wojewódzkich i starostw widzimy przygniatającą przewagę wydatków personalnych, która np. w budżecie na r. 1938/39 wyraża się jak następuje:

z ogólnej kwoty budżetu 210.800.080 zł wydatki personalne wynoszą 123.328.900, co stanowi 58.5% całego budżetu Mstwa Spr. Wew.

IV Administrowanie tak poważnymi środkami pieniężnymi, jak stojące do dyspozycji resortu Mstwa Spr. Wew., wymaga odpowiedniego ujęcia organizacyjnego. Na stopniu centralnym przedstawia się rzecz w ten sposób, że działami 1, 2 i 3 administruje Wydział Ogólny Mstwa Spr. Wew., działem 4 Wydział Budżetowy Kom. Gł. Policji Państwowej, działem 5 Dowództwo KOPU, działem 6 Wydział Budżetowy Gł. Urzędu Statyst.

Koordynacja spraw budżetowych skupia się w Wydziale Ogólnym, do którego należy: 1) układ całego budżetu i objaśnień do budżetu na podstawie materiałów dostarczonych przez właściwe działy, 2) czuwanie nad realnością całego budżetu, 3) organizacja i nadzór nad gospodarką budżetową władz administracji ogólnej.

Jeżeli chodzi o zakres działania władz administracji ogólnej w sprawach budżetowych, to zakres działania starostw w tych sprawach jest ograniczony do minimum. W starostwach według rozporządzenia ministerialnego z dnia 30.VI 1930 o wew. organizacji starostw (Dz. U. poz. 464) prowadzenie spraw budżetowo-rachunkowych należy do kierownika kancelarii. Ten dział pracy obejmuje następujące czynności: prowadzenie spraw rachunkowo - gospodarczych, związanych z tym wszystkich ksiąg rachunkowych, inwentarzowych, depozytowych oraz ewidencji doraźnych nakazów karnych, druków o charakterze dokumentów urzędowych i inwentarza ruchomego.

Szczególnie ważnym zagadnieniem jest należyte postawienie organizacyjne tego działu pracy w urzędach wojewódzkich. Historycznie sprawa ta przedstawiona została już poprzednio przy omawianiu genezy organizacji urzędów wojew. Obecnie wszystkie sprawy budżetowe, rachunkowo-kasowe z wyjątkiem spraw funduszu obrotowego ref. rolnej, skupiają się w oddziale pudżet.-rachunkowym wydz. ogólnego. w obrębie którego oddział ten posiada dość znaczną samodzielność.

Według rozporządzenia ministerialnego z 13.VIII 1931 r. o wewn. organizacji urzędów wojew. (Dz. U. poz. 611) oddział budżetowo-gospodarczy załatwia sprawy budżetowo - gospodarcze całego urzędu woj. Sprawy związane z orzeczeniami i zarządzeniami poszczególnych wydziałów, wydawanymi w zakresie ich kompetencji, oddział budżet.-

gospodarczy załatwia na podstawie otrzymanych dyspozycyj wojewody, względnie naczelnika właściwego wydziału, w granicach upoważnień do asygnowania sum. W tych wypadkach naczelnik właściwego wydziału odpowiada za celowość wydatków.

W razie sprzecznych z obowiązującymi przepisami rachunkowo-kasowymi decyzyj, oddział budżet.-gospodarczy sprawę przedstawia do rozstrzygnięcia wojewodzie.

Szczególna waga organizacji oddziałów budżetowo-rachunkowych wynika zwłaszcza z tego faktu, że obsługują one w tym zakresie nie tylko administrację spraw wew., ale całą administrację ogólną tj. wszystkie resorty zespolone. Cyfrowo przedstawia się to w ten sposób, że np. w r. 1937/38 oddziały te administrowały sumą 344.170.000. w czym z budżetu spraw wew. sumą 30 mil., a więc stanowiącą zaledwie 8,7%.

Nad czynnościami tych oddziałów Mstwo Spr. Wew. czuwa w drodze inspekcji (inspektor dla tych spraw przydzielony jest do wydziału ogólnego M. S. Wew.).

W oddziałach budżetowo - rachunkowych urzędów wojewódzkich pracuje 322 urzędników, z czego 85% znajduje się na etacie spraw wewnętrznych, a to stosownie do art. 33 i 34 rozp. Prez. z 19.I 1928 r. (Dz. U. poz. 555 z 1936 r.).

Szczególną uwagę zwracało Mstwo Spr. Wew. na uporządkowany stan r a c h u n k o w o ś c i w podległych urzędach. Wykaz najważniejszych zarządzeń w tym przedmiocie wydanych w ciągu 20-lecia obejmuje kilkadziesiąt pozycyj.

V Ogólna polityka oszczędnościowa oraz specjalne warunki gospodarki w ramach budżetów M. S. Wew. stały się przyczyną ustawicznych i daleko idących zarządzeń o s z c z ę d n o ś c i o w y c h M. S. Wew. Jako kardynalną zasadę postawiono — przestrzeganie bezwzględne b u d ż e t ó w m i e s i ę c z n y c h, tzw. tangent, we wszystkich działach budżetu oraz odpowiedniego rozkładania wydatków w obrębie okresu budżetowego i niedopuszczenia do zaległości, przy których budżet stałby się fikcyjny.

Poza tym o g r a n i c z a n o wszystkie bez wyjątku w y d a t k i, w szczególności wydatki na podróże służbowe, na przesiedlenia, środki lokomocji. W komornym poczyniono znaczne oszczędności przez rewizję umów najmu, oraz umieszczanie urzędów, gdzie to tylko było możliwe, w budynkach państwowych. W opale, oświetlaniu i utrzymaniu porządku porobiono znaczne oszczędności przez zakup opału w miesiącach letnich, oraz ścisłą kontrolę zużycia opału, światła itd. W materiałach pisarskich, przez wyzyskanie na referaty wolnego, niezapisanego papieru, którego duże zapasy znajdowały się w aktach, przez obniżenie gatunku papieru i zastosowanie papieru i kopert naj-

tańszych, w granicach potrzeb urzędowych. W drukach — zwrócono przede wszystkim uwagę na ekonomiczne wyzyskanie papieru przy ustalaniu schematów, przez nietworzenie nadmiernych zapasów druków, często potem nie wykorzystanych.

Oszczędności osiągnięto również w wydatkach pocztowych, telefonicznych i telegraficznych przez ograniczenie do niezbędnej potrzeby ilości listów express, przez zmniejszenie ilości aparatów telefonicznych, aparatów uprawnionych do prowadzenia rozmów międzymiastowych oraz uzależnianie rozmów międzymiast. od uprzedniego zezwolenia właściwych przełożonych.

Dzięki zarządzeniom oszczędnościowym przejście od budżetu wynoszącego około 250 milionów w latach 1928/30 do budżetu 212 milionów w r. 1931/32 i 194 milionów w r. 1932/33 odbyło się bez perturbacji i załamania gospodarki oraz bez znacznych zaległości, których wyrównanie byłoby utrudnione.

Ministerstwo zmuszone było poszukiwać oszczędności m. i. także ze względu na konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych i inwestycyjnych resortu.

Z większych poczynań należy w zakresie zarządu centralnego wymienić nadbudowę gmachów w Warszawie przy ul. Nowy Świat Nr 67 i 69 (Komenda Gł. Policji P. i Centrala Mstwa), budowę domu mieszkalnego dla urzędników i funkcjonariuszów związanych bezpośrednio z Centralą (ul. Św.Krzyska 12) i szereg dość kosztownych, a niezbędnych inwestycyj (m. i. przebudowa częściowa centralnej części gmachu Mstwa wraz z centr. ogrzewaniem kosztem 350.000 zł). W odniesieniu do urzędów lokalnych należy wymienić budowę wzgl. przebudowę 4 urzędów wojewódzkich oraz 15 starostw.

Duże zagadnienie stanowiło odnowienie i uzupełnienie inwentarza biurowego. W tym zakresie szczególnie w latach 1927 — 1930 zrewidowano zaopatrzenie w umeblowanie urzędów woj, i starostw, wycofując stare meble biurowe pozostałe po okupantach.

W tym samym czasie wycofano w połowie stare maszyny do pisania, zastępując je nowymi, w ilości około 700 sztuk; wymieniono niemal całkowicie powielacze na nowoczesne syst. Gestetnera, o elektrycznym napędzie, zaopatrzono wszystkie starostwa i wydziały wojskowe i społ.-polit. urzędów wojewódzkich w szafy żelazne; urządzono w kilku urzędach woj. automatyczną sieć telefonów wewnętrznych; urzędy wojewódzkie zaopatrzono w aparaty Hughes'a (wszystkie kresowe); zaopatrzono urzędy wojewódzkie i starostwa w nowe pieczęcie urzędowe i w tablice z godłem państw.; wreszcie w latach 1926 — 1938 wymieniono na nowe około 40 samochodów.

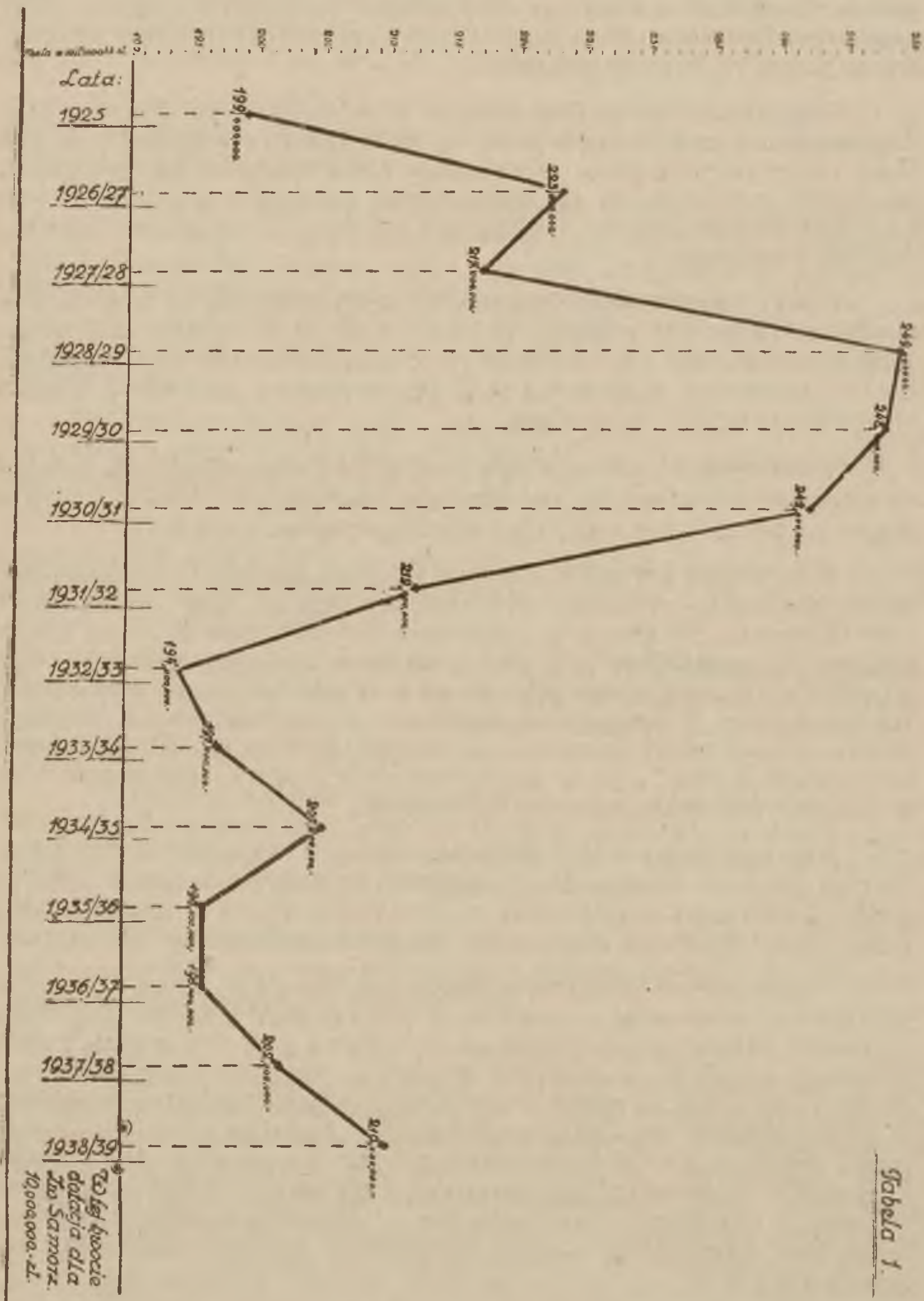

Lata:
1925
1926/27
1927/28
1928/29
1929/30
1930/31
1931/32
1932/33
1933/34
1934/35
1935/36
1936/37
1937/38
1938/39*)
*) W tej kwocie dotacja dla Ziem Samorz. 10,000,000 zł.

Tabela 1.

Tabela Nr 2.

Rok	Ilość działów	N A Z W Y D Z I A Ł Ó W									
1918	—	b e z p o d z i a ł u n a d z i a ł y									
1919 [1])	5	Zarz. Centr.		Urz. pow.	a) Pol.Kom.[2]) b) „ Krym c) Milic. Lud.						
1919/20 [3])	4	Zarz. Centr.	Woj-twa	Star-twa	Pol. Państw.						
1921	4	„ „	„	„	„ „						
1922	5	„ „	„	„	„ „	Urz. walki z lichwą					
1923	5	„ „	Woj-twa i Star-twa		„ „		Straż Gr.[4])	Urz. dla spr. mn			
1924	6	„ „	„ „	„	„ „		[5])	„ „ „ „	Gen.D.Sł.Zdr		
1925 [6])	7	„ „	„ „	„	„ „		K.O.Pogr.	„ „ „ „	Służba Zdr.	Gł. Urząd Statystyczny	
1933/34 [7])	7	„ „	„ „	„	„ „		„ „ „	„ „ „ „			Sł.Techn.
1938/39	6	„ „	„ „	„	„ „		„ „ „				„ „
1939/40	6	„ „	„ „	„	„ „		„ „ „				„ „

[1]) w/g preliminarza budżetowego na okres od 1.I do 30.VI 1919 r.
[2]) Tytuły a) b) i c) tworzyły w preliminarzu trzy oddzielne działy.
[3]) w/g preliminarza budżetowego na okres od 1.VII 1919 r. do 31.III 1920 i od 1.IV 1920 r. do 31.XII 1920 r.
[4]) Ochrona granicy wschodniej.
[5]) Funkcje te objęła Policja Państwowa.
[6]) do r. 1933/34 bez zmian.
[7]) do r. 1938/39 bez zmian.

Tabela Nr 3.

Rok	Preliminowano	Ustalono w ustawie skarbowej	Wykonanie	+ więcej, — mniej wykonanie w porównaniu z ustawą skarbową
	w t y s i ą c a c h z ł o t y c h			
1925	188.090	207.148	199.322	— 7.826
1926/27[1])	—	229.141	223.506	— 5.634
1927/28	180.012	184.703	217.057	+ 32.354
1928/29	223.465	217.768	249.658	+ 31.889
1929/30	233.487	235.221	248.731	+ 13.509
1930/31	254.429	252.900	242.266	— 10.633
1931/32	252.400	253.315	212.857	— 40.457
1932/33	212.600	211.595	194.679	— 16.916
1933/34	202.530	202.406	197.911	— 4.494
1934/35	195.160	197.167	205.801	+ 8.624
1935/36	197.168	196.868	196.795	— 72
1936/36	191.650	191.650	196.622	+ 4.972
1937/38	195.700	195.880	202.354	+ 6.474
1938/39	210.800	210.800	—	—

[1]) 5-cio kwartałowy okres od 1.I 1926 do 31.III 1927 r., za okres od 1.IV 26 do 31.III 1927 — 184.046.381.

XXVI

REZOLUCJE SEJMOWE I SENACKIE[1]).

w związku z budżetem administracji Spraw Wewnętrznych.

Do r. 1923 rezolucyj nie ma.

Rok 1924.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — by uregul. sprawę dotowania starostów przez sejmiki z tytułu kierow. samorządem powiat.;

2. — aby przez odpowiedni organ czuwał nad skoord. zarządzeń i przepisów, dot. kresowych województw, oraz przyśpieszył powołanie w tym celu komisji międzymin.;

3. — do zniesienia opłat za paszporty zagr., pobieranych bez podstawy prawnej i unorm. tych opłat w wysokości, stos. w innych państwach;

4. — by emigrantów w celu poszuk. pracy i robotników sezon. uwolnił od opłat paszport.;

5. — by Polakom osiedl. się w Polsce, wydawano nadania obywatelstwa jak najrychlej, a włościanom i robotnikom przyzn. ulgi w opłatach;

6. — by zniósł bezzwł. Nadzw. Komisariat do walki z drożyzną;

7. — do przywrócenia w G. U. St. Wydziału Statystyki Pracy i wydawnictwa „Miesięcznik St. Pracy";

8. — by przyśpieszył ustawy dot. przewidzianych Konstytucją praw obywatelskich, o stowarzysz., ochronie wolności osob., nietykal. mieszkania, tajemnicy listów i pism itd.;

9. — by przyśpieszył ustawy zabezp. przed nadużyciami administracji: ustawy o sądownictwie adm. oraz odpowiedzialn. urzędników za szkody wyrządz. przez działalność bezprawną;

10. — by przepr. zespolenie władz w II i I instancji;

11. — by przyśpieszył ustawę o reorg. Policji przez ściślejsze ustosunkow. jej do władz admin., wzmocnienie dyscypliny oraz zabezp. pierwszeństwa w uzyskaniu posad państw. po dłuższej służbie;

12. — do ściślejszego zespolenia Komendy Gł. Policji z Departamentem Bezpieczeństwa, a komend okręgowych z urzędami wojewódzkimi, w celu: a) usunięcia braków organizac.; b) skreślenia zbędnych etatów; c) większej kontroli ze strony zwierzch. władz cywilnych;

13. — do wzmocn. przepisów o karności w Policji.

14. — aby bezzwł. utworzył komisariaty w m. st. Warszawie z atrybucjami władz admin. I inst. oraz zreorg. Komisariat Rządu, przy zastos. ustroju władzy adm. II inst.;

15. — by bezzwł. wydał rozp. wykon. do ustawy o finansach komunalnych oraz przyśpieszył istotną sanację tych finansów;

16. — by przedłożył ustawę o przekazaniu kar administr. związkom samorządowym na zaopatrzenie ubogich;

17. — by właścicielom gruntów po obydwu stronach granicy wydawano przepustki po cenie kosztów dla prow. robót rolnych;

18. — do wykonania rezolucji w spr. opróżnienia Zakładu Helclów i Schroniska im. Lubomirskich;

19. — by w celu zapewn. służbie zdrowia jednolitości i sprawności oraz oszczędności, zjednoczył w Mstwie Spr. Wew. naczelne kierownictwo spraw zdrowotnych, sportu i turystyki;

20. — do wprow. jednolitej rejestracji i stwierdzania przyczyn zgonów;

21. — do zorg. uzdrowisk państw. jako jednostek prawnych i gospodarczych;

22. — by przekazał odpowiednie agendy służby zdrowia ciałom samorząd., a w szczeg. szpitale b. Nadzw. Nacz. Komisarza do walki z epidemiami w woj. wschodnich;

---

[1]) Zestawił E. Tymiński.

23. — do uzgod. Mstwa Spr. Wew. i Sprawiedliwości w zakr. bezpieczeństwa publ., szczeg. w spr. wypuszczania aresztowanych za kaucją;

24. — do usunięcia zbiurokratyzowania i przewlekłości w urzędowaniu przez przekazanie decyzyj, zwlaszcza mniejszej wagi, z szefów urzędów na referentów i wzmocnienie poczucia odpowiedzialności urzędników.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — ażeby Rząd w okresie sanacji finansów Państwa zaniechał tworzenia nowych urzędów i posad;

2. — do przyśpiesz. podziału województw i starostw, na podst. ilości ludności i obszaru ziemi;

3. — by kupcom z patentem I i II klasy i przemysłowcom I — V, starostowie wydawali paszporty bez opinii Izby Handl.;

Rok 1925.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — by Rząd unormował opłaty za cenzurowanie filmów przynajmniej w granicach kosztów własnych;

2. — do ujednostajnienia admin. sankcji karnych oraz unorm. zbytniej swobody w zakr. nakładanych kar i ich ściągania;

3. — by agendy sanitarne, spełniane przez różne resorty, zostaly skupione w Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia, w celu koord. oraz większej sprawności;

4. — by przedłożył ustawę w spr. wyodrębnienia zakładów w Busku, Ciechocinku, Krynicy i Szkle w samodzielne jednostki prawne i gospodarcze dla racjonalnej eksploatacji tych zakładów;

5. — wobec błędnie ujętej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państw., do przedłożenia ustawy w tej sprawie;

6. — do rewizji kontraktu z Zrzeszeniem Samorządów Powiat. w spr. państw. Zakładów Aprowizacji Sanitarnej;

7. — do przedł. ustaw o samorządzie wojewódzkim;

8. — do liberalnego przyznawania obywatelstwa osobom niewątpliwie od dawna zamieszkałym na obszarze Rzplitej i szybkiego załatwiania tych spraw;

9. — do wniesienia ustawy o reorg. Policji celem redukcji Policji oraz podniesienia wartości i sprawności;

10. — by uwzgl. potrzebę rozszerzenia działalności Gł. Urzędu Statyst.;

11. — do ogłoszenia drukiem wyników wyborów do Sejmu i Senatu przez Gł. U. Stat.;

12. — do zezwolenia funkcjonariuszom Policji noszenia poza służbą stroju cywilnego bez przeszkody;

13. — do złączenia wszystkich spraw osobowych w jednym wydziale i postawienia na czele osoby, dającej gwarancję rzeczowości i bezstronności.

14. — do zmiany statutu org. Mstwa Spr. Wew. w kierunku:

a) stworzenia Deptu prezydialnego z wydziałami: prezyd., osobowym, prasowym, politycznym;

b) reorg. Deptu administracyjnego przez wcielenie spraw obywatelstwa i stowarzyszeń;

c) reorg. Deptu samorządowego przez stworzenie wydziałów: finansowego i gospodarstwa społ.;

d) utw. Gł. Urzędu Aprowizacyjnego, podl. bezpośr. Ministrowi, dla czuwania nad stanem zaopatrzenia rynku wew.;

15. — do utw. Rady Samorządu wiejskiego i miejskiego dla współdziałania z Rządem i związkami komunal. jako organ doradczy;

16. — do wydania rozp. wykon. do ustawy o przekazaniu czynności Mstwa Aprowizacji — Min. Spr. Wew.;

17. — do przedłożenia w ciągu 3 miesięcy ustaw dot. korzystania z praw obywatelskich, zagwarant. Konstytucją;

18. — by nakazał udzielenie (stwierdzenia) obywatelstwa wszystkim urodzonym w Polsce b. obywatelom rosyjskim, gdy nie mogą się wykazać żadnym innym obywatelstwem;

19. — o uchyleuie praktyki adm. w Małopolsce, zakazującej używanie języka żydowskiego względnie hebrajskiego na zgromadzeniach;

20. — by zwłaszcza na Kresach wykorzenił stosowanie w Policji bicia osób podejrzanych i zatrzymywanych;

21. — by powściągnął agitację nawołującą do czynnych wystąpień przeciwko Żydom i rozwiązał stow. np. Liga Obrony Ojczyzny w Poznaniu;

22. — by nie zatwierdzał wniosków w spr. przenoszenia dni targowych na soboty, oraz przenoszenia rynków, jako wywołanych bojkotem ludności żydowskiej;

23. — by otoczył opieką kredytową przemysł uzdrowiskowy rządowy i prywatny;

24.— by wprow. ulgowe bilety kolej. dla udających się do uzdrowisk;

Rok 1925.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — aby Rząd przeprowadził wybory do rad gminnych Małopolski na podstawie dekretu, obow w b. zab. ros.;

2. — do dalszego zespolenia w administracji z uwzgl. urzędów I instancji;

3. — do wniesienia ustawy dot. świadczeń obow. na utrzymanie chorych w szpitalach, na zasadach ustawy o opiece społ.;

4. — do przepr. gruntownej statystyki finansów komunalnych dla stwierdzenia wydajności źródeł dochodowych i obciążenia;

5. — aby zaopatrzenie K. O. P. następowało, za wyjątkiem uzbrojenia, we własnym zarządzie K. O. P.;

6. — Wzywa Najw. Izbę Kontroli, by w sprawozdaniach zajmowała się tymi zarzutami, które odpowiednio wyjaśnione nie zostały;

7. — do unormowania opłat za cenzurowanie filmów przynajmniej do wysokości kosztów własnych Państwa;

8. — do unormowania postępowania w zakresie nakładania i ściągania kar administr.;

9. — do ogłoszenia drukiem wyników wyborów do Sejmu i Senatu;

10. — do powiększenia kredytów na wydatki, związane z ustawą wojskową, co umożliwi wojsku pozostawienie przy starostwach oficerów ewidencyjnych i wojskowych;

11. — do zwiększenia funduszów, na pomoc lekarską dla funkcjonariuszy państw.;

12. — do wzmocnienia samodzielności Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia, a w szczeg. w spr. budżetowych;

13. — do wydatniejszej pomocy szkołom pielęgniarskim;

14. — by w budżetach wstawił wydatną pozycję na walkę z gruźlicą oraz pomoc związkom przeciwgruźliczym;

15. — by wszystkie agendy sanitarne różnych resortów, zostały skupione w Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia przy Mstwie Spr. Wew.;

16. — by opracował ustawę, przywracającą centr. lecznicę psychiatryczną dla województw kresowych;

17. — do oględnego stosowania w miejscowościach granicznych zakazu ruchu ulicznego po godz. 10 wieczór;

18. — do wprowadzenia taryfy ulgowej i udostępnienia uzdrowisk drogą obniżenia taks kuracyjnych;

19. — by do preliminarza Mstwa Spr. Wew. wstawiał dotację na zaopatrzenie gmin w wodę;

20. — by z tytułu udziału w kosztach utrzymania Policji, samorządy nie były obciążane ponad granice ustawy;

21. — do opracowania ustawy o powołaniu do życia Mstwa do Spraw Samorządowych;

22. — do poczynienia kroków dla zupełnego wyniszczenia systemu prowokacji, jako metody zwalczania kierunków antypaństwowych, co demoralizuje organa bezpieczeństwa i szerokie masy społeczne;

23. — by sumy dyspozycyjne w budżetach różnych ministerstw były złączone w jedną sumę do dyspozycji Prezesa Rady Ministrów.

Rok 1926.

Rezolucyj sejmowych nie było.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — by wniósł ustawę o specj. odznaczenia i wynagrodzenia funkcj. Policji i KOP. za wybitne czyny w służbie bezpieczeństwa;

2. — do przedł. poprawek do projektu ustaw samorządowych w tej sesji i aby Sejm nie był odroczony przed uchwaleniem tych ustaw;

3. — do nierozdzielenia Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia od Mstwa Spr. Wew.;

4. — by fundusze na walkę z alkoholizmem używane były nie tylko na propagandę, ale także na leczenie alkoholików i popieranie instytucji społecznych dla szerzenia trzeźwości;

5. — do energicznej akcji rząd. i samorząd. celem zwiększenia liczby szkół położnych;

6. — by w ustawie o zakł. leczniczych uwzględnił wyzyskanie całego materiału szpitalnego w miastach uniwersyteckich dla nauczania klinicznego;

7. — do zapobieżenia brakowi pomieszczeń w zakładach dla umysłowo chorych;

8. — by przy rozdziale funduszów uwzględniono potrzeby Buska i Ciechocinka;

9. — by redukcja nie objęła etatów Służby Zdrowia;

10. — do znowel. ustawy sanitarnej celem rozgraniczenia kompetencji i obowiązków poszczeg. samorządów; ustanow. minimum obowiązku samorządów w zakr. utrzymania szpitali;

przepr. zasady, by o ile sprawy sanitarne nie będą przekazane samorządom — lekarze powiatowi byli wykonawczymi organami samorządu w dziedzinie adm. sanitarnej i komunalnej;

by przyśpieszyć ustawę o związkach celowych.

Rok 1927.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — by zgodnie z uchwałą Najw. Izby Kontroli z 21 stycznia 1926 r. wytoczył dochodzenia w spr. zakupów czapek, mundurów i rewolwerów, celem ewent. pociągn. winnych do odpowiedzialności;

2. — do przedł. ustawy o Policji Państwowej celem uproszczenia i potanienia czynności;

3. — do przedł. ustaw, zabezp. prawa obywatelskie (rozdział V Konstytucji);

4. — by wydatnie zmniejszył ilość Policji w gminach i miasteczkach, a oszczędności przeznaczył na podniesienie kultury na wsi, budowę szkół i zwiększenie liczby nauczycieli;

5. — do utw. przy Mstwie Spr. Wew. Podsekretariatu Stanu dla spraw mniejszości rozproszonych po różnych resortach;

6. — by:

a) przepr. wybory do gmin i powiatów podług istniejących przepisów,

b) dążył do przeniesienia lekarzy powiatowych, weterynarzy i inżynierów drogowych do samorządów;

7. — by wstrzymał przeniesienie służby zdrowia z Mstwa Spr. Wew. do Mstwa Pracy i Op. Społ.;

8. — by zaopiekował się uzdrowiskami prywatnymi i samorządowymi pod wzgl. ustawodawczym i gospodarczym.

Rok 1928/9.

Rezolucyj sejmowych nie było.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — do przedł. noweli art. 35 ustawy o finansach komunal. w kierunku skreślenia dotacji;

2. — by uregulował uposażenie lekarzy okręg. w Małopolsce;

3. — by przystąpił do rozbudowy zakładu umysłowo chorych w Kulparkowie dla usunięcia przepełnienia;

4. — by przeprowadził wydatną redukcję szynków.

Rok 1929/30.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — by wypłacił samorządom różnicę udziału w podatku dochodowym w myśl wyroku N. T. A. z 28.VI 1928 r. l. rej. 1916/26.

2. — do wniesienia ustawy o związkach rewizyjnych i bankach komunal. dla organizacji kredytu komunalnego;

Do tego czasu zezwol. na emisję obligacji komunalnych dwóm bankom komunal.;

3. — do przedst. ustawy w celu udostępn. pomocy lekarskiej najuboższej ludności wsi;

4. — do przedł. ustawy o zakupach i dostawach i gospodarki opałowej i furażowej.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — by w celu usunięcia przepełnienia w zakładzie dla umysłowo chorych w Kulparkowie, podjął rozszerzenie tego zakładu wzgl. założenie w Małopolsce trzeciego zakładu;

2. — by w zw. ze zniesieniem Tymcz. Wydziału Sam. zainicjował nowe uregul. stosunków prawnych lekarzy okręg. w Małopolsce;

3. — do opracowania ustawy o walce z gruźlicą.

Rok 1930/31.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — Sejm wypowiada się przeciw krępowaniu uzdrowiskowego samorządu gospodarczego.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — by fundusze z nadwyżek wnoszonych przez zdrojowiska: w Krynicy, Busku, Ciechocinku i Druskienikach, używano w przyszłości wyłącznie na inwestycje w tych zdrojowiskach i nie tworzył nowych zdrojowisk.

Rok 1931/32.

Rezolucje senackie z wezwaniem do Rządu

1. — by fundusze, pochodzące z nadwyżek, wnoszonych przez 4 państwowe zdrojowiska: w Krynicy, Busku, Ciechocinku i Druskienikach, używane były w przyszłości wyłącznie na inwestycje w tych właśnie zdrojowiskach i ażeby Rząd nie przystępował do tworzenia nowych zdrojowisk.

W latach 1932/33, 1933/34, 1935/36 nie było rezolucyj.

Rok 1936/37.

Rezolucje sejmowe z wezwaniem do Rządu

1. — do zmniejszenia ciężaru zlecanych i narzucanych gminie czynności przez ograniczenie ich liczby do istotnie niezbędnych.

W latach 1936/7, 1937/8, 1938/9 nie było rezolucyj.

XXVII [1])

I Wkrótce po utworzeniu Mstwa Spr. Wew. zaczęto gromadzić książki, zawierające ustawodawstwo państw zaborczych. Pierwszy

---

[1]) Na podstawie opracow. St. Kępkowskiej, kierowniczki Biblioteki Min. Spr. Wew.

księgozbiór, znajdował się w Wydziale Prawnym. Jednak już w r. 1920 postanowiono stworzyć samodzielną b i b l i o t e k ę, która obsługiwałaby cały urząd.

W skład jej weszły urzędowe wydawnictwa pozostałe po zaborcach, a więc z b. Generał. Gub. Warsz., b. Gubern. w Płocku, austriackie z b. Namiestnictwa we Lwowie, zbiory niemieckie (pruskie) uzyskane za pośrednictwem Mstwa b. dzieln. pruskiej itd. Nadto z nieznacznego zresztą budżetu biblioteki zakupywano książki polskie i zagraniczne dotyczące ustawodawstwa, ruchów politycznych i społecznych itd.

W zakresie współczesnych wydawnictw polskich, Biblioteka była i jest zasilana książkami z egzemplarza obowiązkowego, tj. bezpłatnie. Dzięki temu stało się możliwym nadanie Bibliotece charakteru nie tylko podręcznej-fachowej, ale i naukowej, zasadniczo w zakresie nauk społecznych, gdyż uwzględnia przede wszystkim następujące działy podstawowe: 1) socjologia, 2) polityka, 3) ekonomia, 4) wszystkie działy prawa i administracji, a jako uzupełn.: encyklopedie, słowniki, oraz książki z zakresu geografii, historii i dziejów kultury.

Z działów tych gromadzono w Bibliotece nie tylko dzieła podstawowe, ale możliwie kompletną literaturę, dzięki czemu Biblioteka daje całkowity przegląd rozwoju myśli prawniczej i politycznej w pierwszym dwudziestoleciu niepodległości.

Aby nie tworzyć przerostu Biblioteki Centralnej, książki ściśle fachowe o charakterze specjalnym, przydzielano księgozbiorom zainteresowanych wydziałów (departamentów), np. dzieła fachowe w związku z adm. sanitarną, przydzielane Deptowi Służby Zdrowia, aprowizacyjne — Biuru Apr., techniczno-budowlane — Deptowi Budowlanemu itd.

W ten sposób powstały s p e c j a l n e k s i ę g o z b i o r y wydziałowe (deptowe), których org. uregul. okólnikiem Nr 16 z 7.II 1930 (Nr OJ. 150/3). Posiadają one niewielką ilość nie katalogowanych w Bibliotece Centr. książek podręcznych, które, w razie likwidacji danego wydziału w Mstwie, przekazuje się ewent. innemu resortowi przejmującemu dany dział administr.

W Bibliotece Centr. na 1.XII 1938 r. z a i n w e n t a r y z o w a n o 17.666 pozycji (książek) i 639 pism; przeciętny roczny przyrost w ciągu dwudziestolecia nie przekraczał rocznie 1.000 tytułów. Od r. 1928 w Bibliotece rejestruje się wszystkie d r u k i z egzemplarzy obowiązk. książki, czasopisma, broszury itd. bez względu na to, czy będą następnie włączone do Biblioteki.

Roczna ilość nowych n a b y t k ó w Biblioteki, nie przekracza 5% ogólnej produkcji wydawniczej w Polsce.

Biblioteka prowadzona jest według obow. w Polsce zasad katalogowania: alfabetyczny i działowy; działowy opracowano na podstawie międzynarodowego s y s t e m u d z i e s i ę t n e g o.

Czytelnictwo i ruch książek wzrastają stale: w ciągu r. 1926 ilość zgłoszeń czytelników wyniosła 1.209, ruch książek 3.034; w r. 1937 ilość zgłoszeń czytelników 2.528, ruch książek 5.786.

Zarówno katalogi, jak i wypożyczanie książek opierają się na systemie kartkowym.

Od r. 1929 ogłaszano miesięcznie drukowany komunikat o nowych książkach oraz ważn. artykułach czasopism znajdujących się w Bibliotece dla użytku wszystkich urzędników Mstwa oraz urzędów podległych. W r. 1935 ze względów oszczędnościowych wydawanie drukowanego komunikatu ustało, natomiast tytuły nowych nabytków Biblioteki podawane są do wiadomości wydziałów Mstwa za pośredn. komunikatów odbijanych na maszynie.

Zależnie od każdoczesnej organizacji Ministerstwa Biblioteka podlegała różnym wydziałom, w szczególności Wydz. Prawnemu, następnie Prezydialnemu, potem Wydz. Inspekcji i Wyszkolenia, Wydz. Personalnemu, wreszcie Organizac.-Prawnemu.

II Biblioteki urzędów wojewódzkich powstały z księgozbiorów dawniejszych, uzupełnianych częściowo w drodze zakupów, częściowo z egzemplarzy obowiązkowych, jako też z książek przydzielanych przez Mstwo.

Według ankiety, rozpisanej przez Mstwo w lipcu 1938 r., stan bibliotek urzędów wojew. przedstawia się jak następuje:

1) wszędzie istnieje biblioteka centralna, a nadto księgozbiory podręczne w wydziałach;

2) wszystkie biblioteki mają księgę inwentarzową, obejmującą z reguły także książki fachowe, przydzielane księgozbiorom wydziałowym;

3) większość bibliotek, traktowana jako księgozbiór fachowy z zakresu admin. ogóln., posiada jednak również dzieła z innych dziedzin;

4) biblioteki są prowadzone przy wydziałach ogólnych (z reguły oddziałach org.), niektóre posiadają specjalne instrukcje (np. lubelska ogł. w Nr 1 Dziennika Woj. z 1932, łódzka ogł. w Nr 23 Dz. Wojew. z 1930 r.) o prowadzeniu biblioteki;

5) większość bibliotek ma specj. regulamin o korzystaniu z księgozbioru;

6) większość bibliotek ma katalogi prowadzone systemem kartotekowym, niektóre międzynarodowym dziesiętnym;

7) rozwój bibliotek wojew. jest dość znaczny, gdyż w okresie 1930 — 1938 ilość tomów wzrosła kilkakrotnie:

WOJEWÓDZTWO	Ilość tomów	
	rok 1930	rok 1938
Białostockie . .	1890	4519
Kieleckie . . .	734	6430
Lubelskie	2400	5060
Łódzkie	1580	3380
Nowogródzkie . .	780	2232
Poleskie . . .	1734	3297
Poznańskie . . .	8900	13600
Pomorskie . . .	4848	7330
Stanisławowskie .	1050	8000
Tarnopolskie . .	1290	1290
Wileńskie . .	2050	4191
Wołyńskie . .	1369	2178

Z innych województw brak danych

8) braki w księgozbiorach odczuwają urzędy wojew. przede wszystkim w zakresie dzieł fachowych resortów zespolonych;

9) co się tyczy bibliotek w starostwach, to według cyfr z r. 1930 zawartość ich waha się od 50 do kilkuset tomów. Obecnie jest w toku ankieta co do stanu tych bibliotek.

XXVIII

KRONIKA RESORTU SPRAW WEWNĘTRZNYCH.

W myśl zapowiedzi zawartej w rozdziale I, praca niniejsza nie ma pretensji ani do wyczerpania całej historii administracji spraw wewnętrznych, ani krytycznej oceny dorobku tego resortu w pierwszym dwudziestoleciu. Celem pracy jest raczej wskazanie zagadnień oraz podanie źródeł.

Niniejszy rozdział XXIX zawiera przegląd materiałów kronikarskich, tj. podanych wyłącznie według porządku chronologicznego. Jest to również materiał fragmentaryczny, ponieważ ułożony tylko na podstawie komunikatów z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ogłoszonych w części nieurzędowej Monitora Polskiego; dodano wzmianki o przemówieniach Ministrów Spr. Wewn. w parlamencie, zamieszczone w kronice sejmowej Monitora.

Wzmianki ogłaszane w Monitorze w dziale nieurzędowym dają w sumie materiał o wartości bardzo nierównomiernej: na przestrzeni 20-lecia brak jednolitej myśli przewodniej w tym dziale Monitora, stąd ogromne różnice zarówno ilościowe jak jakościowe, zachodzące między poszczególnymi rocznikami i okresami.

Szereg faktów bardzo istotnych został pominięty, niekiedy natomiast znajdujemy wzmianki podrzędne.

Kronika w ten sposób ułożona nie daje możności ustalenia genezy i ciągłości poszczeg. poczynań w resorcie spraw wewnętrznych. Istnieją oczywiście pewne możliwości uzupełnienia tej kroniki — co jednak przekraczało ramy zakreślone naszej pracy. W szczególności takimi źródłami do historii administracji spraw wewnętrznych są:

1) sprawozdania stenograficzne z obrad Sejmu i Senatu oraz zbiory załączników (druków) ze szczególnym uwzględn. sprawozdań komisyj budżetowych o preliminarzu budżetowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz diariusze posiedzeń komisyjnych.

2) Dziennik Ustaw (Praw) oraz inne organa publikacyjne,

3) Dziennik Urzędowy Mstwa Spraw Wewnętrznych oraz Zbiory Zarządzeń (okólników i pism okólnych),

4) dział urzędowy Monitora Polskiego,

5) w dziale nieurzędowym Monitora Polskiego komunikaty dot. Prezydium Rady Ministrów [1]) i Rady Ministrów,

6) dzienniki wojewódzkie, a przed rokiem 1928 niektóre inne wydawnictwa i gazety urzędowe, wydawane w województwach i powiatach,

7) bogate materiały zawarte w rocznikach Gazety Administracji (i Policji Państ.) oraz w innych wydawnictwach (Przegląd Policyjny, Na Posterunku itd.).

Historyk administracji Spraw Wewnętrznych nie będzie mógł oczywiście pominąć bogatych źródeł wiadomości zawartych w prasie codziennej, wydawnictwach periodycznych i monografiach, zarówno ściśle fachowych jak poświęconych zagadnieniom politycznym i społecznym itd.

Na podstawie Monitora Polskiego.

(Uwaga: cyfry w nawiasach wskazują numer Monitora).

Rok 1918

Utworzenie Rady Aptekarskiej [2]) przy Ministerstwie Spraw Wewn. (3).

Zorg. kursów dla inspektorów farmaceut. (3, 9).

Ankieta Wydziału Budownictwa [2]) i Odbudowy w Min. Spraw Wewn. dot. budowniczych, inżynierów, mierniczych i techników (3).

Felczerzy dyplomowani; posady nadawane przez Dyrekcję Służby Zdrowia [2]) w Min. Spraw Wewn. (5).

Utworzenie Wydziału reemigracyjnego [2]) w Min. Spraw Wewn. (12, 16).

Pierwsze posiedzenie Rady Lekarskiej (12).

Ankieta Min. Spraw Wewn. w spr. urzędników telegraficznych i pocztowych [2]) (13).

---

[1]) Obacz uwagę na str. 255.

[2]) Działy te należały wówczas do kompetencji Ministra Spraw Wew.

Spis farmaceutów przepr. przez Wydział Farmaceut. Dyrekcji Służby Zdrowia w Min. Spraw Wewn. (19).

Komunikat w spr. projektu ustawy gminnej (22).

Otwarcie w Lublinie kursu dla średnich urzędników adm. (23).

Rejestracja lekarzy przez Dyrekcję Służby Zdrowia (26).

Przepisy tymczas. w spr. org. Państwowej Służby Zdrowia (30).

Kursy dla niższych i średnich urzędników policyjnych (32).

Wybory do Rady Stanu z powiatów: miechow., jędrzejow., pińczow., olkusk. i włoszczow. (33).

Sprawozdanie naczelnika Wydziału Reemigracyjnego na posiedzeniu Rady Kierowników Mstw. (34).

Przyjmowanie podań uchodźców o powrót do kraju przez Wydział Reemigr. (34).

Statystyka wygnańców polskich z Król. Pols. mieszkających na Ukrainie (35).

Wyjaśnienie w spr. listy kandydatów do Rady Stanu (36).

Wyjaśnienie dot. zastępców członków Rady Stanu (36).

Dekret o utw. Mstwa Zdrowia Publ., Opieki Społ. i Ochrony Pracy (zmiana kompet. Min. Spraw Wewn.) (38).

Pomoc uchodźcom powracającym z Rosji (39).

Rozdanie świadectw uczniom szkół dentystycznych (40).

Wybory do Rady Stanu w okręgu I Warszawa (40).

Punkty koncentrac. dla kwarantanny sanitarnej uchodźców z Rosji (40).

Sprawozdanie Ministra Steckiego i J. ks. Radziwiłła o konferencjach w Brześciu z gen. Dowbor Muśnickim i Ces. Niem. Komendą Wojsk. Oberost. (43).

Kursy w szkole Policyjnej Milicji Miejskiej m. st. Warszawy (45).

Rejestracja lekarzy weterynarii przez Wydział Weteryn. w Min. Spraw Wewn. (49).

Wyjazd komisji reemigrac. do Mińska (50).

Delegacja naczelnika Wydziału budownictwa do Galicji i Prus Wschodnich dla studiów nad org. odbudowy i adm. technicznej (51).

Rejestracja budowniczych, inżynierów i mierniczych, techników i dozorców drogowych (51).

Utw. urzędu Aprowizacyjnego podległego bezpośr. Min. Spraw Wewn. (64).

Powrót z Mińska Komisji dla spraw powrotu uchodźców (67).

Powołanie w Mińsku oddziału Wydziału Reemigrac. oraz jego pełnomocników w punktach koncentrac. uchodźców z Rosji (67).

Nominacja dr St. Ustyanowskiego Podsekretarzem Stanu, Konstantego Sienkiewicza szefem Sekcji Samorządowej (69).

Utworzenie instytucji mężów zaufania korespondentów na prowincji (71).

Złożenie Radzie Stanu projektu ustawy o ustroju administracyjnym Królestwa Pol. (79).

Uchwała Rady Stanu dot. projektów ustaw: o zarządzie Królestwa Pol. o radach gminnych, o obywatelstwie polskim, o skarbowości związków komunalnych, o przepisach budowlanych, o regulacji miast, o ustroju gmin miejskich i wiejskich (82).

Odesłanie do komisyj Rady Stanu ustawy o ustroju administracji Królestwa Pol. i ustawy o ochronie lokatorów (83).

Wyjazd nacz. Wydziału reemigrac. prof. Dmochowskiego do Kijowa (84).

Rejestracja sił technicznych w kraju (88).

Podsekretarz Stanu Ustyanowski na inspekcji Milicji Miejskiej (88).

Konferencja w spr. tymczasowych przepisów prasowych (90).

III kurs lubelski dla średnich urzędników admin. (92).

Posiedzenie Komisji admin. Rady Stanu w spr. ustalenia pojęcia administracji, kompetencji władz lokalnych i centralnych i podziału administr. Państwa (96).

Debaty w Komisji adm. Rady Stanu nad podziałem administr. oraz org. samorządu (99).

Ustanowienie Wyższej Komisji Dyscyplinarnej (108).

Pełnomocnik Wydziału Reemigrac. w Orszy — wysyłanie transportów uchodźców (109).

Konferencja w spr. org. Rady Reemigrac. (123).

Org. biura odbudowy przy Wydziale Budownictwa i odbudowy (136).

Informacja w spr. reemigracji z Wielkorosji oraz z Ukrainy i in. okręgów b. Ces. Ros. (147).

Sprostowanie notatki o wypłacaniu pensji urzędnikom (150).

Zniesienie centr. Komisji urzędniczej i przekazanie kursów urzędniczych Min. Spr. Wewn. (153).

Pierwsze posiedzenie Rady Reemigrac. (154).

Rejestracja urządzeń elektrycznych w miastach (160).

Nominacje urzędników (167).

Wymiana pism z gen. gub. v. Beselerem w spr. przejęcia administracji przez władze polskie (172).

Przygotowania do przejęcia administracji od władz okupacyjnych (175).

Powrót uchodźców żydów (sprostowanie notatek w prasie żyd.) (177).

Formalności przy powrocie uchodźców z Moskwy (179).

Konferencja w sprawie przejęcia władzy w okupacji austro-węg. (182).

Kurs budownictwa i odbudowy wsi i miasteczek (187).

Nominacja Komisarza Gen. Rządu w okupacji austro-węg. do przejęcia zarządu cywilnego i gospodarczego od władz okupac. (188).

Ustanowienie Komisariatu Gen. w Lublinie do przejęcia wszystkich działów zarządu cywilnego i gospodarczego od władz okupacyjnych (188).

Nominacja Zygm. Chrzanowskiego Ministrem Spraw Wewn. (189).

Dekret o nadzorze nad sprawami komunalnymi w okupacji austr. i statut związku powiatów (189).

Ordynacja wyborcza do sejmików (190).

Kontrola nad emigrantami z Rosji (192).

Powierzenie kierownictwa Mstwa Spraw Wewn. Podsekr. Stanu dr St. Ustyanowskiemu (194).

Dekret o organizacji władz na obszarze Gen. Gub. Lubelsk. (195).

Przejęcie od władz okupacyj. składów materiałów budowlanych (198).

Nowe wydawnictwa techniczne (198).

Dekret dot. zarzadu sprawami komunalnymi na terenie Gen. Gub. Lubels. (199).

Przetrzymywanie reemigrantów w kwarantannie (200).

Przejęcie admin. poczt i telegrafów przez władze polskie (201).

Przejęcie papierów politycznych i archiwów przez Szefa Sekcji Samorządowej (201).

Pismo do komisarzy Rządu Pols. i magistratów w b. okupacji niem. w spr. samorządu miejskiego (202).

Sformowanie się Straży Narodowej (203).

Nominacja komisarzy Rządu Pols. w północnej części b. Król. Pols. (205).

Rozp. w spr. organizacji urzędów powiatowych (205).

Mianowanie St. Thugutta Ministrem Spraw Wewn. (206).
Obsadzenie biur i przejęcie aktów b. zarządu cywilnego austrj. (206).
Utworzenie powiatowych rad ludowych w Poznańskim (206).
Przejęcie majątku po b. okupantach (209).
Konferencja prasowa w Inspektoracie Policji Kryminalnej (211).
Przydzielenie delegatów do spraw politycznych do Komisji Likwidacyjnej (211).
Rozp. w spr. sprzedaży w restauracjach potraw mięsnych (212).
Organizacja Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu oraz Rady Ludowej na Warmii (212).
Rozporz. w spr. nominacji burmistrzów (214).
Utw. Komitetu Rządzącego we Lwowie (214).
Utrzymanie nazwy namiestnictwa we Lwowie (216).
Powołanie policji miejskiej we Lwowie (216).
Ordynacja wyborcza do Sejmu Ustawodaw. (217).
Zatw. gen. komisarza wyborczego (217).
Dekret o utworzeniu rad gminnych na obsz. b. Król. Kongres. (217).
Wyjazd Min. Thugutta do Krakowa w celu przejęcia administracji (218).
Sprawozdanie prof. Grabowskiego, członka Komisji Likwidacyjnej z podróży do Białogrodu w spr. Galicji Wschodniej (218).
Pomieszczenie biur Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu (218).
Program Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu (219).
Wybór delegata Komisji Likwidacyjnej do Rządu warszawskiego (219).
Przekazanie komisarzom ludowym zarządu sprawami komunalnymi w półn. części b. Król. Pols. (220).
Przepisy w spr. składu rad miejskich i rad gminnych (222).
Rozp. w spr. tymczasowych dowodów osobistych (223).
Zajścia podczas manifestacji w Radomiu (223).
Wyjaśnienie w spr. wyborów (223).
Adres biura gen. komisarza wyborczego (223).
Zarządzenia dot. sporządzenia list wyborców i mianowanie komisarzy wyborczych (223).
Uchwała Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu (223).
Dekret o tymczas. ordynacji wyborczej do sejmików powiat. (224).
Skład Rady Naczelnej na zabór pruski (225).
Dekret o karach za lichwę żywnościową (226).
Org. kursów dla urzędników komunalnych (226).
Przepisy o org. Milicji Ludowej (227).
Wykaz terminów wyborczych do Sejmu Ustawodawczego (228).
Organizacja Komisji Rządzącej w Krakowie i we Lwowie (231).
Dekret o wyborach do rad miejskich na terenie b. Król. Kongres. i regulamin wyborczy (232).
Odezwa komendanta gł. Milicji Ludowej (232).
Dekret o przedłużeniu niektórych terminów wyborczych do Sejmu (233).
Dekret o moratorium mieszkaniowym (233).
Zarządzenie wyborów do rad miejskich b. Król. Kongres. (233).
Zawieranie umów koncesyjnych dot. urządzeń użyteczności publ. (234).
Utworzenie Gen. Inspektoratu Administr. przy Min. Spraw Wewn. (234).
Opracowanie „Instrukcji dla komisarzy ludowych“ (236).
Organizacja polskiej administracji na Kresach Wschodnich (236).
Likwidacja Prezydium Policji b. Gen. Gub. Warszawskiego przez prezydenta policji Wardęskiego (236).
Atrybucje Milicji Ludowej (236).
Przekształcenie Milicji Miejskiej na Policję Komunalną (236).
Zmiany ordynacji wyborczej do Sejmu (238).

Dekret w sprawie wyborów; termin wyborów (240).
Zakończenie organizacji kadr Milicji Ludowej (240).
Wykrycie przez Milicję Ludową składów paskarskich (240).
Zmiana terminów wyborczych do rad miejskich (241).

Rok 1919

Likwidowanie terorystycznych wystąpień robotników w fabrykach (2).
W sprawie agitacji szerzonej przez komisarza ludowego w Kielcach (4).
Konferencja prasowa Ministra Thugutta w spr. stanu wyjątkowego w Warszawie i pow. warszawskim (5).
W sprawie biernego prawa wyborczego urzędników Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie (7).
Wysłanie komisji międzymin. do Łodzi w spr. zatargu robotników z przemysłowcami (7).
W sprawie zamykania i otwierania bram w porze nocnej (7).
Zastępstwo Ministra Spraw Wew. powierzono Podsekr. Stanu Barlickiemu (8).
W sprawie wyraźnego pisania kart głosowania do Sejmu (8).
Udoskonalenie funkcjonowania powiatowych władz administracyjnych (11).
Instrukcja kancelaryjna dla komisariatów ludowych (11).
Zjazd komisarzy ludowych w Warszawie na wniosek inspektoratu administracyjnego (11).
Powołanie stałej komisji międzymin. do uregulowania stosunków ekonom.-społ. w Łodzi (13).
Godziny ruchu ulicznego (13).
W sprawie przepr. przez Milicję Ludową rewizyj w lokalach wyborczych (14).
Zakaz poruczania kierowniczych stanowisk w administracji powiatowej osobom miejscowym, posiadającym w powiecie majątek, przedsiębiorstwo itp. (16).
Wprowadzenie oznak zewnętrznych dla urzędników administracji (16).
Sprostowanie notatek prasowych w spr. rewizji dokonanej przez Milicję Ludową w mieszkaniu radnego miejskiego w Warszawie (16).
Zdementowanie pogłosek o udziale Milicji Ludowej w zatargach zbrojnych w Błoniu, Radomiu itd. (16).
Komunikaty w sprawie wyborów do Sejmu (17).
Sprostowanie wiadomości o nominacji komisarza do b. Księstwa Poznańskiego (17).
Sprostowanie wiadomości o agitacji przedwyborczej komisarza ludowego pow. włoszczowskiego (17).
Zbadanie spr. aresztowania kandydatów na posłów: Bomby, Okonia i Dąbala (17).
Komunikat w sprawie sposobu głosowania do Sejmu (19).
Ustąpienie Podsekretarza Stanu Barlickiego (19).
Zjazd komisarzy ludowych dla omówienia braków w aparacie administracyjnym (20).
Konfiskata „Myśli Niepodległej" i uwięzienie A. Niemojewskiego (21).
Zażądanie od komisarzy ludowych wyjaśnienia w spr. czynionych im przez prasę zarzutów (23).
Dochodzenia w sprawie zamachu stanu z dn. 5.XII.1918—uwięzienie Tadeusza Żółkiewskiego (23).
Sprawozdanie z przebiegu wyborów sejmowych (24, 25, 26, 38, 43, 64).
Uchwalenie przez Radę Min. projektów ustaw o samorządzie miejskim i ordynacji powiatowej dla obszarów b. zab. rosyj. (26).
Konferencja prasowa Ministra w spr. samorządowych, bezpieczeństwa publ. i prasowych (27).
Sprawa przedstawicielstwa Kresów Wschodnich w Sejmie (30).
Zdementowanie pogłosek o pobiciu w koszarach w Warszawie 3 uczni Żydów (30).
Zarządzenie komisarza nadzw. Anusza o zakazie wyszynku alkoholu w dniu otwarcia Sejmu (31).

Komisja do zbadania warunków więzienia w Modlinie (32).
Zasekwestrowanie majątku gazety „Godzina Polski" (32).
W związku z uroczystością otwarcia Sejmu uwolnienie osób internowanych na podstawie stanu wyjątkowego (33).
Cofnięcie kar pieniężnych nałożonych na „Głos Radomski" i „Prawdę Robotniczą" (34).
Zajście z posłami ludowymi w lokalu żandarmerii (34).
O upoważn. komisarzy ludowych do nakładania kar za uchylanie się od służby wojskowej (34).
Aprobowanie poczynań Komendy Milicji w Radomiu w czasie zajść (35).
Sprawozdanie komisji badającej więzienia w Modlinie (36).
Okólnik do komisarzy ludowych zawierający wskazania, którymi mają się kierować w swej działalności urzędowej (36).
Komunikat w spr. likwidowania strajków rolnych (37).
Posady inspektorów samorządu gminnego (38).
O wprow. niektórych podatków samorządowych w Warszawie (39).
Sprawozdanie Gł. Komisji Wyborczej w Tarnowie i Nowym Targu (39).
Uchylenie rozporządzenia Komisarza powiatu piotrkowskiego o zakazie sprzedaży i używania masek (39).
Podatek od widowisk w Warszawie (42).
Sprostowanie artykułu w „Sprawie Robotniczej" dot. ustawy wyborczej do rad miejskich (42).
Rozbrojenie oddziałów Milicji Ludowej w okręgu lubelskim (42).
Zakres kompetencji Komisarzy Powiatowych oraz konieczność poszanowania przez nich zasadniczych praw obywatelskich (43).
Delegacje pod przewodnictwem szefa Sekcji Samorządowej Konstantego Sienkiewicza do Poznańskiego, celem zbadania stosunków administracyjnych i samorządowych (45).
Zwalczanie tyfusu plamistego (46).
Okólnik w sprawie utrzym. kontaktu komisarzy rządowych ze społeczeństwem (46).
Sprostowanie artykułu „Liberum Veto" w sprawie Milicji Ludowej (47).
Sprostowanie wiadomości o demonstracji bezrobotnych (48).
Zajścia w powiecie lipnowskim (48).
Sprawozdanie z wyborów sejmowych w II-gim okręgu (52).
Zaprzeczenie pogłoskom o zlikwidowaniu Milicji Ludowej (53).
Zaprzeczenie pogłoskom o zwalnianiu komisarzy ludowych ze służby za przekonania polityczne (53).
Przemówienie Ministra Wojciechowskiego na 10 posiedzeniu Sejmu w dyskusji nad nietykalnością posła (54).
Zarządzenie komisarza nadzw. w Warszawie w spr. warunków przyjmowania dozorców domowych (56).
Kwalifikacje na komisarzy policji komunalnej (58).
Przedłużenie terminu rejestracji obcopoddanych (58).
Wyjazd delegacji M. S. Wewn. do Poznania w spr. przejęcia administracji tej dzielnicy przez Rząd (59).
Wydawanie przepustek nocnych w m. Warszawie (59).
Demonstracja bezrobotnych w Łodzi (59).
Komunikat o warunkach pobytu różnych kategorii osób w Warszawie (61).
Przemówienie Ministra Wojciechowskiego na 14 posiedz. Sejmu w sprawie zajść w Zagłębiu Dąbrowskim i personelu urzędniczego (61).
Zakaz umieszczania w prasie ogłoszeń o wynagrodzeniu pieniężnym za wyrobienie posady państwowej (61).
Komunikat o dopuszczalności żargonu na zebraniach publicznych (61).
Postępowanie w wypadku nadużycia lub gwałtu popełnionego przez organy publiczne (61).
Komunikat o braku wolnych posad w resorcie M. S. Wewn. (61).
Okólnik w spr. nadużyć władz w stosunku do obywateli (swoboda wyznań i słowa, jawna i sprawiedliwa krytyka działania władz itp.) (62).

Komunikat w spr. rzekomego przyjęcia do służby państwowej osoby karanej kryminalnie (62).

Komunikat w spr. zaburzeń w Kaliszu (63).

Zarządzenia w sprawie poboru do wojska (63).

Reorganizacja policji komunalnej (65).

Wysiedlanie obcokrajowców (66).

Pozwolenia na pobyt obcokrajowców (66).

Uchodźcy z Kresów Wschodnich (66).

Przemówienie Ministra Wojciechowskiego na 16 posiedzeniu Sejmu w sprawie zadań Milicji Ludowej i żandarmerii Polowej (67).

Hołd ludności pow. radomskiego w dniu imienin Naczelnika Państwa (69).

Termin rejestracji osób narodowości niepolskiej (69).

Zdementowanie artykułu „Judische Fołk" o położeniu Żydów (69).

Komunikat o rzekomej konfiskacie „Robotnika Miejskiego" (69).

Wykaz kar nałożony na właścicieli domów w Warszawie za niewłaściwy stosunek do stróżów domowych (71).

Sprostowanie notatki pisma „Moment" o rewizjach u Żydów (72).

Komunikat o wyruszeniu na front batalionu ochotników Milicji Ludowej (73).

Sprostowanie informacji prasowej o internowaniu w Szczypiornie przestępców politycznych (73).

Wykrycie w pow. kieleckim szajki bandytów (74).

Nieważność uchwał rad gminnych o wydalaniu Żydów z obrębu gminy (74).

Hołd rady m. Lwowa obrońcom Śląska Cieszyńskiego (75).

Zarządzenie wyborów do rady miejskiej w Zambrowie (76).

Zatwierdzenie pożyczek uchwalonych przez magistraty i sejmiki powiatowe na roboty publ. (76).

Wprowadzenie stanu wyjątkowego na obszarze b. Królestwa Kongresowego (77).

Przemówienie Ministra Wojciechowskiego na 25 posiedzeniu Sejmu w sprawie stanu wyjątkowego (78).

Okólnik o reorganizacji i dyslokacji Milicji Ludowej (78).

Godziny przyjęć interesantów przez Ministra i Podsekr. Stanu (78).

Uchwały gmin ziemi łukowskiej w spr. przyłączenia do R. P. Śląska. Wielkopolski oraz Prus Zachodnich z Gdańskiem (79).

Uchwała gminy Irena o przekazaniu diet członków komisyj wyborczych Premierowi Paderewskiemu na potrzeby Państwa (80).

Przedłużenie terminu rejestracji osób nie należących do narodowości polskiej (81).

W sprawie duplikatów zagubionych kart żywnościowych (81).

Zamknięcie kursów dla urzędników komunalnych (82).

Opłaty przy rejestracji obcokrajowców (83).

Przemówienie Ministra Wojciechowskiego na 30 posiedzeniu Sejmu w dyskusji nad zniesieniem stanu wyjątkowego (85).

Wyjazd do Lwowa komisji międzymin. rozdziału zapomóg poszkodowanym przez wojnę (87).

Odezwy do ludności polskiej na Górnym Śląsku rzucane z samolotu niemieckiego (90).

Komunikat w sprawie odszkodowań wojennych dla robotników (91).

Uchwała Sejmiku w Końskich w spr. Gdańska (91).

Internowanie osób, teroryzujących szpitale podczas strajku pracowników instytucyj miejskich (91).

O uchyleniu ograniczeń i cenzury zgromadzeń poselskich (93).

Wyjazd z granic Państwa ks. prawosławnego i mniszek osiadłych w Turkowicach, pow. hrubieszowskiego (94).

Nieprzyjmowanie przez M. S. Wew. korespondencji niedostatecznie opłaconej (95).

Wyjaśnienia w sprawie zajść na ulicy Freta (95).

Utrudnienia ze strony pracodawców przy likwidowaniu zatargów rolnych (95).

Komunikat o ściganiu naruszeń nietykalności członków Sejmu (95).

Opracowanie „Instrukcji dla komisarzy powiatowych“ (95).

Wykaz kar nałożonych w Warszawie za handel w porze nocnej, wystawianie artykułów spożywczych na wystawach sklepowych itp. (96).

Wydanie „Instrukcji biurowej“ dla urzędów powiatowych (97).

Mianowanie okręgowych komisarzy wyborczych w b. dziel. pruskiej (98).

O zezwol. Min. Zdrowia Publ. na ogłoszenia o sprzedaży lekarstw (98).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 32 posiedzeniu Sejmu w sprawie uprawnień Rady Ministrów w zakresie organizacji Zarządu Państwowego (99).

Narada delegacji międzymin. w spr. doraźnej pomocy dla ludności m. Lwowa (99).

O zaprzestaniu rejestracji strat wojennych (99).

Spokojny przebieg manifestacyj w dniu 1 maja (99).

Rozdział pożyczek dla powiatów na roboty publ. (99).

Depesza Rady Miejskiej w Łodzi do rady m. Paryża w spr. przyłączenia Gdańska do Polski (100).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 33 posiedzeniu Sejmu w sprawie pierwszego czytania deklaracji konstytucyjnej wg proj. rząd. z dn. 3.V 1919 r. (101).

Zamordowanie komendanta Milicji Ludowej Konopczyńskiego delegowanego do przepr. sanacji służby bezp. w powiecie opatowskim (101).

Ustalenie skrótu telegraficznego „Minwew.“ (102).

Sprost. artykulu „Gazety Porannej“ w spr. biurokratycznego traktowania spraw rejestracji stowarzyszeń (103).

Zatw. przez Radę Ministrów „ustawy o Straży Bezpieczeństwa“ (103).

Termin zamiany kart na broń (103).

Rezultaty wyborów do rad miejskich na obszarze b. zab. rosyjskiego (103).

Wykaz kar nałożonych (na mocy dekretu o stanie wyjątkowym) w Warszawie. (104). (dalsze komunikaty w tej spr. patrz w Nr. 108, 110, 111, 112, 117, 119, 126, 128, 135, 137, 142, 143, 146, 149, 152, 155, 157, 163, 185, 191, 199, 202, 207, 212, 235, 258).

Podczas urlopu szefa Sekcji Bezp. Publ. Jura - Gorzechowskiego powierzono zast. St. Urbanowiczowi (106).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego w Sejmie na 37 posiedzeniu nad projektem Konstytucji (106).

Informacje o robotach publ. w porcie w Radziwiu (106).

Wprow. sądów doraźnych w obrębie sądów apelac. w Krakowie i Lwowie (107).

Komunikat o przemycaniu wyrobów spirytusowych na Ukrainie przez Żydów (108).

Okólnik o sprzedaży środków leczniczych (109).

Rozwiązanie rady gminnej gm. Nagłowice, pow. Jędrzejów (109).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 39 posiedzeniu Sejmu w sprawie ustawy o straży bezpieczeństwa (109).

Zdementowanie artykułów „Wiener Morgen Zeitung“ o pogromach żydów w Polsce (109).

Zdementowanie informacji „Lebensfragen“ o zamknięciu klubu robotniczego w Radzyniu (110).

Ściganie ogłoszeń o poszukiwaniu posad za wynagrodzeniem pieniężnym z warunkiem zachowania dyskrecji (111).

Uchwaly gmin i instytucji publ. w spr. przyłączenia do Polski Gdańska, Prus Zachodn., Śląska itd. (111).

Wniosek delegata Rządu dr Gałeckiego o utrzymaniu Straży Obywatelskiej (112).

Zebrania okręgowych komisarzy wyborczych w Poznaniu (112).

Wyniki śledztwa o zajściach anty-żydowskich w Miechowie (112).

Internowanie spekulantów w Warszawie (115).

Wyniki wyborów do rad miejskich w Wielkopolsce (115).

Ograniczenia ruchu ulicznego w godzinach nocnych w Warszawie (115).

Uchwały gmin w spr. przyłączenia do Polski Gdańska i innych obszarów (116).

Zatw. pożyczek na roboty publ. i budowę dróg (117).

Zatwierdzenie pożyczki na aprowizację powiatu ostrołęckiego (117).

Internowanie 3 Żydów z Warszawy za usiłowanie przekupstwa urzędników aprowizacyjnych (117).

Komunikat o pomocy dla bezrobotnych oraz o normalizowaniu dostaw węgla, mąki i chleba (118).

Komunikat o zajściach między policją a wojskiem na Pradze (122).

Pierwszy zjazd inspektorów samorządu miejskiego (123).

Komentarze do przepisów norm. wybory do sejmików i wydziałów pow. (123).

Zebranie robotnicze na Powiślu w spr. przyłączenia Galicji Wschodniej (124).

Ukonstytuowanie się Rady Nadzor. Ubezpieczeń Wzaj. od ognia (126).

Zakaz ogłoszeń wróżbitów i wróżek (127).

Pociągnięcie do odpow. „Prawdy Robotniczej" za znieważenie urzędów państw. (127).

Uchwała zebrania w Osuchowie pow. błoński w spr. Gdańska (128).

Sprostowanie notatek prasowych o uchylaniu się Żydów od służby wojskowej (128).

Komunikat o wynagrodzeniu członków magistratów (129).

Tryb wydawania paszportów zagr. (130).

Werbunek wojskowych na instruktorów w szkołach policyjnych (130).

Umieszczanie tekstu polskiego przy obwieszczeniach w żargonie (130).

Zakaz uchwalania przez pow. zw. komun. podatków od cukru, soli, węgla i nafty ponad normę (131).

Narady w spr. organizacji „Straży Bezpieczeństwa" (132).

Komunikat w spr. zajść ulicznych w Krakowie (133).

Komunikat w spr. usuwania służby folwarcznej (133).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 52 posiedzeniu Sejmu w sprawie zaprzestania wysyłania na front Milicji Ludowej (134).

Komunikat gminy Borysław-Tustanowice oraz tamt. kół politycznych dementujący pogłoski o pogromach żydowskich (135).

Zdementowanie pogłosek o udziale żołnierzy w zajściach antyżydowskich w Częstochowie (135).

Werbunek wojskowych na instruktorów w szkołach policyjnych (136).

O zapobieganiu ekscesom antyżydowskim (136).

Uznanie ze strony kwatermistrzostwa wojsk na Galicję Wschodnią dla administracji cywilnej (136).

Pociągnięcie do odpow. dwóch radnych w Warszawie za przemówienia w spr. stosunku władz do obcokrajowców (139).

Okólnik w spr. usuwania służby folwarcznej z mieszkań (140).

Podróż informacyjna Szefa Sekcji samorząd. Sienkiewicza po powiatach wschodnich w związku z org. administracji (140).

Okólnik w spr. umieszczania w czasopismach sprostowań urzędowych (140).

Zwalczanie pornografii w zakładach widowiskowych (140).

Komunikat w spr. zakupu koni dla armii (141).

Przejęcie funkcji Straży Kolejowej przez Straż Bezpieczeństwa (141).

Konwojowanie więźniów przez Straż Bezpieczeństwa (143).

Skład osobowy sejmików powiatowych (144).

Wykaz pożyczek na budowę dróg (144).

Przedłużenie stanu wyjątkowego (145).

Zdementowanie informacji „Momentu" o zatw. uchwały gminy Zahajki w spr. usunięcia 4 rodzin żydowskich (145).

Likwidacja z 1 lipca 1919 r. Milicji Ludowej i powołanie Straży Bezpieczeństwa (147).

Udział Policji w zgromadzeniach w czasie stanu wyjątkowego (147).

Okólnik w spr. stosunku powiatowych komisarzy rządowych do burmistrzów miast niewydziel. (150).

Pomoc sejmików powiatowych dla szkół rolniczych (150).

Zdementowanie informacji „Lebensfragen" o biciu Żydów w Łukowie (150).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 65 posiedzeniu Sejmu w sprawie zaburzeń 4 lipca (151).

Przyjęcie przez Komisję Prawniczą Sejmu ustawy o zabezpieczeniu spokoju publ. w Państwie (151).

Zdementowanie informacji „Das Judische Folk“ o biciu żydów w Kielcach (151).

Zaprzeczenie pogłosek o aresztowaniu sądziów śledczych za nadużycia (153).

Ustanow. komisarzy cywilnych przy Armii Gen. Hallera (154).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 68 posiedzeniu Sejmu w sprawie zaburzeń 3 i 4-go lipca (155).

Areszt Nr 55 „Prawdy Robotniczej“ (156).

Delegowanie do Puław delegata M. Spr. Wew. dla dochodzeń w spr. ściągania kontyngentu ziemiopłodów (156).

Rezolucje wiecu ewangelickiego w Cieszynie o żądaniu przyłączenia Śląska do Polski (156).

Nałożenie aresztu na gazety „Prawda Robotnicza“ i „Towarzysz“ (157).

Pokrywanie kosztów leczenia ubogich (159).

Uchwalanie w preliminarzach gminnych kredytów na cele szkolne (159).

Zalecenie tworzenia przy samorządach biur porad prawnych (159).

Zdementowanie informacji „Momentu“ o pogromach żydowskich w Zawierciu (159).

Komunikat Poselstwa Franc. o Polakach poległych w Armii Francuskiej (159).

Zlikwidowanie szajki bandyckiej (159).

Aresztowanie gen. Kurłowa, b. dowódcy Korpusu żandarmów (161).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 75 posiedzeniu Sejmu w sprawie Policji Państwowej (163).

Przemówienie Min. Wojciechowskiego na 76 posiedzeniu Sejmu w sprawie bezpiecz. Państwa i utrzym. porz. publicznego podczas wojny (165).

Nałożenie aresztu na „Hajnt“, „Moment“, „Das Judische Folk“, „Częstochower Tageblatt“ i „Lubliner Tugblatt“ za znieważenie ambasadora angielskiego i nawoływanie do odebrania Polsce niepodległości (165).

Zdementowanie zarzutu posła Czapińskiego w spr. łapówek pobieranych przez naczelnika Policji w Lublinie (166).

Komunikat o bandytyzmie w Kieleczczyźnie i Sandomierszczyźnie (166).

Nakładanie kar za niebranie udziału w posiedzeniach sejmików pow. (176).

Wyjazd delegacji do Lwowa w spr. reorg. władz bezpieczeństwa (177).

Zakaz sprzedaży alkoholu żołnierzom (177).

Zlikwidowanie bandytyzmu w powiecie sandomierskim (178).

Zatw. uchwały Rady Miejskiej w Warszawie w spr. pożyczki (179).

Aresztowanie za gwałty nad ludnością polską w Charkowie (184).

Znalezienie odezw komunistycznych w Zw. cukierniczym i furmanów w Warszawie (184).

Aresztowanie bandyty (184).

Rozwiązanie Rady Gm. w Kożucinie za uchwały przeciwne ustawom (184).

Skargi na Milicję Ludową (188).

Okólnik w spr. udziału Policji w zgromadzeniach (194).

Unieważnienie wyborów do Rad Miejskich w Radomsku i Łukowie (195).

Przedłożenie Sejmowi projektu „Ustawy o gminie wiejskiej“ (195).

Statystyka działalności sejmików powiatowych (195).

Gospodarka finansowa samorządu w lipcu 1919 r. (195).

Prace nad projektem „Ustawy o Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń“ (195).

Prace nad statutem wzorowym gminnych kas oszczędn.-pożyczk. (195).

Nadzór nad przestrzeganiem umów zbiorowych w rolnictwie (198).

Uchwała Sejmiku w Ciechanowie w spr. gwałtów „Grenzschutzu“ nad ludnością śląską (199).

Statystyka interpelacyj sejmowych (200).

Organizacja Banku Komunalnego (203).

Tryb nakładania aresztu na czasopisma (203).

Powołanie dr R. Sikorskiego na stanowisko inspektora administrac. (207).

Komisariat Rad Ludowych na Śląsku w Sosnowcu przyjmuje ofiary (210).

Zmiana lokalu Wydziału Rejestracyjno-karnego Gl. Komendy Policji (210)

Rok 1920

Godziny przyjmowania interesantów w M. S. Wewn. (62).

Komunikat o nowym umundur. i uzbrojeniu Policji (72).

Zakończenie 3-miesięcznego kursu komunalnego przy Wyższej Szkole Handl. w Warszawie (75).

Wizowanie paszportów obywateli polskich w Austrii na wyjazd do Niemiec (75).

Zbieranie przez urzędy gminne kości na cele rolnicze (75).

Współdziałanie władz administr. z inspektorami pracy przy wykon. umów zbiorowych w rolnictwie (82).

Współdziałanie władz admin. w wykonaniu ugody rolnej (86).

Zawieszenie „Gazety Porannej (2 grosze)“ za nieprawdziwe wiadomości z zakresu działań wojennych (86).

Rozkaz Ministra Spraw Wojsk. o wygodzeniu rolnikom zaprzęgami wojskowymi do prac w polu (91).

Komunikat o ukazaniu się „Skorowidza dekretów, ustaw, rozporządzeń i okólników“ Romana Hausnera (100).

Okazywanie przez władze pomocy amerykańskim instytucjom dobroczynnym (106).

Pouczenie ludności o konieczności przestrzegania toku instancji (zaniechanie bezpośr. zwracania się do Sejmu, Naczelnika Państwa itd.) (106).

Zakaz ogłaszania w prasie wiadomości z terenu wojennego (111).

Zjazd wojewodów z b. zab. rosyj. 16 — 19 maja w spr. organizacyjnych, samorządowych i ogólnej sytuacji (112).

Zalecenie wydziałom powiat. i magistratom pilnowania godzin otwierania i zamykania sklepów (114).

Ochrona znaków triangulacyjnych wzdłuż Wisły do Sandomierza (114).

Wyjazd do Zagłębia Dąbrowskiego komisji pod przewodn. Ministra w zw. z zagadn. przemytnictwa (120).

Spr. przestrzegania przez pisma warszawskie tajemnic wojskowych (130).

Uruchomienie departamentów przemysłowych w urzędach wojewódzkich (136).

Pożegnanie ustępującego Ministra St. Wojciechowskiego (142).

Wezwanie starostów do projektowania nowego podziału administracyjnego kraju przy współudziale czynników lokalnych (142).

Współdziałanie obywateli w ściganiu żywiołów wrogich Państwu i Narodowi (153).

Statut Straży Obywatelskiej na obszarze b. zab. rosyjs. pod komendą prokur.

Stawienie samochodów i motocykli przed komisją rekwizycyjną w Warszawie (156).

Posiedzenie w spr. zorganizowania Straży Obywatelskiej (156).

Ograniczenie zamieszkania w Warszawie obywateli polskich — mieszkańców niestałych (159).

Ogłoszenie zaciągu do Straży Obywatelskiej (167).

O wstępowaniu pracowników gminnych do armii ochotniczej (174).

Okólnik o przelaniu przez kasy miejskie do kas skarbowych funduszów emerytalnych na obszarze województw centralnych (175).

Zdementowanie pogłosek dotyczących Szefa Kancel. Cywilnej St. Cara (178).

Komunikat o stosunku prawnym pracowników powiatowych związków samorządowych (179).

O zaopatrywaniu paszportów w wizy konsulatów obcych (187).

Zmiana przepisów o org. Policji (188).

Objęcie powiatów uwolnionych od inwazji na prawym brzegu Wisły przez starostów i Policję (188).

Wydanie przez M. S. Wew. „Zbioru Praw i Rozporządzeń Administr.“ (cz. I) w opracow. radcy A. Longchampsa (191).

Powrót ludności do szeregu powiatów w województwie warszawskim i lubelskim (192, 193, 196).

Wstrzymanie wydawania paszportów emigrantom (193).

Uznanie dla Policji Państw. ze strony Dowództwa Frontu Północnego (197).

Zgłaszanie się obywateli polskich po przyjeździe z zagr. do konsulatu R. P. celem rejestracji (197).

Komisja do zbadania skutków inwazji bolszewickiej pod przewodn. szefa Sekcji Urbanowicza (197).

Powrót ludności do powiatów zamojskiego i szczuczyńskiego (202).

Cofnięcie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych w Warszawie (204).

Przeniesienie urzędu wojewódzkiego z powrotem do Białegostoku (206).

Powrót ludności do Tomaszowa Lubelskiego i Hrubieszowa (212).

Pierwszeństwo wojskowych i inwalidów wojen. przy obsadzaniu wszelkich posad (213).

Uznanie dla Policji w 5 powiatach za gorliwe pełnienie obowiązków podczas inwazji bolszewickiej (216).

Rozwiązanie Straży Obywatelskiej (223).

Używanie godeł i pieczęci Państw. przez organizacje społeczne (225).

Komisje do zbadania zasadności wszystkich uwięzień dokonanych na terenach objętych inwazją bolszewicką (225).

Powrót ludności do powiatów: Augustów, Sokółka, Suwałki i Sejny (231).

Statut komitetów pomocy dla wojska (234).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 180 posiedzeniu Sejmu w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego (247).

Mianowanie St. Popielawskiego wojewodą białostockim (257).

Przemówienie Min. Skulskiego na 193 posiedzeniu Sejmu w sprawie organizacji władz administracyjnych drugiej instancji w Galicji (276).

Powołanie Komisji dla spr. o zwrot grzywien za nieprzestrzeganie cenzury prewencyjnej (290).

Zdementowanie pogłosek o zniesieniu Komisariatu Rządu w Warszawie (295).

Przestrzeganie rozporządzeń, dotyczących ruchu publ., godzin otwarcia teatrów, sprzedaży napojów alkohol. itd. (297).

Rok 1921

Sprostowanie wiadomości o utworzeniu sekretariatu do spraw żydowskich (3).

Wzbronienie handlu ekwipunkiem wojskowym (5).

Okólnik w spr.: 1) godzin otwarcia teatrów, restauracji itd., 2) uregulowania ruchu ulicznego w Warszawie, 3) ograniczenia zużycia prądu elektrycznego i 4) ograniczenia sprzedaży alkoholu (6).

Eskortowanie transportów zboża przez Policję Państw. (9).

Podsekr. Stanu Kuczyński zwiedził X pawilon cytadeli dla sprawdzenia warunków, w jakich znajdują się osoby internowane (9).

Konferencja w spr. poprawy sytuacji aprowizacyjnej w Zagłębiu Dąbrowskim (9).

Eskortowanie transportu zboża dla Zagłębia przez Policję Państw. (10).

Obwieszczenie o sądach doraźnych w apelacji warszawskiej i lubelskiej (21).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 203 posiedzeniu Sejmu w sprawie wprowadzenia Policji do Sejmu (22).

Zjazd starostów w spr. admin.-politycznych, kulturalnych i gospodarczych Kresów Wschodnich (25).

Zasady wydawania zezwoleń na kwesty uliczne (33).

Depesza Ministra dot. energicznej walki z lichwą oraz internowania paskarzy wojennych (34).

Projekt ustawy w spr. cudzoziemców (43).

Konferencja w spr. zwalczania kradzieży kolejowych (47).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 214 posiedzeniu Sejmu w spr. wzrostu drożyzny (49).

Sprostowanie inform. „Robotnika“ o strajkach w kraju (50).

Zalecenie urzędom dawania pierwszeństwa inwalidom i b. wojskowym przy udzielaniu posad (53).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 216 posiedzeniu Sejmu w spr. zaburzeń robotniczych (55).

Powołanie specj. komisji dla rekursów i zażaleń w spr. rekwizycji mieszkań (55).

Ogłoszenie podziału Państwa na województwa i powiaty (60).

Zjazd wojewodów z b. Kongresówki i województw wschodnich (71).

Rozkaz pożegnalny kierownika Zarządu Terenów Przyfront. i Etap. Jamontta wobec zorg. na ziemiach wschodnich województw (71).

Inspekcja starostwa w Łunińcu (74).

Okólnik w spr. godzin przyjęć interesantów (82).

Zawieszenie składania podań o paszporty zagr. w biurze paszport. b. Zarządu Terenów Przyfr. i Etap. (84).

Godziny przyjęć interesantów (87).

Przypomnienie redakcjom zakazu umieszczania ogłoszeń o odstępnem za mieszkania (89).

Ogł. o wejściu w życie prawa opcji (art. VI Traktatu Pokoju) (97).

Zniesienie stanu wyjątkowego (98).

Zamknięcie granicy górno-śląskiej (101).

Działalność komisji likwidacyjnej b. Zarządu Cywil. Ziem Wschodnich (102).

Okólnik w spr. prowadzenia lombardów (106).

Komisje inspekcyjne na Górnym Śląsku w spr. granicznych (107).

Komunikat Komisji Likwid. b. Zarządu Ziem Wołynia i Frontu Podols. o zakończeniu prac (107).

Pobór specj. składki gruntowej na rzecz samorządu powiat. (122).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 231 posiedzeniu Sejmu w spr. zaburzeń na Śląsku (124).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 233 posiedzeniu Sejmu w spr. ordynacji wyborczej (130).

Przemówienie Ministra Skulskiego na 236 posiedzeniu Sejmu w spr. wprowadzenia oszczędności (136).

Zawieszenie ewidencji przybywających z Rosji do Polski (147).

Wyjazd Ministra Raczkiewicza do Wilna w spr. czynności jego jako delegata Rządu (150).

Powrót Ministra Raczkiewicza z Wilna (156).

Godziny przyjęć interesantów przez Ministra (160).

Pierwszeństwo żołnierzy zdemobil. przy obsadzaniu posad w urzędach M. S. Wew. (169).

Zdementowanie notatek prasowych o wytoczeniu Naczelnikowi Wydziału Defensywy M. Swolkieniowi dochodzeń dyscyplinarnych (189).

Wydalenie z Litwy Środkowej osób należących do b. formacji gen. Bułak-Bałachowicza (191).

Pierwszy zjazd ogólny wszystkich wojewodów w spr. sanacji stosunków w admin. porządku publ. (206).

Zdementowanie wiadomości „Gazety Warsz." i „Gazety Porannej" o zmianie Wiceministra (210).

Wezwanie władz samorząd. miejskich do budowy własnych gmachów (218).

Termin powszechnego spisu ludności w dzielnicach żydowskich (219).

Odroczenie wyjazdu Ministra na inspekcję granicy wschodniej (239).

W spr. kar za uchylanie się od udziału w rolnych komisjach rozjemczych (242).

Zwinięcie jednego z dwuch Podsekretariatów Stanu w M. S. Wew. i sprostow notatki co do Wicemin. Kuczyńskiego (254).

Godziny przyjęć interesantów w Mstwie (257).

W sprawie aresztowania starosty kosowskiego (257).

W sprawie ścisłego przestrzegania zakazów sprzedaży napojów alkohol. w niedziele i święta (260).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 260 posiedzeniu Sejmu w spr. knowań antypaństwowych (262).

Unieważnienie uchwały Rady m. st. Warszawy z protestem przeciw wydaleniu obywateli obcych (262).

Powołanie komisji międzymin. dla zbadania gospodarki miejskiej w Warszawie (262).

Opinie Prokuratorii Gen. dot. umów nakładających na Państwo zobowiązania (263).

Instrukcja o poparciu Polsko-Ameryk. Komitetu pomocy dzieciom (265).

Powołanie Z. Zabierzowskiego na gł. komisarza przy wyborach do zgrom. przedstawicieli Ziemi Wileńskiej (266).

W spr. składu i trybu postępowania komisji mieszkaniowej w Mstwie (267).

Zakres działania komisarzy rządowych w Warszawie i Łodzi (268).

Karanie firm, ogłaszających się jako „dostawcy M. S. Wojsk.“ (269).

Unieważnienie uchwały Warszawskiej Rady Miej. dot. wysiedlania cudzoziemców (270).

Konferencja w spr. zwalczania bandytyzmu (270).

Redukcja środków lokomocji w urzędach wojew. i starostwach (277).

Instrukcja o zaopatrywaniu obywateli w dowody osobiste (277).

Przedłużenie terminu deklaracji w spr. mienia wywiezionego do Rosji lub Ukrainy (281).

Określenie ilości środków lokomocji w starostwach (281).

Uzupełn. dodatku drożyźnianego w miejscowościach klasy V (281).

Zaopatrzenie szkół w opał (281).

Zwalczanie lichwy i drożyzny (282).

Okólnik w spr. rzeźni miejskiej w związku z szerzeniem się chorób zakaźnych (284).

Instrukcja w spr. wydawania zezwoleń na broń palną (284).

Zajście z delegatem M. S. Wew. na konferencji żydoznawczej (285).

Komisarze wyborczy i okręgi w wyborach do Sejmu wileńskiego (287).

Przegląd Policji w obecności Premiera i Ministra Spr. Wewn. (287).

Ułatwienia dla wyborców do Sejmu wileńskiego (287).

Zjazd wojewodów w spr. interpelacyj poselskich (287).

Sprawozdanie z przeglądu Policji (patrz wyżej 287) (288).

Sprawozdanie ze zjazdu wojewodów (patrz wyżej 287) (290).

Wykaz zarejestr. statutów stowarzyszeń (292).

Urzędowanie w okresie Bożego Narodzenia (292).

Komunikat dot. załatwiania spraw mieszkaniowych (294).

Rok 1922

Wyniki zwalczania bandytyzmu (6).

Uzasadnienie zamknięcia granicy wschodniej (6).

Podniesienie opłat za paszporty zagr. (13).

Opodatkowanie napojów wyskokowych na rzecz samorządów (17).

Minister Downarowicz udziela posłuchań w Biurze wojewody Gałeckiego, w Krakowie podczas podróży inspekcyjnej (18).

Obliczanie quorum na posiedzeniach rad miej. (18).

Przekazanie starostom uprawnień urzędów walki z lichwą (19).

Uchwała Rady Min. w spr. gospodarki Rady Miej. w Warszawie (19).

Konferencja Ministra w sprawach samorządowych i bezpieczeństwa z wojewodą i kierownikiem Gł. Komendy Policji w Krakowie (20).

Przedłużenie działalności sądów doraźnych (22).

Podróż inspekcyjna Ministra Downarowicza do województwa krakowskiego (25).

Okólnik zawierający instrukcję w sprawie nadzwyczajnej daniny państwowej (25).

Konferencja w spr. bandytyzmu i przestępczości (30).

Komunikat o projekcie ustawy o stowarzyszeniach (32).

Wizyta Ministra Downarowicza u Nuncjusza z okazji wyboru Mgra Ratti na tron św. Piotra (33).

Wizy na paszportach zagr. cudzoziemców udających się do Gdańska (37).

Budżety powiatów na 1922 oraz wprow. nowych składek i podatków (37).

Przemówienie Ministra Downarowicza na 286 posiedzeniu Sejmu w spr. niedostatecznej obrony granicy wschodniej i bandytyzmu (40).

Konferencja w spr. cenzury filmów treści kryminalnej (42).

Komunikat w spr. rodzajów zgromadzeń oraz trybu ich zwoływania (45).

Przemówienie Ministra Downarowicza na 288 posiedzeniu Sejmu w spr. niedostat. obrony gran. wschodn. i bandytyzmu (46).

Pożegnanie Ministra Downarowicza (59).

Wyjazd Ministra Kamieńskiego na zjazd starostów w Łodzi (59).

Przejęcie administracji spraw wewn. w b. dzielnicy pruskiej (60).

O opcji na rzecz obywatelstwa polskiego z terenu Rosji (61).

Ostrzeżenie przed nielegalnym przekraczaniem granicy (61).

Przedłużenie okresu urzędow. rad miejskich (61).

Zakaz umieszczania w czasopismach ogłoszeń o transakcjach w walutach obcych (61).

Wytknięcie niewłaściwości popełn. przez Radę Miejską w Warszawie podczas omawiania spraw mieszkaniowych (62).

Sprostowanie notatek prasowych w spr. rekwizycji mieszkania Ministra Downarowicza (62).

Zdementowanie pogłoski o utw. w Mstwie Wydziału do spraw religii żydowskiej (90).

Zarządzenie do wojewodów w spr. zwalczania lichwy towarowej (93).

Wyjaśnienie w spr. rozciągnięcia na województwa wschodnie ustawy o spółdzielniach (93).

Wyjaśnienia w sprawie prowadzenia dochodzeń dyscyplinarnych (100).

Zatwierdzanie uchwał rad miej. o podatku obrotowym (102).

Komunikat o zwalczaniu drożyzny (102).

Przemówienie Ministra Kamieńskiego na 305 posiedzeniu Sejmu w spr. pogwałcenia Konstytucji i nadużycia władzy urzędowej przez Policję (105).

Przyznanie miastom zaliczek na dodatki do podatku przemysłowego (106).

Wprow. komunalnych podatków od piwa (106).

O ubocznych zajęciach funkcjonariuszów państw. (107).

O warunkach tworzenia nowych stanowisk służbowych (107).

O zorg. Trybunału Rozjemczego z art. 304 Traktatu Wersalskiego (112).

Pierwszeństwo inwalidów na posady w samorządach (112).

Przemówienie Ministra Kamieńskiego na 311 posiedzeniu Sejmu w spr. napadu na posłów P. S. L. w Poznaniu (114).

Konferencja w sprawie zajść w Poznaniu (115).

Wysłanie komisji do Poznania pod przewodn. nacz. wydz. Bol. Kozłowskiego i zastęp. komdta gł. policji Wardęskiego (115).

Pierwszeństwo oficerów W. P. na stanowiska w admin. politycznej (116).

Strajk antydrożyźniany w Będzinie (119).

Zawieszenie starosty grodzkiego i oficerów Policji w Poznaniu w zw. ze zjazdem Stronnictwa Ludowego (120).

Ustanowienie odznak dla wójtów i sołtysów (121).

Zajścia w powiecie olkuskim — przeprowadzenie dochodzeń (122).

Wniesienie na Radę Min. projektów ustaw o stowarzyszeniach, zgromadzeniach i stanie wyjątkowym (124).

Wstrzymanie wymiaru podatku od przyrostu wartości nieruchom. (127).

Naruszenie nietykalności mieszkania członka Ambasady Ameryk. (128).

Zjazd wojewodów Ziem Wschodnich w spr. podziału administr. (133).

Konferencja w spr. ochrony granic wschodnich (135).

Sprostowanie notatki „Gazety Warszawskiej“ o zakazie wydalania się z Kielc redaktora „Ojczyzny“ (137).

Zarządzenia w spr. napadu bandytów na stację Porzecze (137).

Zniesienie kontroli dokumentów na Górnym Śląsku (139).

Sprostowanie zarzutów „Robotnika“ dot. manifestacji antydrożyźnianej w Będzinie (141).

Sprostowanie wiadomości o rokowaniach Rządu z pełnomocnikami ukraińskiej partii „Trudowej“ (141).

Rejestrowanie kółek rolniczych (144).

Przemówienie Ministra Kamieńskiego na 325 posiedzeniu Sejmu w spr. zajść wileńskich (151).

Wyjazd Ministra Kamieńskiego do Gdyni na zjazd starostów (151).

Okólnik w spr. utrzymania spokoju publ. w związku z agitacją przedwyborczą (153).

Sprostowanie informacyj prasowych o zaprzestaniu wydawania kart pobytu cudzoziemcom w Warszawie (163).

Okólnik w spr. poselskich zgromadzeń sprawozdawczych (164).

Dyrektora Deptu Bezp. Publ. Urbanowicza zastępuje naczelnik Wydz. Bezpieczeństwa Józef Kliński (169).

Sprostowanie artykulu w „Przeglądzie Wieczornym“ w spr. stosunku Rządu do Śląska (169).

O wstrzymaniu wymiaru podatku od przyrostu wartości nieruchom. (170).

Utworzenie w Mstwie referatu wyborczego (183).

Komunikat w spr. toku instancji przy odwołaniach od zarządów miejskich (184).

Wyjazd Ministra Kamieńskiego na objazd woj. poleskiego (201).

Wyjaśnienie kwestii obywatelstwa przy spisach wyborców do Sejmu i Senatu (206).

Praca obwodowych komisyj wyborczych (208).

Wyjazd Dyrektora Dep. Bezp. Publ. Urbanowicza do Małopolski Wschodniej dla zapewnienia bezpieczeństwa podczas wyborów do Sejmu i Senatu (209).

Wyjazd na urlop Pods. Stanu Dunikowskiego (213).

Przypomnienie o zniesieniu granicy gospodarczej między Śląskiem a resztą Rzplitej (214).

Spis cywilnych samochodów, motocykli i rowerów w Warszawie (215).

Kandydowanie urzędników do Sejmu i Senatu (215).

Zakaz sprzedaży alkoholu w niedziele i święta (216).

Konieczność wydawania orzeczeń na piśmie w zw. z uruchomieniem Najw. Trybunału Admin. (217).

Zakaz sprzedaży alkoholu w zw. z wyborami do Sejmu i Senatu (222).

Komunikaty w spr. przedwyborczych zgromadzeń publ. i dowodów osobistych (223).

Komunikat w spr. wywiadów prasowych urzędnika Marcelego Rutkowskiego (223).

W spr. osób niewciągniętych na listy wyborców do Sejmu i Senatu (223).

Rozszerzenie treści „Gazety Administracji i Policji“ (226).

Ochrona znaków pomiarowych (242).

Wydawanie paszportów zagran. emigrantom (243).

Okólnik w spr. wyborów — nadsyłanie telefonicznych sprawozdań (249).

Konferencja prasowa we Lwowie w sprawie bezpieczeństwa w województwach lwows., stanisław. i tarnopol. (249).

W sprawie podatku miejskiego od ładunków kolejowych (252).

Komunikat o przebiegu wyborów do Sejmu (252).

Badanie nieprawidłowości wyborów w woj. wołyńskim (256).

Komisja inspektorów, celem sprawdzenia działalności komisji wyborczej w wojew. nowogródzkim (257).

Uznanie dla Policji za działalność w okresie wyborczym (280).

Zawieszenie w czynnościach komendanta policji na m. st. Warszawę (282).

Utworzenie komisji do badania cen (282).

Okólnik w sprawie dostarczania pomieszczeń przez zarządy gmin miejskich (283).

Komunikat o spokoju w całym Państwie (283).

Stan bezpieczeństwa w pasie zdemilitaryzowanym z Litwą Kowieńską (284)

Zajścia w Warszawie 11.XII 1922 r. (285).

Sprostowanie artykułu „Kuriera Polskiego" o przeniesieniu gen. Hallera w stan nieczynny (286).

Uchylenie tymczasowego zawieszenie w służbie Kom. Rządu na m. Warszawę (286).

Okólnik Ministra gen. Sikorskiego o objęciu resortu (287).

Urlop Komisarza Rządu m. st. Warszawy Borzęckiego i objęcie urzędowania przez Fr. Anusza; oraz zwolnienie w Departamencie Bezpieczeństwa dyrektora i 2 Naczelników Wydziałów (287).

Okólnik w spr. poszanowania organów władzy zwierzchniej (290).

Likwidacja bandy w Łunińcu (292).

Wyjaśnienie do informacji prasowych o zarządzeniu dyżurów oficerskich w Mstwie Spr. Wew. (292).

Konferencja w spr. zwalczania drożyzny (296).

Rok 1923

Przyczyny zmian personalnych w Depart. Bezpieczeństwa w M. S. Wew. (1)

Wysiedlanie obcokrajowców na Ziemiach Wschodnich (2).

Okólnik w spr. zwalczania drożyzny i pośredników (3).

Zakończenie prac komisji badania zajść w Warszawie w dnia 11.XII 1922 r. (5).

Konferencja w spr. uzdrowienia administracji na Kresach (8).

Ukaranie przez Synod Kościoła Prawosl. Biskupa Włodzimierza (22).

Sprostowanie notatki prasowej o terminie wysiedlania cudzoziemców (23).

Konferencja w spr. reorganizacji Straży Granicznej na wschodzie (28).

Wyniki lustracji specjalnej komisji w urzędzie wojewódzkim w Łucku i 3 starostwach (32).

Okólnik w spr. usunięcia przybyłych z Rosji i Ukrainy cudzoziemców (35)

Objęcie urzędowania przez komisarza nadzw. dla zwalczania drożyzny Tadeusza Hartleba (35).

Ustalenie zakresu działania nadzw. komisarza do zwalczania drożyzny (N. K. Z. D.) (44).

Komunikat w spr. paszportów dla dzieci do lat 14 (48).

Zdementowanie pogłosek o likwidacji Komendy Gł. Policji (63).

Zezwolenia na kwesty uliczne (78).

Utrata ważności legitymacji film. z 1919 r. (80).

Zezwolenia na pochody w dniu 1 maja (97).

Konferencja pod przewodn. Prezesa Rady Min. gen. Sikorskiego w spr. zagadnień administracji państwowej, w spr. pogranicza litewskiego, reorg. Straży Granicznej oraz reorg. Min. Spraw Wewnętrznych (104).

Nowy statut organizacyjny M. S. Wew. (107).

Przepisy dla obywateli polskich przy wyjeździe do Niemiec (115).

Zatwierdzenie wyboru S. Dolańskiego na prezesa Rady Powiat. w Tarnobrzegu (116).

Powitanie Ministra Kiernika (121).

Wejście w życie nowego statutu organizacyjnego Mstwa (122).

Godziny przyjęć Ministra (126).

Przemówienie Ministra Kiernika na 48 posiedzeniu Sejmu w spr. osób urzędowych winnych przekroczeń służbowych (137).

Konferencja Ministra Kiernika w spr. przebudowy węzła kolejowego warszawskiego (148).

Zwolnienie do rezerwy rocznika 1896 (151).

Pochwała Ministra Kiernika dla Policji w zw. z pobytem pary Królewskiej Rumuńskiej (156).

Sprostowanie informacji prasowych zagranicznych o zamiarze Min. Spr. Wew. stosowania represji politycznych (162).

Przemówienie Ministra Kiernika na 55 posiedzeniu Sejmu w spr. zaburzeń robotniczych w niektórych miastach przemysłowych (166).

Przemówienie Ministra na 58 posiedzeniu Sejmu w spr. projektów ustaw o organizacji związków komunalnych (169).

Przemówienie Ministra na 65 posiedzeniu Sejmu w spr. zamachów bombowych (176).

Wykaz kar nałożonych w wyniku walki z drożyzną (208).

Wyjazd Ministra Kiernika do wojew. krakowskiego (214).

Likwidacja obozu internowanych w Strzałkowie (221).

Dodatek drożyźniany funkcj. państw. za wrzesień 1923 r. (222).

Nominacja J. Jarmołowicza na Komisarza Rządu w Warszawie (226).

Konferencja prasowa w Mstwie Spr. Wew. (226).

Okólnik do urzędników w spr. popierania postulatów ekonomicznych za pomocą strajku (227).

Ujawnienie magazynowanych przez kupców artykułów pierwszej potrzeby (230).

Zarządzenie o zaopatrzeniu m. Warszawy w mąkę chlebową (230).

Sprostowanie wiadomości w spr. zakupu cukru (233).

Opieczętowanie przez N. K. Z. D. zapasów szkła w związku z wybuchem w Cytadeli (234).

Przyjęcie przez Ministra delegacji Związku Miast w spr. aprowizacyjnych (235).

Komunikat o represjach w stos. do pism białoruskich (235).

Zdwojenie ilości przemiału w zakontrakt. przez Rząd młynach (235).

Zdementowanie pogłosek o rejestracji urzędników według przynależności partyjnej (237).

Kredyty dla spożywczych związków spółdzielczych na zakup cukru (239).

Konferencja nadzw. komisarza zwalczania drożyzny w spr. aprowizacji m. Łodzi (239).

Sprostowanie informacji prasowych o wybuchu w Cytadeli (240).

Podróż okrężna delegata N. K. Z. D. w spr. aprowizacji niektórych miast (243)

Konferencja przemysłu cukrowniczego i spoż. związków spółdzielczych oraz tow. aprowizacji miast w spr. rozdziału cukru (244).

Okólnik w sprawie stosowania ustawy o środkach prawnych od orzeczeń władz administr. (245).

Sprawozdanie N. K. Z. D. w spr. zboża, bydła i węgla (246).

Przemówienie Ministra na 75 posiedzeniu Sejmu w spr. zespolenia władz w państwie (249).

Posiedzenie komisji przemysłowej Tymcz. Państw. Rady Spożywców (254).

Pogrzeb poległych w czasie walk ulicznych w Krakowie oficerów i żołnierzy W. P. (255).

Ustawy samorzadowe opracowane w Mstwie (258).

Przemówienie Ministra na 78 posiedzeniu Sejmu w spr. strajków pracowników kolejowych i pocztowych (259).

Okólnik w spr. zwalczania lichwy (262).

Zalecenie wzmożenia nadzoru nad tajnym ubojem bydła (264).

W spr. spisów zapasu zboża i jego przetworów, roślin strączkowych, ziemniaków, węgla, cukru itp. (273).

Konferencja w spr. preliminarza budżetowego m. Warszawy na 1924 r. (277)

Pożegnanie Ministra Kiernika i powitanie Ministra Sołtana (290).
Przygotowanie projektów ustaw: org. samorządu gminnego, miejskiego i powiatowego, i ordynacyj wyborczych (290).
Konferencja w spr. przekazania agend szpitalnictwa Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie (290).
Godziny przyjęć Ministra (296).

Rok 1924

Konferencja w spr. wykorzystania źródeł finansowych samorządów (13).
Konferencja w spr. projektu ustaw o samorządzie wiejskim, miejskim i powiatowym (13).
Zdementowanie informacji „Kuriera Porannego" o niewykonaniu uchwały Sejmowej dot. zasług Marszałka Piłsudskiego wobec Narodu (14).
Zdementowanie wiadomości o wstrzymaniu dochodzeń przeciwko P. P. P. (15).
Konferencja w spr. szybkiego oczyszczenia dróg publ. od zasp śnieżnych (16).
Wizyta dr Normana White kier. Komisji Epidemicznej Ligi Narodów (21).
Zaprzeczenie pogłoskom o utw. Wydziału dla spraw podziału administr. Państwa w Mstwie (24).
Posiedzenie Komisji Tymcz. Rady Spożywców (25).
Przejęcie przez Ministra Spr. Wew. od b. Min. Zdrowia Publ. administracji sanitarnej (26).
Przemówienie Ministra Sołtana na posiedzeniu 95 Sejmu w dn. 31.I w spr. działalności Pogotowia Patriotów Polskich (27).
Przemówienie Ministra Sołtana na 45 posiedzeniu Senatu w spr. potraktowania przez starostę radomskiego wycieczki naukowej (28).
Konferencja w spr. cen papieru (30).
Poruczenie J. Strzeleckiemu kierownictwa Nadzw. Komisariatu walki z drożyzną (32).
Otwarcie 1 kursu dla dozorców sanitarnych (33).
Przemówienie Ministra Sołtana na 98 posiedzeniu Sejmu w dn. 12.II w związku z interpelacją o katowaniu więźniów na Kresach Wschodnich (36).
Opracowanie projektu ustawy koncesyjnej (41).
Sprostowanie informacji „Kuriera Inform." o szpitalach epidemicznych na Kresach (42).
Odpowiedź na interpelację posła Prószyńskiego w spr. rzekomego tolerowania tajnego uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie (44).
Zwrot legitymacji filmowych wydanych w 1919 r. (52).
Wyjaśnienie w spr. zwinięcia kontrolnych stacji sanitarnych w Baranowiczach i Równem (58).
Rozp. w spr. zaliczkowego pokrywania kosztów leczenia chorych w szpitalach publ. (61).
Spis zwierząt pociągowych (61).
Wręczenie przez Ministra Sołtana odznak „Odrodzenia Polski" urzędnikom odznaczonym 1 stycznia 1924 r. (69).
Zainteresowanie fachowców polskich wystawą farmaceutyczną w Londynie (69).
Pożegnanie Ministra Sołtana i powitanie Ministra Hübnera (71).
Przemówienie Ministra Hübnera na 15 posiedzeniu Sejmu w dn. 4.IV w spr. gwałtów dokonywanych przez policję (80).
Mianowanie Feliksa Dutkiewicza Podsekretarzem Stanu (95)
Podziękowanie za pomoc, okazywaną L. O. P. P. przez władze administracyjne (97).
Tryb wydawania paszportów ulgowych emigrantom (99).
Zdementowanie wiadomości o napadzie bandy Muchy-Michalskiego na miasteczko Maniewicze (106).
Warunki egzaminów na stopień materialisty (drogerzysty) (109).

Wezwanie do dokładnego podawania adresów i urzędów pocztowych w podaniach do władz (121).

Sprostowanie informacji prasowych o rzekomym zamachu na pociąg Prezydenta R. P. (125).

Depesza Ministra z okazji poświęcenia w Sarnach grobowca poległych policjantów (129).

Przemówienie Ministra Hubnera na 132 posiedzeniu Sejmu w dn. 18.VI w spr. budżetu (139, 140).

Zdementowanie pogłosek o zmianach na wyższych stanowiskach (143).

Zawieszenie w urzędowaniu kierownika Oddziału Walki z Lichwą przy Komisariacie Rządu w Warszawie oraz mianowanie następcy (143).

Powołanie Rady Spożywców przy Mstwie (145).

Prawo wyboru miejsca zamieszkania dla korzystających z prawa azylu (162).

Przemówienie Podsekretarza Stanu Olpińskiego na 61 posiedzeniu Senatu w dn. 16.VII w sprawie poddania szkolnictwa władzy administracyjnej II instancji (162, 163).

Okólnik w spr. zabezpieczenia przeciwpożarowego (169).

Korespondencja między związkami komunalnymi (169).

Konferencja w spr. nadmiernie wysokich cen za pokoje w hotelach i pensjonatach (175).

Unieważnienie uchwały Rady m. Warszawy o podwyższeniu taryfy tramwajowej (182).

Wykaz zarejestr. specyfików farmaceutycznych (185).

Uzasadnienie nominacji dwóch generałów na stanowisko wojewodów (199).

Akcja Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia w spr. zwalczania kiły wśród Hucułów (203).

Konferencja w spr. zaopatrzenia m. Warszawy w mięso (203).

Sprostowanie artykułów „Kuriera Polskiego", dot. działalności Mstwa na polu walki z drożyzną (208).

Zdementowanie pogłosek o podróży Prezydenta R. P. na Wołyń (213).

Wyjazd Ministra na inspekcję pogranicza wschodniego (219).

Podróż Ministra Hübnera po wschodnim pograniczu (220).

Inspekcja Ministra Hubnera w Sarnach (222).

Inspekcja Ministra w Łunińcu i na pograniczu w woj. nowogródzkim ((223).

Konferencja dot. organizacji ciał doradczych dla spraw obywatelstwa w Poznaniu i Toruniu (233).

Pierwsze posiedzenie Rady Spożywców (241).

Konferencja z wojewodami wschodnimi w spr. bezpieczeństwa publ. (259).

Konferencja w spr. rzeźni miejskiej na Pradze (259).

Sprawa aresztowania urzędnika M. S. Wew. Maksymczuka (260).

Pożegnanie ustępującego Ministra Hübnera (268).

Powitanie Ministra Ratajskiego (274).

Warunki egzaminów na stopień materialisty (drogerzysty) (275).

Konferencja wojewodów wschodnich w spr. bezpieczeństwa, zespolenia władz i skoordynowania ich działalności na obszarze woj. wschodnich (277).

Wyjaśnienie w spr. polityki aprowizacyjnej Rządu (287).

Wykaz pozwoleń na wyrób i sprzedaż surogatów produktów spożywczych (295).

Rok 1925

Objazd granicy wschodniej przez Min. Ratajskiego (6).

Insp. Min. Ratajskiego w 3 starostwach (6).

Dalszy ciąg inspekcji Ministra (7, 8 i 9).

Konferencja w spr. ustawy o granicach Państwa (15).

Kontrola ruchu granicznego w Tczewie (17).

Tryb wnoszenia skarg na Policję (19).

Wizyta Min. Ratajskiego w Państw. Zakł. Higieny (21).

Zakończenie kursu inspektorów pracy w Państw. Szkole Higieny (21).

Zwiedzenie przez Min. Ratajskiego Gł. Urzędu Statyst. (24).

Zaopatrzenie Policji w karabiny Mannlichera (25).

Zdementowanie informacji „Kuriera Poznańskiego“ o nadaniu obywatelstwa pół milionowi żydów (30).

Krzyż wojsk. Legii Cudzoziems. dla K. Müntza (32).

Wizytacja Min. Ratajskiego w Komisariacie Rządu m. st. Warszawy (37).

Pokaz ćwiczeń wojsk. oddziałów Policji (46).

Wizytacja Pods. Stanu Smólskiego na Wołyniu (50, 51, 53).

Dochodzenia w spr. nadużyć w urzędach Policji w Wilnie (57).

Zasady stwierdzania obywatelstwa na Kresach Wsch. (58).

Komunikat dot. działalności politycznej woj. nowogródzkiego gen. Januszajtisa (79).

Przemówienie Ministra Ratajskiego na 192 posiedzeniu Sejmu w dn. 2.IV w spr. wymiany personalnej Bagińskiego i Wieczorkiewicza (78).

Poszukiwanie nielegalnej broni na Kresach Wschodn. (79).

Przedłużenie sezonów letnich w uzdrowiskach państwowych (80).

Zdementowanie wiadomości o likwidacji Wydziału aprowizacyjnego (88).

Obniżenie cen w zdrojowiskach (98).

Zdementowanie pogłosek o rzekomym udziale szefa Defensywy w zabójstwie Bagińskiego i Wieczorkiewicza (99, 102).

Przemówienie Ministra Ratajskiego na 201 posiedzeniu Sejmu w dn. 5.V w spr. budżetu (105, 106).

Kontrola działalności Okr. Urz. Policji Politycz. m. st. Warszawy (108).

Krzyż Legii Cudzoziems. dla Rudnika (120).

Odparcie zarzutów posła Thugutta pod adresem Mstwa (system prowokacji, osłanianie nadużyć itp.) (125).

Przemówienie Podsekretarza Stanu Olpińskiego na 216 posiedzeniu Sejmu w spr. interpelacji Klubu Białoruskiego (136).

Pożegnanie Min. Ratajskiego i powitanie Min. Raczkiewicza (142).

Sprostowanie informacji prasowej o napadzie na tartak Michalin na Polesiu (142).

Podróż Ministra Raczkiewicza do miejscowości, dotkniętych klęską powodzi w wojew. południowych (150, 151, 152, 154).

Przeniesienie starostwa z Husiatyna do Kopyczyniec (160).

Dokumenty, uprawniające do przekroczenia granicy gdańskiej (162).

Wizyta Ministra u policjantów, rannych podczas pościgu komunistów na ulicach Warszawy (165).

Wyjazd Ministra do Druskienik na poświęcenie Domu Zdrowia Policji (165).

Zdementowanie pogłosek o utw. w Komendzie Gł. Policji Wydziału Sanitarno-Obyczaj. (168).

Zawiadomienie o sfałszowaniu pieczęci starostwa płockiego (170).

Wizytacja Ministra Raczkiewicza w wojew. pomorskim (171).

Konferencja w spr. powodzi (180).

Delegowanie starosty Zabierzowskiego do Konstancina w zw. z chorobą Stefana Żeromskiego (183).

Informacje o zamierzonej reorg. Policji Politycznej (186).

Informacje o urlopie Ministra (200).

Wizytacja Zakopanego i jego urządzeń przez Ministra Raczkiewicza (206).

Wyjazd Ministra Raczkiewicza do Wilna (206).

Pierwszy zjazd wojewódzkich inspektorów starostw i związków komunalnych w spr. zadań inspekcji (233).

Międzyminister. konferencja dla zagadnień ruchu komunistycznego w Polsce i organizacji Korpusu Ochrony Pogranicza (245).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty) (272).

Zjazd wojew. komendantów Policji w spr. organizacji wewn. korpusu Policji (280).

Omówienie prac legislacyjnych dot. organizacji administracji, orzecznictwa karno - admin., nowego podziału na wojew. itd. (285).

Kurs dla kandydatów na stanowiska lekarskie w Państw. Szkole Higieny (287).

Wręczenie dr Bączkiewiczowi Krzyża Kawalerskiego Legii Honorowej (287).

Przemówienie Podsekretarza Stanu Olpińskiego na 263 posiedzeniu Sejmu w dn. 28.XII w spr. śmierci włościanina Chojeckiego (300, 301).

Rok 1926

Przyjazd Ministra Raczkiewicza do Wilna na konferencję w sprawie bezrobocia oraz w celach reprezentac. (1).

Odwołanie spisu ludności na G. Śląsku i Wileńszczyźnie (2).

Konferencja w spr. bezrobocia z Mstwem Opieki Społ. oraz wojewodami: łódzkim, śląskim i kieleckim (5).

Zdementowanie pogłosek o wszczęciu dochodzeń przeciwko wojew. kmdtowi Policji w Łodzi (12).

Zdementowanie informacji prasowych o rzekomym aresztowaniu oficera II Bryg. K. O. P. (14).

Wyjazd Ministra na inspekcje woj. nowogródzkiego i poleskiego (17).

Sprostowanie informacji prasowej o reorganizacji Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę (17).

Przebieg inspekcji Min. Raczkiewicza w woj. nowogródzkim i poleskim (18 i 19).

Cofnięcie pozwoleń na zawody sportowe na ulicach m. Warszawy (19).

Dalszy ciąg inspekcji Min. Rączkiewicza (20 i 21).

Nieprzyjęcie dymisji wojewody śląskiego Bilskiego (25).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 271 posiedzeniu Sejmu w dn. 12.II w spr. interpelacji o wypadkach kaliskich (35 i 36).

Przemówienie Ministra na 272 posiedzeniu Sejmu w dniu 25.II w spr. interpelacji o wyborach do rady gminnej w Krzywowierzbie pow. włodawskiego (46).

Przekazanie wojewodom rejestracji lekarzy praktykujących (55).

Objęcie granicy litewskiej przez oddziały K. O. P. (60).

Przemówienie Podsekr. Stanu Olpińskiego na 126 posiedzeniu Senatu w dn. 17.III w spr. ustawy o cudzoziemcach (63 i 65).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 127 posiedzeniu Senatu w dn. 27.III w spr. aresztowań w lokalu Proświty w Łucku (72 i 76).

Przemówienie gen. dyr. służby zdrowia dr Wroczyńskiego na 280 posiedzeniu Sejmu w dn. 29.III w spr. ustawy o kosztach leczenia w szpitalach (73, 75).

Ekscesy bezrobotnych w Lublinie (79).

Sprostowanie informacji w spr. zachowania się władz adm. i Policji w czasie zajść w Stryju (80).

Zwiększenie miesięcznej raty pożyczki przyznanej magistratowi m. st. Warszawy przez Min. Skarbu (86).

Zwiedzenie przez Ministra wystawy spożywczo-higienicznej (89).

Przemówienie gen. dyr. służby zdrowia dr Wroczyńskiego na uroczystości otwarcia Państwowej Szkoły Higieny w dn. 20.IV (91).

Rozdanie świadectw słuchaczkom kursów przeszkolenia położnych (96).

Pożegnanie ustępującego Ministra Raczkiewicza (108).

Powitanie Ministra Młodzianowskiego (111).

Konferencja prasowa w M. S. Wew. w spr. aktualnej sytuacji wewnętrznej w Państwie (113).

Zdementowanie informacyj o wypłaceniu przez Wicemin. Olpińskiego remuneracyj z funduszu dyspozycyjnego (113).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty) (115).

Wyjaśnienie w sprawie terminu ustąpienia Wicemin. Olpińskiego (116).

Sprostowanie informacji o rzekomych wystąpieniach antypaństwowych na wsi (127).

Delegowanie inspektora Mackiewicza na teren woj. nowogródzkiego dla zbadania przebiegu zajść (136).

Dekoracja przez Ministra posterunkowego Koksztyna, rannego w czasie bandyckiej napaści na poselstwa angielskie i duńskie (141).

Zdementowanie pogłosek o rzekomym wyrażeniu przez Ministra współczucia Zarządowi Pols. Czerw. Krzyża z powodu kłamliwych wiadomości o tej instytucji (145).

Posiedzenie Międzymin. Komisji do spraw reorganizacji administracji pod przewodn. Min. Młodzianowskiego (referat nacz. wydziału Hausnera o wynikach akcji org. oszczędnościowej) (147).

Sprostowanie informacji o zajściach w Inowrocławiu oraz wyniki dochodzenia (149).

Sprostowanie pogłosek o zarzutach przeciw wojewodzie poznańs. Bnińskiemu (150).

Drugie posiedzenie międzymin. komisji reorganizacji administracji (153).

Sprostowanie informacyj dotyczących b. starosty Zabierzowskiego (156).

Sprostowanie informacji dot. projektu ustawy o cudzoziemcach (173).

Konferencja prasowa Min. Młodzianowskiego dot. reorganizacji Ministerstwa (186).

Zdementowanie pogłosek o ustąpieniu dyrektorów Weissbroda i Kozłowskiego (193).

Powrót do zdrowia i objęcie urzędowania przez Min. Mlodzianowskiego (215).

Sprawa zasiłków dla rodzin osób powolanych na ćwiczenia wojsk. (222).

Pożegnanie ustępującego Ministra Młodzianowskiego oraz powitanie Ministra Składkowskiego (228).

Zawiadamianie Związku Inwalidów Wojen. o wolnych posadach w samorządzie (231).

Inspekcja Ministra Składkowskiego na terenie woj. warszaws. (232).

Okólnik w spr. unikania pośredników przy załatwianiu spraw oraz o zasięganiu przez obywateli informacji w urzędach państw. (234).

Pobieranie podatku komunalnego od budynków na obszarze miast w r. 1927 i następnych (237).

Zezwolenie na zbiórkę Zrzeszeniu zreduk. urzędników i pracowników (237).

Podanie wojewodom wytycznych Komitetu Ekonomicznego w spr. polityki aprowizacyjnej (237).

Godziny przyjęć interesantów przez Ministra Spr. Wew. (238).

Zarzuty prasowe przeciwko działalności Warsz. Urzędu Śledczego (238).

Wypłata 13 pensji urzędnikom miejskim w Warszawie (242).

Sprostowanie informacji o cenzusie naukowym i kwalifikacjach dyrektora Kirsta (243).

Wyjazd Ministra Składkowskiego do Lwowa w charakt. reprezentanta Rządu na pogrzeb kuratora Sobińskiego (244).

Inspekcja Ministra na obszarze wojew. poznańskiego (247).

Przekazanie Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę rejestracji stowarzyszeń (250).

Przerwa w urzędowaniu Min. Składkowskiego z powodu choroby (255).

Kurs przeciwjagliczy dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (257).

Kurs dokształcania sanitarnego dla inżynierów w Państw. Szkole Higieny (257).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty) (258).

Bezpłatne paszporty zagr. dla osób powołanych do służby w wojsku (265).

Inspekcja Ministra na terenie woj. białostockiego (265).

Zdementowanie pogłosek dot. ustąpienia wojewody pomorskiego gen. Młodzianowskiego (272).

Depesza Ministra z okazji promocji wychowanków Oficerskiej Szkoły Podchorążych w Ostrowiu (275).

Przyjęcie przez Ministra delegacji Zw. Inwalidów Woj. R. P. w spr. zatrudniania bezrobotnych inwalidów (283).

Godziny przyjęć u dyrektora Dep. Politycznego dr Świtalskiego (286).

Sprostowanie informacyj o działalności komisji do badania kosztów produkcji węgla (287).

Zdementowanie notatki o rzekomym zawieszeniu w czynnościach dowódcy K. O. P. gen. Minkiewicza (288).

Zamknięcie kursu inżynierii sanitarnej w Państw. Szkole Higieny (292).

Rok 1927

Prezydent Rzplitej zwiedza Państw. Zakład Higieny i Szkołę Higieny (1).

Powołanie Międzymin. Komisji do zbadania sprawozdań periodycznych i ewidencji w urzędach państw. pod przewodn. gł. inspektora St. Twardo (4).

Konferencja w spr. epidemii influenzy (grypy) (7)

Inspekcja Ministra Składkowskiego w Łęczycy i Łodzi (8).

Otwarcie III kursu dla higienistek i wywiadowczyń przeciwgruźl. w Państw. Szkole Higieny (10).

Zamknięcie kursów położnych w Państw. Szkole Higieny (10).

Zatwierdzenie statutu organiz. studium administr. komunalnej na Wolnej Wszechnicy (12).

Inspekcja Ministra wojew. kieleck. i krakowsk. (15).

Inspekcja Ministra w N. Targu, Zakopanem i w pasie pogranicznym (17).

Inspekcja Ministra w N. Sączu, Gorlicach i Jaśle (18).

Otwarcie przez Ministra kursu przeszkolenia starostów (18).

Sprostowanie informacyj prasowych, dot. przemiału żyta (18).

Inspekcja Ministra w Strzyżowie, Rzeszowie, Janowie Lubelskim i Lublinie (19).

Umożliwienie ludności korzystania z wojsk. samolotów sanitar. w nagłych wypadkach (38).

Zalecenie książki J. Suskiego „Organizacja władz Rzplitej Polskiej" (50).

Inspekcja Ministra w pow. stołpeckim i w Nieświeżu (54).

Przemówienie Ministra Sławoja Składkowskiego oraz gen. dyr. służby zdrowia dr Wroczyńskiego na 150 posiedzeniu Senatu w dn. 8.III w sprawach sanitarnych (55 i 57).

Zdementowanie wiadomości o ustąpieniu dyr. Weissbroda (58).

Konferencja wojewodów w spr. sytuacji politycznej i gospodarczej w województwach wschodnich (59).

Zarządzenie uporządkowania miasta Siedlec jako wynik inspekcji Ministra (59).

Przemówienie dyr. Kirsta na 327 posiedzeniu Sejmu w dn. 22.III w sprawie ustawy o zgromadzeniach (67).

Zapowiedź inspekcji Ministra Składkowskiego w osiedlach w spr. czystości obejść domowych, lokali urzędów, hoteli, zajazdów itp. (70).

Opracow. instrukcji kasowo-rachunk. zw. komunalnych (70).

Wyniki inspekcji w uzdrowiskach i letniskach i zalecenie usunięcia braków (75).

Zjazd ogólny wojewodów z udziałem Wicepremj. Bartla w spr. organizacji administr., uproszczenia biurowości, zespolenia władz, samorządu wojew., powiat. i gminnego, rozbudowy miast itd. (77).

Posiedzenie Komisji rzeczoznawców dla spraw mniejszości narodowych województw wschodnich oraz ankieta dot. trzech woj. południowych (83).

Zaprzeczenie informacjom prasowym o zmianie na stanowisku komendanta Gł. Policji (87).

Kalendarz wyborczy w wyborach do Rady m. w Warszawie (90).

Powrót dyrektora Deptu w M. S. Wew. Kirsta z objazdu granicy wschodniej i lustracji starostwa stołpeckiego (90).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty (91).

Posiedzenie w spr. zabezpieczenia praw autorskich w dziedzinie sztuk teatralnych (97).

Zdementowanie pogłosek o wypadkach tyfusu plamistego w Krynicy (108).

Sesja komisji rzeczoznawców do spraw mniejszości narod. woj. wschodnich (109).

Zamknięcie stowarzyszenia „Straż Narodowa“ (117).

Podróż Ministra do Lwowa (127).

Inspekcja Ministra w Kaliszu, Liskowie i obozie w Szczypiornie (136).

Inspekcja Ministra w Łodzi (138).

Wezwanie Rady Miejskiej w Warszawie ze strony M. S. Wew. do wyboru prezydenta miasta (149).

Akcja tworzenia państwowej rezerwy zbożowej (177).

Skład Państwowej Rady Samorządowej (182).

Urlop dyrektora Deptu Kirsta (182).

Zapowiedź ograniczenia prawa azylu dla osób i organizacyj, nadużywających tego przywileju (185).

Posiedzenie Państw. Rady Samorządowej (regulaminu obrad, utw. sekcyj, omówienie projektów ustaw) (185).

Posiedzenia Komitetu Pomocy ofiarom powodzi w wojew. południowych (201 — 204).

Podziękowanie Stow. Weteranów Armii Polskiej w Ameryce za przyjęcie przez Ministra Składkowskiego w czasie pobytu w Polsce (206).

Inspekcja Ministra w wojew. pomorskim (226).

Inspekcja Ministra w Wyszkowie, Ostrowi, Białymstoku, Grodnie, Lidzie i Wilnie (232).

Inspekcja Ministra na obszarze wojew. białostockiego (233).

Powrót Ministra z inspekcji wojew. poznańskiego (248).

Konferencja w spr. kredytów dla spółdzielni na budowę piekarń mechanicznych (255).

II kurs alkohologii w Państw. Szkole Higieny (257).

Konferencja w spr. statutu normalnego dla K. K. O. (261).

Warunki egzaminu na stanowisko materialisty (drogerzysty) (261).

Rokowania delegatów polskich i niemieckich w spr. uregul. stosunków granicznych (262).

Sesja komisji rzeczoznawców do spraw mniejszości narodow. woj. wschodnich, w spr. obywatelstwa, więźniów politycznych, skutków powodzi itd. (265) (dalsza sesja Nr 293).

Inspekcja Ministra Składkowskiego w wojew. wołyńskim (269).

Konferencja w spr. pomocy org. i instruktorskiej przy zakładaniu kas oszczędności (269).

Konferencja w spr. redakcji rozporz. o K. K. O. (269).

Zjazd starostów wojew. warszawskiego (271).

Pożegnanie dyrektora Dptu Kirsta, mianowanego wojewodą białostockim (278).

Rok 1928

Wykaz surogatów produktów spożywczych, dopuszczonych do obrotu (6).

Zjazd wojewodów w spr. wyborów do Sejmu (8).

4-miesięczny kurs kontrolerów sanitarnych (21).

Zjazd dyrektorów Państw. Zakładów badania żywności (33).

Kurs dla lekarzy w spr. zwalczania jaglicy (44).

Zarządzenie o corocznych zjazdach lekarzy powiat. w każdym wojew. (60).

Skład Państwowej Naczelnej Rady Zdrowia (61).

Kurs wyszkolenia kontrolerów sanitarnych (62).

Sprostowanie informacji, dot. wywiadu Wicemin. Jaroszyńskiego o przeniesieniu Starostwa Morskiego z Pucka do Wejherowa (64).

Sprostowanie informacji o ustawie w spr. zakazu sprzedaży napojów alkoholowych na kredyt (64).

Informacje o projekcie rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym i ustawy o uzdrowiskach (67).

Uchwalenie przez Radę Min. rozporządzeń o zwalczaniu jaglicy i o ochronie zwierząt (68).

Uchwalenie przez Radę Min. projektów rozporządzeń o zaopatrywaniu w wodę, o usuwaniu nieczystości i o zakładach leczniczych (69 i 71).

Wyjaśnienie w spr. wymiaru podatków komunalnych od gruntów kościelnych (73).

Okólnik w spr. podniesienia sanitarnego i estetycznego poziomu kraju (czystość ulic i podwórz, urządzenie studzien, zadrzewienie itd.) (75).

Sprostowanie inform. prasowych w spr. nadużyć przy wydawaniu pozwoleń na wykon. czynności techn.-dentystycznych (80).

Zdementowanie informacyj o wprow. egzaminów zawodowych dla lekarzy-dentystów (96).

Posiedzenie Państw. Naczelnej Rady Zdrowia (102).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty) (110).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 17 posiedzeniu Sejmu w dn. 5.VI w spr. budżetu (129, 137).

Inspekcja sanitarna w Stanisławowie przez delegata Mstwa nacz. Ostrowskiego (135).

Posiedzenie Państwowej Rady Samorządowej w spr. związków rewizyjnych, K. K. O. i gminnych kas poż.-oszczędn. (138).

Zjazd naczelników urzędów śledczych (139).

Zalecenie tablicy J. Suskiego o organizacji władz i urzędów (151).

Inspekcja sanitarna Ministra na terenie Warszawy (166).

Zapowiedź III Kursu Higieny Publ. dla lekarzy - kandydatów do państw. i samorząd. służby zdrowia (173).

Wizytacja Targów Wschodnich we Lwowie i dalsza inspekcja Min. Składkowskiego w wojew. tarnopolskim (210).

Zjazd wszystkich wojewodów w spr. aprowizacyjnych (215).

Otwarcie kursu inżynierów sanitarnych (239).

Sprostowanie informacyj o mianowaniu S. Szwalbego dyrektorem Państw. Zakładów Zbożowych w Lublinie (239).

Inspekcja Ministra w województwie wileńskim (244).

V Kurs dla higienistek-wywiadowczyń przeciwgruźliczych (245).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 27 posiedzeniu Sejmu w dn. 6.XI w spr. wypadków lwowskich (257).

Kurs wychowania fizycznego dla lekarzy (260).

Kurs dla higienistek wywiadowczyń wiejskich (260).

Zdementowanie pogłoski o wypłacie trzynastej pensji funkcjonariuszom Policji (263).

Zmiany personalne w związku z zajściami we Lwowie (przeniesienie w stan spocz. Starosty grodz. i komdta P. P.) (264).

Międzymin. komisja do lustracji Związku Inwalidów Wojennych i zawieszenie Zarządu Głównego tego Związku (265).

Przemówienie Podsekretarza Stanu Jaroszyńskiego na 31 posiedzeniu Sejmu w dniu 16.XI w spr. nowelizacji rozporządzenia o postępowaniu karno-administracyjnym (266, 269).

II Kurs dla kontrolerów sanitarnych (286).

Zjazd naczelników wydziałów samorządowych (287).

Zdementowanie pogłosek o przymusie posiadania dowodów osobistych (287).

Przedłużenie godzin handlu w tygodniu przedświątecznym (291).

Skoncentrowanie wytwórczości blankietów dowodów osobistych i ich ujednolicenie (297).

Zamknięcie III Kursu trachomatologii (297).

Zdementowanie informacyj o masowym przejściu oficerów służby czynnej na stanowiska starostów (299).

Rok 1929

Sprostowanie notatki o reorganizacji Ministerstwa (3).

Przemówienie Podsekr. Stanu Jaroszyńskiego na 38 posiedzeniu Sejmu w spr. zajść w Batjatyczach (14).

Zjazd wojewodów w spr. zagadnień administr., samorządowych i gospodarczych (18).

Posiedzenie w Urzędzie Wojew. Warszawskim w spr. rozbudowy okolic podstołecznych (21).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 44 posiedzeniu Sejmu w dn. 4.II w sprawie budżetu (29, 39).

I Kurs instrukcyjny dla pracowników uzdrowiskowych w Państw. Szkole Higieny (33).

IV Kurs przeciwgruźliczy dla lekarzy (40).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 51 posiedzeniu Sejmu w dn. 19.II w spr. zaopatrzenia ludności w opał po cenach ustalonych (42, 49).

Zarządzenia w związku z uszkodzeniem rur wodociągowych przez mrozy w Warszawie (42).

Wykaz pozwoleń na wyrób i sprzedaż surogatów spożywczych (42).

Przemówienie Ministra na 11 posiedzeniu Senatu w dn. 13.II w spr. strajków (43).

Przemówienie Ministra na 14 posiedzeniu Senatu w dn. 7.III w sprawie budżetu (56, 62).

Zakończenie III Kursu dokształcenia sanitarnego inżynierów w Państw. Szkole Higieny (73).

Mianowanie płk. B. Pierackiego Podsekretarzem Stanu (92).

Mianowanie naczelnika wydziału organizac.-prawnego R. Hausnera naczelnikiem w IV stopniu służbowym (92).

Zjazd starostów wojew. warszawskiego dot. usprawnienia administr., organizacji pracy i oszczędności (97).

Warunki egzaminów na stopień materialisty (drogerzysty) (106).

Cykl odczytów w Państw. Szkole Higieny dla działaczek na polu zdrowia publ. (107).

IV Kurs trachomatologiczny dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (108).

Konferencja starostów wojew. wileńskiego w spr. gospodarczych (obniżenie cen na zboże, klęska nieurodzaju), polityka karno-admin., akcja sanitarno porządkowa itd. (115).

Pobyt Ministra Składkowskiego w Poznaniu i pow. kępińskim (115).

9-miesięczny kurs higieny dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (129).

3-miesięczny kurs alkohologii dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (129).

Wyjazd Ministra Składkowskiego samolotem do Lwowa w związku z zajściami w czasie procesji Bożego Ciała (130).

Nadanie policjantom medali za ratowanie ginących (144).

Zamknięcie IV kursu trachomatologii (145).

W spr. dokumentów przy przekraczaniu granicy polsko-gdańskiej (153).

Sprostowanie notatek o wyjeździe na urlop komendanta gł. Policji J. Maleszewskiego (172).

Zdementowanie pogłoski o podróży Ministra Sprawiedliwości (185).

Komunikat o braku wolnych posad w K. O. P. (190).

Sprostowanie informacyj o wynikach lustracji w Magistracie m. Łodzi w spr. robót asfaltowych i budowy domów robotniczych (200).

Zdementowanie informacyj „Danziger Allgemeine Ztg." o epidemii duru plamistego w Warszawie (207).

List otwarty posła Pająka o zachowaniu się Policji podczas strajku w Węgierskiej Górce (208).

Udział Ministra Składkowskiego jako reprezentanta Rządu na zjeździe przyrodników i lekarzy (224).

Posiedzenie delegacji polsko-niemieckiej dla spornych spraw obywatelstwa (233).

IV kurs przeciwalkoholiczny w Państw. Szkole Higieny (240).

Kurs dokształcający dla lekarzy szkolnych w Państw. Szkole Higieny (242).

III kurs dla kontrolerów sanitarnych w Państw. Szkole Higieny (249).

Odroczenie wyjazdu na urlop komendanta gł. policji J. Maleszewskiego (250).

Konferencja wojewódzkich naczelników bezpieczeństwa w związku z projektem statutu urzędów wojew. (250).

Pociągnięcie do odpow. redaktora „Robotnika" za wiersz Tuwima (251).

Delegowanie komendanta gł. policji Maleszewskiego jako reprezentanta Ministra na obchód 15-lecia bitwy pod Mołodkowem (252).

V kurs trachomatologiczny dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (254).

Pociągnięcie do odpowiedzialności kilku redaktorów za nieprawdziwe wiadomości o zajściu przed Komendą Gł. Policji (256).

Zajęcie czasopisma „Głos Monarchisty" (260).

Pociągnięcie do odpowiedzialności kilku redaktorów za notatki uwłaczające komendantowi gł. policji (260).

Kurs w Państw. Szkole Higieny o zwalczaniu alkoholizmu (263).

Kurs trachomatologii dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (263).

Warunki egzaminu na stopień materialisty (drogerzysty) (269).

Wyjazd Ministra Składkowskiego do Łodzi i odczyt p. t. „Praca twórcza samorządu Polski Współczesnej" (272, 273).

Zjazd starostów wojew. wileńskiego w spr. samorządowych (283).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 63 posiedzeniu Sejmu w dn. 6.XII w spr. administracji (284).

List Ministra Składkowskiego do Marszałka Sejmu Daszyńskiego dot. postępowania Policji (284).

Zamknięcie V kursu trachomatologii w Państw. Szkole Higieny (288).

Zakaz sprzedaży żetonów Związku Wynalazców (292).

Przyjęcie przez Ministra dowódcy D. O. K. Nr 5 gen. Wróblewskiego oraz prof. Piltza (294).

Pożegnanie Ministra Składkowskiego i powitanie Ministra Józewskiego (300). (300).

Rok 1930

Oficjalne wizyty Ministra Józewskiego (4).

IV kurs dokształcenia sanitarnego dla inżynierów w Państwowej Szkole Higieny (7).

Przemówienie Ministra Józewskiego na 20 posiedzeniu Senatu w dn. 16.I w spr. noweli do rozporządzenia Prezydenta o organizacji władz admin. ogólnej (13, 14).

Konferencja wojewodów wschodnich w spr. gospodarczych, społecznych i politycznych (19).

Konferencja wojewodów małopolskich w spr. gospodarczych, społecznych i politycznych (26).

Przemówienie Naczelnika Wydziału Windakiewicza na 70 posiedzeniu Sejmu w dn. 31.I w spr. ordynacji wyborczej do Rad gminnych i powiatowych w Małopolsce (26, 28).

Audiencja delegacji m. Lwowa w spr. samorządu m. Lwowa (32).

Przemówienie Ministra Józewskiego na 76 posiedzeniu Sejmu w dn. 8.II w spr. budżetu (33, 45).

Depesza starostów i prezydentów miast wojew. poznańskiego do Ministra (35).

Okólnik o nadzorze władz admin. ogólnej nad zgromadzeniami, zwoływanymi przez posłów i senatorów (46).

Omówienie artykułu w Nr 1011 „Myśli Niepodległej“ dot. wojewody pomorsk. W. Lamota (55).

Akcja zwalczania jaglicy wśród dzieci (57).

Służba przygotowawcza dla kandydatów na urzędników I kategorii (73).

Dochodzenie w spr. planowanego zamachu na Poselstwo Z. S. R. R. (98).

Posiedzenie Komitetu Org. 20 Międzyn. Kongresu Przeciwalkoholowego w Warszawie (101).

Inspekcja Ministra Józewskiego w Małopolsce Wschodniej (103).

Zakłady lecznicze dla dzieci w Ustroniu i w Ciechocinku (104).

Konferencja Ministra ze starostami wojew. tarnopolskiego podczas inspekcji (106).

Egzaminy na stopień materialisty (107).

Konferencja wojewodów z Małopolski Wschodniej we Lwowie z udziałem Ministra (108).

Przygot. projektu rozporządzenia o dokumentach upoważniających do przekraczania granic (114).

Depesza delegatów zjazdu właścicieli kinoteatrów do Ministra z podziękow. za uregulowanie stawek podatkowych (114).

Pismo w sprawie pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszy państwowych (123).

Koszty transportu druków, zajętych przez Policję (128).

Pożegnanie Ministra Józewskiego (128).

Powitanie Ministra gen. Składkowskiego (128).

Sprostowanie wiadomości o zawartości 1 wagonu niemiec. pociągu tranzyt. w Chojnicach (130).

Podziękowanie Ministra Józewskiego dla urzędów za gorliwą pracę (130).

Okólnik w spr. badania prób zabronionych leków (131).

Dekoracja w Tarnowie przez Podsekretarza Stanu Pierackiego podczas objazdu wojew. krakowskiego (132).

Inspekcja Ministra Składkowskiego w Lublinie (nowy elewator zbożowy) (145).

Przyjęcie przez Ministra metropolity Kościoła Prawosł., rektora Uniwersytetu oraz gen. komisarza wyborczego (148).

Inspekcja Ministra na terenach przezn. dla bezdomnych budynków b. fabryki „Polus“ na Pradze (149).

Inspekcja Ministra na terenie m. Warszawy i przedmieść (151).

Minister z wizytą u ambasadora Stanów Zjedn. (151).

Zastępstwo Podsekretarza Br. Pierackiego przez dyrektora Weissbroda (157).

Delegowanie do Centrali Komisarza Rządu m. st. Warszawy H. Kaweckiego do spr. bezpieczeństwa i poruczenie kierown. Komisariatu Rządu J. Ołpińskiemu (159).

Pożegnalna audiencja wojewody białost. Kirsta (159).

Zezwolenie zarządowi gł. Legii Inwalidów W. P. na kwestę (160).

Instrukcja dla inspekcji wojewódzkiej (161).

Niedopuszczalność bezpłatnej służby przygotowawczej (161).

Pobieranie tzw. taksy kuracyjnej w uzdrowiskach (167).

O wywoływanie sensacji tytułami artykułów, dot. handlu żywym towarem (168).

Pozwolenie Tow. Przyjaciół Dzieci Ulicy w Warszawie na kwestę (168).

Wydawanie Dziennika Urzędowego Izb Lekarskich od 1 lipca 1930 r. (169).

Inspekcja Ministra gen. Składkowskiego w letniskach podmiejskich (170).

Inspekcja Ministra w woj. tarnopolskim i stanisław. (176).

Inspekcja Ministra w wojew. lwowskim (spr. napadu na ambulans pocztowy pod Bóbrką) (177).

Okólnik w spr. przepisów o pobycie czasowym cudzoziemców (181).

Okólnik dot. kierowania spraw karno-administracyjnych do sądów (183).

Specjalny kurs dla lekarzy kandydatów do publicznej służby zdrowia (186).

Zakończenie VIII kursu higieny dla nauczycieli szkół powsz. (186).

Zakończenie w Państw. Szkole Higieny I kursu dla higienistek wiejskich (186).

Przyjęcie przez Ministra: dyrektora rzeźni miejskiej oraz delegacji Komitetu 10-ej rocznicy bitwy pod Łomżą (195).

Konferencja Wiceministra Pierackiego we Lwowie z wojewodami Małopolski w spr. likwidacji akcji sabotażowej (201).

Udział urzędników w pracach komisji wyborczych (206).

Przyjęcie przez Ministra delegatów wycieczki lekarzy zagranicznych (208).

Przyjęcie przez Ministra wojew. poleskiego i krakowskiego (211).

Pismo okólne dot. wydatkowania na koszty wyborów do Sejmu i Senatu (213).

Wyjaśnienie w spr. rzekomego upośledzenia mniejszości niemieckiej przy stos. reformy rolnej (213).

Konferencja Ministra gen. Składkowskiego ze starostą częstochowskim (217).

Zmiany w liście komisarzy wyborczych (217).

Opracow. wzorowego regulaminu dla urzędów wojewódzkich (219).

Wyjaśnienie fałszywych wiadomości w spr. wykonania ustawy o reformie rolnej w wojew. pomorskim (219).

Przyjęcie przez Ministra Składkowskiego przewodniczącego Okr. Komisji Wyborczej na Warszawę (227).

Przyjęcie przez Ministra przysięgi od wojewody lubelskiego płk. Swidzińskiego (227).

Przyjęcie przez Ministra biskupa sandomierskiego (235).

Konferencja prasowa poświęcona stosunkom narodowościowym oraz akcji pacyfikacyjnej na terenie Małopolski Wschodniej (236).

Posiedzenie Sekcji do walki z chorobami zakaźnymi Państw. Nacz. Rady Zdrowia (239).

Przesłanie wojewodom instrukcji o służbie poczt. telegraf. i telefon. w dni wyborów (243).

Inspekcja Ministra na terenie woj. poznańskiego (247).

W spr. stałych fachowych rewidentów Zw. Powiatów Rzplitej Pol., którzy przepr. rewizję rachunkowości powiat. zw. kom. (248).

Wizyta biskupa śląskiego ks. Adamskiego u Ministra (253).

Inspekcja Ministra w wojew. pomorskim (254).

Uroczysty obchód święta Korpusu Policji (261).

Rozpoczęcie egzaminów na stopień materialisty (270).

Wyjaśnienie w spr. zajść w okresie wyborów do Senatu R. P. oraz Sejmu Śląskiego (273).

Powrót z urlopu dyrektora Deptu dr Piestrzyńskiego (280).

Pożegnanie Podsekretarza Stanu płk. Pierackiego (283).

Konferencja w spr. uzdrowotnienia wsi polskiej (297).

Zamknięcie VI kursu trachomatologii i org. społ. walki z jaglicą (298).

Zwiedzenie przez Ministra gen. Składkowskiego miejsc zajść przedwyborczych na Śląsku (299).

Rok 1931

Przesunięcie kursu dokształcenia sanitarnego dla inżynierów (19).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 8 posiedzeniu Sejmu w dn. 30.I w sprawie budżetu (25).

Wykaz pozwoleń na wyrób surogatów produktów spożywczych (25).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 6 posiedzeniu Senatu w dn. 3.II w sprawie budżetu (27, 31).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 7 posiedzeniu Sejmu w sprawie pacyfikacji (28).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 10 posiedzeniu Sejmu w dn. 5.II w sprawie budżetu (29).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 12 posiedzeniu Sejmu w dn. 20.II w sprawie budżetu (32, 33).

Inspekcja Ministra Składkowskiego w Lidzie (39).

Inspekcja Ministra w powiecie nowogródzkim (43).

Wyjazd delegacji polskiej do Genewy na posiedzenie międzyn. komisji walki z fałszerstwem pieniędzy i znaków wartościowych przy Lidze Narodów (49).

Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 17 posiedzeniu Sejmu w dn. 2.III w sprawie samoistnego podatku wyrównawczego dla gmin wiejskich (50).

Przemówienie Ministra gen. Składkowskiego na 9 posiedzeniu Senatu w dn. 4.III w sprawie nadużyć w Małopolsce Wschodniej (52, 59).

Pierwsze periodyczne zebranie wojewódzkie naczelników władz II instancji pod przewodn. Komisarza Rządu Jaroszewicza (55).

Konferencja prasowa o akcji propagandowej na terenie Francji (58).

Kurs eugeniki i poradnictwa przedślubnego w Państw. Szkole Higieny (62).

Wystawa budowlano-mieszkaniowa w Państw. Szkole Higieny (62).

Plakaty propagandowe Komitetu Walki z Handlem Kobietami i Dziećmi w Warszawie (63).

Konferencja o uzdrowiskach polskich (65).

Zamknięcie V kursu dokształcenia sanitarnego inżynierów (68).

Okólnik w spr. poboru 10% dodatku do podatku dochodowego od uposażeń i wynagrodzeń (69).

Zjazd naczelników wojewódzkich wydziałów wojskowych w spr. przepr. poboru (69).

III kurs dla kierowników wojewódzkich wydziałów aprowizacyjnych (72).

Wyjazd Ministra Składkowskiego do Gdyni (77).

Przyjęcie przez Ministra prezydenta m. st. Warszawy Słomińskiego oraz prezesa Rady Miej. Jaworowskiego (83).

Wprowadzenie przepisów rozp. Prezydenta z 4.VI 1927 r. o ochronie rynku pracy (84).

Kurs dla lekarzy z zakresu eugeniki i poradnictwa przedślubnego w Państw. Szkole Higieny (85).

Wręczenie odznaczenia włoskiego gł. komendantowi Policji (105).

Zakończenie kursu eugeniki i poradnictwa przedślubnego (109).

Wizyta dr G. Becketta, naczelnika Wydziału Zdrowia hrabstwa Wicklow w Irlandii (113).

Egzaminy na stopień materialisty (114).

Konferencja w spr. zespolenia różnych organizacji zajmujących się higieną społeczną i zdrowotnością (116).

Rozpoczęcie prac nad zorganiz. biur ewidencji ludności (118).

Zjazd higienistów polskich w Gdyni (119).

Praktyka samorządowa słuchaczów Instytutu Handlowo-Gospodarczego w Wilnie (121).

Sprostowanie notatki o zamachu na stacji kolejowej w Podbrodziu (124).

Pożegnanie Ministra Składkowskiego — powitanie Ministra Pierackiego (142).

Pismo Ministra Składkowskiego do pracowników administracji z podziękowaniem za współpracę. Pismo Ministra Pierackiego z powitaniem wszystkich pracowników admin. spraw wewn. (143).

Przyjęcie przez Ministra prezydenta m. Lwowa (149).

Zjazd wojewodów w spr. metod pracy administracji (153, 154).

Przyjęcie przez Ministra delegacji Tow. Farmaceutycznego w spr. ustawy aptekarskiej i delegacji Zw. Artystów Scen Polskich w spr. oper w Katowicach i Poznaniu (160).

Wizyta Ministra Pierackiego u ks. Kardynała Kakowskiego (168).

Minister przyjął delegację Zw. Lekarzy Państwa Polskiego (168).

Minister odebrał przysięgę od wojewody lwowskiego (168).

Zjazd wojewódzkich komendantów policji (168).

Zaliczenie uczestnikom kursów instruktorskich przyspos. wojsk. terminu do ćwiczeń wojsk. (175).

Zakończenie kursu przeszkolenia higienicznego dla nauczycielstwa (178).

Zakończenie kursu higieny i medycyny tropikalnej w Państw. Szkole Higieny (178).

Wyjazd na kurację komendanta gł. Policji (183).

Powitanie na dworcu Marszałka J. Piłsudskiego przez przedstawicieli Rządu (185).

Zjazd lekarzy powiatowych, wojewódzkich i miejskich w Ciechocinku (194).

Plakaty propagandowe Pols. Komitetu walki z handlem kobietami (194).

Powrót z urlopu Podsekretarza Stanu Stamirowskiego (197).

Przygotowania do powszechnego spisu ludności (198).

Minister Pieracki przyjął prezesa Prokuratorii Generalnej Bukowieckiego (202).

Międzynarodowy Zjazd Techników Sanitarnych i Higieny Miast w Lionie (203).

Sprostowanie notatki o rzekomym wysłaniu do pow. Komend Policji na Pomorzu okólnika w spr. „Akcji Katolickiej" (203).

3-dniowy zjazd komisarzy. spisowych wszystkich województw oraz 6 miast (218).

Zezwolenie członkom Zjednoczenia pracowników niewidomych Rzplitej na noszenie lasek koloru białego(236).

Okólnik w spr. repatriacji przymusowej (239).

Inspekcja sanitarno-porządkowa m. Białegostoku dokonana przez komisję ministerialną (240).

Kurs przeciwjagliczy dla lekarzy w Państw. Szkole Higieny (246).

Minister Pieracki przyjął Prezydenta m. st. Warszawy inż. Słomińskiego w spr. stanu finansowego samorządu stolicy (253).

Zakończenie kursu dla lekarzy i kierowników ośrodków zdrowia (256).

Rozpoczęcie kursu higieny publ. dla kandydatów do państw. służby zdrowia (256).

Kurs propagandy higieny dla lekarzy (256).

Kurs przeciwjagliczy dla lekarzy (256).

VI kurs w Państw. Szkole Higieny p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie" (256).

Uroczysty obchód święta Korpusu Policji (261).

Wyjaśnienie w spr. rządowej polityki zbożowej (262).

Godziny przyjęć Podsekretarza Stanu Nakoniecznikow-Klukowskiego (271).

Egzaminy na stopień materialisty (271).

Przemówienie przez radio Ministra Pierackiego w związku z drugim powszechnym spisem ludności (279).

Powierzenie stałego zastępstwa Ministra Podsekretarzowi Stanu Nakoniecznikow-Klukowskiemu (279).

Zamknięcie VII kursu trachomatologii dla lekarzy (281).

Organizacja komunalnych kas oszczędności — ujednostajnienie zasad (283).

Posiedzenie w spr. 10-lecia organizacji higieny Ligi Narodów (286).

Przyjazd instruktorki pielegniarstwa Hagel Goff, delegowanej przez Ligę Narodów do Państw. Szkoły Higieny (286).

Minister przyjął delegację młynarstwa przemysłowo-handlowego (290).

Narada nad projektem ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (292).

Zakończenie w Państwowej Szkole Higieny VI kursu p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie" (294).

Otwarcie narady w spr. samorządowych (296).

„Gwiazdka" dla dzieci funkcjonariuszy Ministerstwa (300).

Rok 1932

Wstrzymanie zezwoleń na zbiórki w czasie trwania akcji Nacz. Komitetu do spraw bezrobocia (4).

Zezwolenie Stow. niewidomych wojew. śląskiego na noszenie lasek koloru białego (4).

Depesza Ministra do ks. biskupa Bandurskiego z życzeniami (11).

Okólnik do wojewodów w spr. ostatecznego ustalenia strefy nadgranicznej (17).

Przemówienie Ministra Pierackiego na 45 posiedzeniu Sejmu w dn. 22.I w spr. ustawy samorządowej (18, 21).

Zjazd wojewodów — sprawy zwalczania bezrobocia (24).

Zjazd wojewodów — obrady nad sytuacją rolnictwa (25).

Wydawanie bezpłatnych paszportów pracownikom „Polskich Linii Lotn. Lot“ (27).

Kurs orzecznictwa lekarskiego w Państw. Szkole Higieny (28).

Okólnik w spr. wydawania imiennych kart rowerowych (29).

Przemówienie Ministra Pierackiego na 51 posiedzeniu Sejmu w dn. 8.II w spr. budżetu (31, 33).

Konferencja Ministra Pierackiego z posłami w spr. reorganizacji służby zdrowia (32).

Zjazd naczelników wojewódzkich wydziałów zdrowia (34).

Wyjeżdżający za granicę, — znajomość przepisów walutowo-dewizowych (35).

Posiedzenie Rady do spraw dozoru nad artykułami żywnościowymi i przedm. użytku (43).

Obowiązek zgłaszania zachorowań na twardziel (rhino scleroma) (44).

Przemówienie Podsekr. Stanu Nakoniecznikow-Klukowskiego na 59 posiedzeniu Sejmu w dn. 23.II w spr. ustawy o zgromadzeniach (44, 45).

Nadawanie nazwisk dzieciom nieznanych rodziców (45).

Koncesje na hurtową sprzedaż substancyj i przetworów odurzających (46).

Pismo do wojewodów dot. przejść granicznych (47).

Pismo do wojewodów o ostateczne ustalenie strefy nadgranicznej (47).

Zezwolenie na zbiórki publ. p. n. „Dar Narodowy 3-go Maja“ (51).

Przemówienie Ministra Pierackiego na 32 posiedzeniu Senatu w dn. 3.III w spr. budżetu (52).

Konferencja Podsekretarza Stanu Korsaka z delegacją Zw. Pracowników samorządowych w spr. uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych (57).

Przemówienie Podsekr. Stanu Nakoniecznikow-Klukowskiego na 36 posiedzeniu Senatu w dn. 11.III w spr. ustawy o zgromadzeniach (59, 60).

Wyjaśnienie w spr. znaków klubowych na pojazdach mechanicznych (73).

Kurs dla lekarzy z dziedziny eugeniki i poradnictwa przedślubnego (77).

Zjazd wojewodów poświęcony sprawom bieżącym oraz zagadnieniu walki z bezrobociem (96).

Wykaz powiatów granicznych i gmin włączonych do pasa granicznego w myśl rozp. Prez. z 23.XII 1927 r. o granicach Państwa (96).

Okólnik w spr. rocznych sprawozdań z działalności wojew. organów kolegialnych (rad i wydziałów wojew.) (98).

Propaganda uzdrowisk krajowych (102).

Klauzule legalizacyjne władz administr. na dokumentach stanu cywilnego emigrantów polskich do U. S. A. (102).

Ograniczenie wydawania paszportów ulgowych (104).

Egzaminy na stopień materialisty (109).

Plenarne posiedzenie Państw. Nacz. Rady Zdrowia (111).

Zakończenie II kursu dla lekarzy z zakresu eugeniki i poradnictwa przedślubnego (112).

Kurs higieny publ. dla działaczek społecznych (112).

Urlop naczelnika Wydziału Społ. Polit. M. Myślińskiego (117).

Posiedzenie Komisji Gł. do badania mąki i pieczywa (122).

Prawidłowa nazwa „Czechosłowacji“ (125).

Konferencja naczelników wojewódzkich wydziałów bezpieczeństwa (127).

Kurs przeszkolenia higienicznego nauczycielstwa szkół powszechnych w Państwowej Szkole Higieny (127).

Okólnik w spr. badania lekarskiego kandydatów do służby państw. i urzędników w celach urlopowych (131).

Zjazd wojewodów — zagadnienia organizacyjne, aprowizacyjne oraz finansów komunalnych (132).

Posiedzenie Państw. Nacz. Rady Zdrowia — projekt rozp. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyn zgonu (133).

Pozwolenie Twu Szkolnictwa Żydowskiego „Schul-kult“ na zbiórkę publ. (138).

Posiedzenie sekcji Państw. Nacz. Rady Zdrowia do międzynarod. spraw sanitarnych (139).

Akcja poborowa opłat od publ. zabaw, rozrywek i widowisk na rzecz Pol. Czerw. Krzyża (144).

Okólnik w spr. artykułu 21 ustawy o tymcz. uregul. finansów komunalnych (145).

Wyjazd Ministra Pierackiego na urlop (146).

Zmiana nazwy gminy Skępe w pow. lipnowskim na Narutowo (147).

Wyjazd na urlop dyrektora Deptu Administrac. Wł. Weissbroda (148).

Wydawanie bezpłatnych lub ulgowych paszportów zagr. (164).

Przechowywanie skonfiskowanej broni w starostwach (167).

Zezwolenie Komitetowi „Dni Chopinowskich“ na zbiórkę publ. (172).

Okólnik dot. oznak służbowych dla prezydentów i burmistrzów miast oraz naczelników gmin i sołtysów (179).

Powrót z urlopu Ministra Pierackiego (180).

Podsekretarz Stanu Korsak rozpoczął urlop (184).

Inspekcja Ministra na terenie woj. pomorskiego (211).

Pobyt Ministra w Gdyni (213).

Inspekcja Ministra w Komisariacie Rządu w Gdyni i w 2 starostwach (214).

Wyjazd Ministra do Lwowa, na teren woj. tarnopolskiego i inspekcje starostw (218).

Zjazd starostów wojew. warszawskiego w spr. pomocy bezrobotnym oraz samorządowych i administracyjnych (224).

Odroczenie służby wojsk. studentom 8 semestr. Politechniki (229).

Powrót z urlopu dyrektora Deptu Politycznego A. Hauke-Nowaka (237).

Sprostowanie wiadomości o zmianach na wyższych stanowiskach w Policji (239).

Zjazd wojewodów (241).

Odznaczenia medalem za ratowanie ginących (242, 244).

Ustalenie cen soli kuchennej (255).

Nadanie medala za ratowanie ginących (265, 270).

Konferen. Ministra z prezesem Zarządu Gł. Zw. Inwalidów Wojennych w spr. zatrudniania inwalidów w instytucjach państwowych (277).

Minister przyjął prezesa żydowskiej gminy wyzn. we Lwowie w spr. zajść we Lwowie (282).

Wybory nowych członków wydziałów wojewódzkich (287).

Nadanie medalu za ratowanie ginących (292).

Godziny urzędowania w Ministerstwie i podległych urzędach (294).

Minister Pieracki przyjął lorda Henry Melchetta (298).

Rok 1933

Mianowanie starosty nadwórniańskiego (5).

Wyznaczenie delegata do Państw. Instytutu Geolog. (6).

Okólnik w spr. zasiłku dla prywatnych szkół religijnych (8).

Minister Pieracki dokonał dekoracji urzędników Mstwa Spraw Wewn. (12).
Pozwolenia na zbiórkę komitetom budowy kościołów rzym.-katol. (16).
Mianowanie starosty grodzkiego prasko-warsz. (19).
Zwolnienie starosty łuckiego (19).
Mianowanie wicewojewody stanisławowskiego (22).
Mianowanie komisarza Rządu w Gdyni (22).
Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 77 posiedzeniu Sejmu w dn. 27.I w spr. naruszenia art. 21 Konstytucji przez starostę w Ropczycach (23).

Zmiany na stanowiskach wojewodów (26).
Przemówienie Ministra Pierackiego na 83 posiedzeniu Sejmu w dn. 9.II w spr. budżetu (33, 35).

Dekoracja dyrektora Weisbroda Legią Honorową (36).
Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 87 posiedzeniu Sejmu w dn. 15.II w spr. ustawy samorządowej (38).

Przemówienie Ministra Pierackiego na 48 posiedzeniu Senatu w dn. 27.II w sprawie budżetu (48, 52).

Nominacje starostów (50).
Ostrzeżenie przed aferzystami proponującymi pożyczki zagraniczne (61).
Pozwolenie Zarządowi Gł. Stow. Oświaty Robotniczej na zbiórkę (70).
Częściowe wstrzymanie ruchu pojazdów mechanicznych na drogach bitych (71).

Rozwiązanie wszystkich jednostek org. Obozu Wielkiej Polski (72).
Pozwolenie Zarządowi Gł. Żyd. Stow. „Tarbut“ na zbiórkę (76).
Zjazd starostów wojew. warszawskiego (79).
Urzędowanie w Mstwie i urzędach podl. w okresie Wielkanocnym (86).
Dekoracja Krzyżami Zasługi w Urzędzie Wojew. Warszawskim (88).
Pozwolenie Komitetowi Budowy Kościoła Chrystusa Króla w Warszawie na zbiórkę (95).

Uchylenie poboru 20 gr. tytułem zwrotu kosztów druku przy wydawaniu pozwoleń na broń (96).

Nominacje starostów (102, 105).
Zebranie członków — założycieli Pols. Komitetu Techniki Sanitarnej (116).
Urlop Ministra Pierackiego (130).
Mianowanie starostów (134).
Urlop naczelnika Wydziału Społeczno-Polit. M. Myślińskiego (141).
Komisja międzyministerialna do zbadania klęski powodzi w Małopolsce pod przewodn. gł. insp. Świdzińskiego (156).

Powrót Ministra z urlopu (162).
Przeniesienia starostów (164, 168).
Urlop Podsekretarza Stanu M. Dolanowskiego (169).
Konferencja w spr. rozporządzenia o usuwaniu ścieków w nieskanalizowanych osiedlach (169).

Broszura p. t. „Ratownictwo ludności cywilnej“ zabroniona (169).
Powierzenie zastępstwa Podsekretarza Stanu Dolanowskiego — dyrektorowi Kaweckiemu, a Podsekr. Stanu Korsaka — dyrektorowi Hausnerowi (171).

Przeniesienia w stan nieczynny starostów (173).
Kurs dla instruktorów OPLG (179).
Zwolnienia i mianowania starostów (197, 202).
Zjazd wojewodów — sprawy polityczne i gospodarcze (203).
Powrót z urlopu Podsekretarza Stanu Dolanowskiego (204).
Powrót z urlopu komendanta gł. Policji Maleszewskiego (204).
Mianowanie wicewojewodów (208).
Urlop dyrektora Deptu Samorządowego W. Zbikowskiego (235).
Ustąpienie wojewody tarnopol. Moszyńskiego, nominacja płk. Maruszewskiego (235).
Choroba Ministra Pierackiego (259).

Przeniesienia naczelników wydziałów w urzędach Wojew. (259).
Ruch służbowy (260, 263).
Zezwolenie Zarządowi Funduszu Szkoln. Pols. Zagranicą na zbiórkę (270).
Minister przyjął delegację Rady Nacz. Zw. Straży Pożarnych R. P. w zw. z nadaniem statutu stow. wyższej użyteczn. (284).
Konferencja w sprawie ujednostajnienia prac nad statystyką wodociągów i kanalizacji w Polsce (296).

Rok 1934

Ruch służbowy (starostowie) (2).
Przemówienie Ministra Pierackiego na 115 posiedzeniu Sejmu w dn. 10.II w sprawie budżetu (34, 37).
Odmowa zatwierdzenia budżetu m. st. Warszawy na 1934/35 (37, 50).
Wręczenie Ministrowi Pierackiemu wstęgi Orła Estońskiego (44).
Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 63 posiedzeniu Senatu w dn. 2.III w sprawie budżetu (51).
Nadawanie wysłużonym podoficerom stanowisk w służbie samorząd. (60).
Sprostowanie informacji o interwencji Zw. Właścicieli Nieruchomości w spr. zaległych podatków (62).
Sprostowanie informacji w spr. interwencji delegatów „Brith Trumpeldor“ w zw. ze zjazdem w Zaleszczykach (74).
Nominacja dr. P. Igielskiego dyrektorem Biura Aprowizac. w Mstwie (90).
Zgłoszenie do rejestracji wojsk. 18 i 20 letnich (92).
Akcja pomocy dla ludności wiejskiej (93).
Wnoszenie podań o odroczenie służby wojskowej (93).
Utrata obywatelstwa polskiego wskutek naturalizowania przez obce państwo (93).
Zatw. planu zabudowania dzielnicy Julianów w Łodzi (95).
Zatwierdzenie pieczęci i oznak Związku Straży Pożarnych (95).
Zatwierdzenie wyboru prezydenta m. Kołomyi J. Sanojcy (95).
Opracowanie projektu rozporz. o zewn. orientacyjnym oświetlaniu nieruchomości (95).
Komunikat, w sprawach pobytu cudzioziemców należy zwracać się do starostw (96).
Projekt podziału powiatów województw południowych i zachodnich na gminy zbiorowe (96).
Projekt rozp. o urządzeniach do usuwania nieczystości w osiedlach nieskanaliz. (97).
Wydanie paszportów do Z. S. R. R. członkom Pols. T-wa zwalczania gośćca na IV Międzyn. Kongres w Moskwie (97).
Nakładanie grzywien za znęcanie się nad zwierzętami (97).
Wnoszenie podań o zezwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemców (99).
Wydobywanie dokumentów z Z. S. R. R. (100).
Zatw. budżetu pomorskiego wojewódzkiego zw. komunalnego 1934/35 (100).
Zatwierdzenie przepisów kanalizacyjnych dla m. Lwowa (100).
Zatwierdzenie budżetu m. Gdyni na rok 1934/35 (101).
Wzór przepisów miejscowych wodociągowo-kanalizac. (101).
Zatwierdzenie projektu gmachu audytoriów Uniwersytetu Warsz. (102).
Posiedzenie Komisji rozdziału pożyczek z Komunalnego Fund. Poż.-Zapom. (102).
Sprawa zatrudniania cudzoziemców (102).
Postępowanie przy staraniach o nadanie obywatelstwa polskiego (105).
Zalecenie wojewodom poparcia tygodnia L. O. P. P. (107).
Przedłużenie zbiórki publicznej na pomoc dla Macierzy Szkolnej w Czecho-Słowacji (107).

Podania o wizy dla obcokrajowców (111).

Zezwolenie Twu Opieki nad młodzieżą Polską w Niemczech ná zbiórkę (114).

W spr. wyjazdów i przyjazdów cudzoziemców (117).

Komisja planu zabudowania Mokotowa i Rakowca (118).

Konferencja w spr. programu walki z grzybem domowym (120).

Delegat do wykonywania nadzoru nad związkiem Straży Pożarnych R. P. dyrektor Deptu Weissbrod (121).

Zatwierdzenie budżetu m. st. Warszawy na 1934/35 (123).

Odmowa zatwierdzenia projektu kanalizacji m. Chrzanowa (125).

Zatwierdzenie projektu wodociągów i kanalizacji osiedla „Miasto Las-Łagiewniki" pod Łodzią (125).

Minister Pieracki na inspekcji województw południowo-wschodnich (126).

Pozwolenia na sprowadzanie broni i amunicji z Gdańska (127).

Zatwierdzenie projektu kanalizacji m. Trzebini (127).

Minister Pieracki na inspekcji starostw w wojew. stanisławowskim (127).

Zatwierdzenie budżetu pomorskiego wojew. zw. komunalnego na 1934/35 (128).

Zezwolenie mężatkom na ponowne zawarcie małżeństwa przed upływem 10-ciu miesięcy (129).

Konferencja wojewodów Małopolski Wschodniej we Lwowie por. przewodn. Ministra (130).

Sprostowanie notatki co do stanu zdrowia wojewody poleskiego Kostka Biernackiego (130).

Minister na inspekcji starostw województwa lwowskiego (131).

Podania o przywrócenie obywatelstwa polskiego nie są uwzględniane (133).

Zjazd wojewodów — sprawy polityczne i gospodarcze (133).

Zamordowanie Ministra Spraw Wewnętrznych ś. p. Bronisława Pierackiego (136).

Obwieszczenie o nagrodzie za ujawnienie sprawcy zamordowania Ministra Pierackiego (137).

Ogł. rysopisu mordercy, szczegóły śledztwa (137).

Wyłożenie księgi na wpisywanie kondolencyj (137).

Depesze kondolencyjne (137).

Wyprowadzenie zwłok ś. p. Ministra Pierackiego (138).

Ulgowe paszporty dla wycieczki Ligi Stow. Polsko-Jugosł. (146).

Nominacja prezydenta m. st. Warszawy Zyndram Kościałkowskiego Ministrem Spraw Wewnętrznych (147).

Przy wjeździe do Gdańska wymagane dowody osobiste stwierdzające obywatelstwo polskie (147).

Przejęcie czynności przez Ministra Kościałkowskiego (148).

Wizyta Ministra Kościałkowskiego u Prezesa płk. Sławka (148).

Poruczenie obowiązków tymcz. prezydenta m. st. Warszawy wiceprezydentowi J. Ołpińskiemu (148).

Nominacje wojewodów Nakoniecznikow-Klukowskiego, gen. Głuchowskiego i Dziadosza (150).

Uwierzytelnianie świadectw wystawianych przez rabinów na obsz. wojew. wschodnich (151).

Mianowanie Tadeusza Krychowskiego dyrektora Deptu w Min. Sprawiedliwości Podsekretarzem Stanu w Min. Spr. Wew. (życiorys) (157).

Urlop kierownika referatu prasowego (158).

Zezwolenie Pols. Czerw. Krzyżowi na zbiórki (159).

Urlop Ministra Kościałkowskiego (160).

Zezwolenie Tow. Budowy Szkół Powsz. na zorg. tzw. „Tygodnia Szkoły Powszechnej" (162).

Minister Kościałkowski przyjął delegację Ukraińskiej Reprezentacji Parlam. Undo (166).

Inspekcja Ministra na terenach zagrożonych powodzią (166).
Wizyta Prymasa Polski Kard. Hlonda u Ministra (167).
Wizyta Ministra w Komendzie Gł. Policji oraz Muzeum Policyjnym (168).
Inspekcja wałów zagrożonych powodzią przez Ministra (168).
Inspekcja Ministra na terenach dotkniętych powodzią w pow. warszaw. (169).
Minister przyjął przedstawicieli Parlam. Koła żydowskiego (170).
Wizyta Podsekretarza Stanu Krychowskiego u Marszałka Senatu (170).
Urlop komendanta gł. Policji płk. Maleszewskiego (171).
Zjazd wojewodów z terenów dotkniętych powodzią (174).
Nominacja K. Jurgielewicza zastępcą komisarza Rządu w Warszawie (175).
Minister przyjął posła Austrii (176).
Minister przyjął posłów w spr. powodzi na terenie wojew. krakowskiego (177).
Minister przyjął metropolitę Kościoła Prawosławnego (177).
Minister przyjął zarząd Zw. Pracowników Miejskich w spr. prac samorządowych (178).
Wyjazdy za paszportami ulgowymi do Jugosławii (179).
Minister przyjął posła Rzeszy Niem. w Warszawie (182).
Wydawanie zaświadczeń do prawa ubogich w postępow. sądowym (182).
Minister Kościałkowski w Toruniu na promocji podchorążych artylerii (183).
Inspekcja Ministra na terenie wybrzeża morskiego (183).
Konferencja w Gdyni pod przewodnictwem Ministra Kościałkowskiego w spr. rozbudowy miasta i portu (184).
Inspekcja Ministra w starostwach woj. pomorskiego (186).
Powrót Ministra do Warszawy (187).
Wręczenie Ministrowi daru 14 Dywizji Piechoty na odbudowę obiektów zniszczonych powodzią (189).
Delegacja Zarządu Miejskiego złożyła życzenia imieninowe Ministrowi (189).
Przesłanie żyta siewnego z Zakładów Przemysłowo-Zbożowych dla powiatów dotkniętych powodzią (195).
Minister przyjął delegację ludności białoruskiej z wojew. białostockiego (198)
Zakup żyta dla powiatów dotkniętych powodzią w woj. lwowskim (198).
Przydział żyta siewnego dla powiatów dotkniętych powodzią (199).
Powrót z urlopu dyrektora Biura Wojskowego mjra Wyszyńskiego (199).
Mianowanie wicewojewody w Toruniu M. Starzyńskiego (199).
Ruch służbowy (wicewojew. Seydlitz i Jarecki) (202).
Powrót z urlopu dyrektora Deptu Politycznego H. Kaweckiego (209).
Inspekcja Ministra w wojew. wołyńskim (210).
Ruch służbowy (starostowie) (211).
Urlop naczelnika Wydziału Społeczna-Polit. M. Myślińskiego (212).
Urlop Ministra (216).
Ruch służbowy (nacz. wydz. Bezp. we Lwowie i starostowie) (217, 221).
Odroczenia służby wojskowej kończącym wyższe studia (222).
Zmiany na stanowiskach komendantów wojew. Policji (236).
Minister Kościałkowski przyjął delegację ukraińskich kół roln. w spr. liceum rolniczego (241).
Zatwierdzenie dr Maleszewskiego na prezydenta Wilna (249).
Święto Korpusu Policji z udziałem Ministra Kościałkowskiego (260).
Minister przyjął delegację wycieczki góralskiej (262).
Dekoracja Ministra Kościałkowskiego Orderem belgijskim (263).
Ruch służbowy (wicewojew. w Stanisławowie) (272).
Wręczenie odznak Korpusu Ochrony Pogranicza (277).
Zjazd wojewodów — zagadnienia administracyjne, samorządowe i gospodarcze (Depesza hołdown. do Prezydenta Rzplitej z okazji Jubileuszu 30-lecia pracy naukowej) (281, 282, 283).
Zamknięcie kursu dla oficerów Policji (289).
Zatwierdzenie projektu gmachu Dyrekcji Lasów Państwowych (291).

Mianowanie Cz. Zawistowskiego wiceprezydentem miasta Warszawy (życiorys) (292).
Minister przyjął ks. dr Maściucha, administratora Łemkowszczyzny (293).
Konferencja w Wilnie o oddłużeniu samorządów (293).
Zatwierdzenie wyboru prezydenta m. Lwowa W. Drojanowskiego (295).

Rok 1935

Zezwolenie Funduszowi Szkolnictwa Pol. Zagranicą na zbiórkę (6).
Powrót Ministra z urlopu (13).
Minister przekazał na rzecz P. O. W. oraz Zw. Legionistów swą pensję orderu Virtuti Militari (15).
Posiedzenie Międzymin. komisji ochrony rzek przed zanieczyszczaniem (17).
Ruch służbowy (wicewojewoda tarnopolski i starostowie) (18).
Minister przyjął posła Estonii i b. premiera węgierskiego Kuszara (19).
Posiedzenie Komisji walki z grzybem domowym (19).
Przydział żyta dla terenów dotkniętych przez powódź (19).
Minister przyjął ks. biskupa pińskiego Niemirę (20).
Komendant gł. Policji płk Maleszewski zwolniony ze stanowiska. Nominacja gen. J. Kordiana Zamorskiego (23).
Pożegnanie ustępującego komendanta gł. Policji i powitanie nowego (23).
III stopień służbowy dla wojewodów lwowskiego Beliny-Prażmowskiego i śląskiego dr Grażyńskiego (25).
Zatwierdzenie wyboru Prezydentów miast: Zawiercia, Sosnowca i Ostrowca (25).
Rozkaz powitalny komendanta gł. policji Kordiana Zamorskiego (29).
Ruch służbowy (ustąpienie dyr. Deptu Weissbroda, nominacja St. Michałowskiego) (30).
Przemówienie Ministra Kościałkowskiego na 133 posiedzeniu Sejmu w dn. 11.II podczas rozprawy nad preliminarzem budżetowym (35, 40).
Powołanie wiceprezydenta m. st. Warszawy J. Kulskiego (życiorys) (38).
Zatwierdzenie wyborów prezydium m. Radomia i Dąbrowy Górn. (38).
Zatwierdzenie prezydium m. Kazimierza n. Wisłą (40).
Minister przyjął ks. biskupa pińskiego Bukrabę (42).
Nowa organizacja inspekcji ministerialnej (42).
Rejestracja ochotn. straży pożarnych (42).
Ograniczenie wydatków związków samorządowych (42).
Oficerowie K. O. P. winni meldować o zmianie zamieszkania (43).
Osoby zamieszkałe w Polsce, ubiegające się o renty niemieckie (44).
Minister Kościałkowski złożył sprawozdanie z bieżących spraw Prezydentowi Rzplitej w Wiśle (45).
Nominacje w Policji Państw. (46).
Okólnik dot. rozwoju organizacji sportowych i imprez (59).
Okólnik w spr. ułatwienia stosunku administracji do obywateli (60).
Okólnik wyjaśniający spr. nadzoru policyjnego nad skazanymi za przestępstwo przeciw Państwu (66).
Cudzoziemcy przebywający w Polsce, wyjeżdżający za granicę do odb. służby wojskowej (67).
Kasowanie znaczków stemplowych na podaniach (69).
Zarządzenie w związku z gł. poborem wojsk. (72).
Zatwierdzenie uchwał Rady m. Gdyni w spr. długoterminowych pożyczek (82).
Minister przyjął ks. metropolitę Kościoła Prawosławnego w Polsce (88).
Kursy dla urzędników wojew. i starościńskich sprawujących nadzór nad prasą (88).
Zatwierdzenie wyborów prezydenta m. Będzina i Bielska (89).
Periodyczny zjazd wojewodów (90).
Odroczenia służby wojskowej poborowych jedynych żywicieli rodzin (91).

Projekt rozporz. w spr. ulgowej spłaty zaległości w daninach komunal. (96).

Delegacja Zarządu Gł. Tow. Ziem Wschodnich przedłożyła Ministrowi sprawozdanie ze swych prac (97).

Okólnik w spr. polityki karno-administracyjnej (106).

Skład Komitetu budowy gmachów sądów grodzkich w Warszawie (106).

Zawieszenie wszelkich widowisk z powodu śmierci Pierwszego Marszałka Polski (110).

Ulgowe paszporty dla lekarzy (110).

Konferencja o preliminarzu budżet. m. st. Warszawy na 1935/36 (111).

Rozkaz komendanta gł. policji zarządzający żałobę z powodu zgonu Pierwszego Marszałka Polski (111).

Pochód urzędników Mstwa Spraw Wewn., Komisariatu Rządu i Gł. Urzędu Statystycznego do Belwederu dla złożenia hołdu u trumny Pierwszego Marszałka Polski (112).

Depesze kondolencyjne z całego kraju z powodu zgonu Pierwszego Marszałka Polski (115).

Zarządzenie w spr. zbiórek publ. Zakonów żebrzących (120).

Minister Kościałkowski przyjął delegację ukraińską, w spr. aktualnych zagadnień społeczn., gospodar. i samorządowych (124).

Inspekcja Ministra w wojew. wileńskim (124).

Powrót naczelnika Wydziału Narodowościowego H. Suchenka z Palestyny (124).

Minister przyjął Prezydium Tow. Naukowego im. Szewczenki ze Lwowa (125).

Zmiana miejsca zamieszkania posiadacza pozwolenia na broń (postępowanie) (125).

Inspekcja Ministra w starostwach wojew. wileńskiego (128).

Konferencja z udziałem Rady Naczelnej Przemysłu Filmowego w spr. Archiwum Filmowego (129).

Zatwierdzenie planu zabudowania placu Mariackiego w Krakowie (131).

Odezwa Ministra Kościałkowskiego, jako przewodniczącego Komitetu Org. Zlotu Harcerstwa w Spale (133).

Umieszczanie w zakładach specj. osób przytrzymanych za uprawianie żebractwa (138).

Ruch służbowy (starostowie) (139).

Powołanie dr W. Graba-Łęckiego na wiceprezydenta m. st. Warszawy (140).

Zwolnienie wojewodów krakowskiego dr Kwaśniewskiego i poznańskiego A Maruszewskiego (144).

Minister przyjął ordynariusza diecezji Częstochowskiej ks. b-pa Kubinę (145).

Minister przyjął szefa Sztabu Głównego gen. Stachiewicza (146).

Rozwiązanie Rady m. Łodzi (149).

Konferencja w spr. Zlotu Harcerstwa (150).

Objazd ziem połudn.-wschodnich przez Ministra (153).

Inspekcja Ministra na terenie wojew. stanisławowskiego, tarnopolskiego i lwowskiego (154).

Minister zwiedził we Lwowie Małop. Związek Mleczarski i Centralę „Masło sojuza“ (155).

Sprawa ubezpieczeń pracowników samorządowych (155).

Ograniczenia wyjazdów do Bułgarii (155).

Powrót Ministra z inspekcji wojew. południowo-wschodnich i konferencja prasowa w spr. tej inspekcji (156).

XVIII kurs administracji komunalnej przy Wolnej Wszechnicy w Warszawie (157).

Powołanie tymcz. prezydenta m. Łodzi inż. Głazka (158).

Zgłaszanie uprawnień wyborczych do Senatu (158).

Dyplomy Akademii Stomatolog. uprawniają do udziału w wyborach do Senatu (159).

Minister przyjął gen. komisarza wyborczego sędziego S. N. St. Giżyckiego (163).

W spr. instrukcji o sporządzaniu spisów wyborców do Sejmu i Senatu (163).

Minister przyjął ordynariusza diecezji grecko-katol. w Stanisławowie (165).

Minister przyjął Zarząd Główny Partii Niemieckiej (165).

Minister zwiedził obozy harcerskie w Spale (165).

Rozpoczęcie prac Komisji Klasyfikac. wojewódzkich i powiatowych (165).

Minister przyjął administratora apostolskiego dla Łemkowszczyzny oraz delegację Tow. Przyjaciół Marymontu i Bielan (166).

Minister przyjął wojewodę krakowskiego Raczkiewicza (166).

Zarząd Główny Zw. Podoficerów Rezerwy przedstawił się Ministrowi Spr. Wew. (167).

Minister przyjął Prezydium Rady Nacz. Zw. Pracowników Samorządowych w związku z projektami ustaw o uregulowaniu stosunków służbowych (168).

Minister obecny na zjeździe starostów w Kielcach po czym inspekcja urzędu wojew. i starostwa kieleckiego (169).

Powołanie komisarzy wyborczych w poszczeg. okręgach (169).

Konferencja Ministra z wojewodą krakowskim Raczkiewiczem w spr. robót dla zabezpieczenia przed powodzią (170).

Inspekcja Ministra w wojew. śląskim (171).

Projekt latarek oświetlających numery domów dostos. do potrzeb O. P. L. G. (171).

Powrót Ministra z inspekcji wojew. śląskiego (172).

Sprostowanie informacji prasowej w spr. zmian personalnych w Policji (173).

Pomoc Ministra dla ofiar katastrofy przy ul. Freta (174).

Wyjazd Ministra do Poznania (176, 177).

Odznaczenie strażaków, biorących udział w akcji ratunkowej po katastrofie budowlanej przy ul. Freta (176).

Instrukcja o kompetencjach komisarza wyborczego (177).

Przyjazd Ministra do Torunia (179).

Inspekcja Ministra na terenie wojew. pomorskiego i łódzkiego (180).

Potrącanie kar za zwłokę z czynszu dzierżawnego dzierżawców mienia państw. (180).

Powrót Ministra z inspekcji województw poznańs., pomor. i łódzkiego (181).

Wypłata w Polsce rent przez niemieckie instytucje ubezpieczeń społ. (182).

Opłaty od aktów nadania obywatelstwa polskiego (189).

Wnoszenie odwołań od orzeczeń karnych (189).

Wizyta Ministra Kościałkowskiego w Pikieliszkach u Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej (191).

Komunikat w spr. współdziałania społeczeństwa z organami bezpieczeństwa publ. (195).

Odczyt Ministra przez radio p. t. „w 20-tą rocznicę wymarszu warszawskiego batalionu P. O. W.“ (199).

Życzenia Ministra na otwarcie XV Targów Wschodnich we Lwowie (200).

Wręczenie Ministrowi dyplomu honorowego członka Tow. Przyjaciół Marymontu, Bielan i okolic (200).

Okólnik w spr. ksiąg stanu cywilnego ludności żydowskiej (202).

Inspekcja Ministra w woj. białostockim (202).

Wręczenie Ministrowi dyplomu honorowego obywatela miasta Białegostoku i 23 gmin pow. białost. (202).

W zw. z wyborami do Sejmu zabroniony wyszynk napojów alkohol. (202).

Powrót Ministra z inspekcji wojew. białostockiego (204).

Rozporz. o nadzorze policyjnym nad robotami budowlanymi (215).

Ustąpienie Podsekretarza Stanu T. Krychowskiego (215).

Nominacja Henryka Kaweckiego Podsekretarzem Stanu (życiorys) (215).

Wyjazd Ministra na urlop (218).

Rozwiązanie Rady m. Gniezna (223).

Wyjazd Ministra do Wilna na lustrację budowy grobowca dla Serca Pierwszego Marszałka Polski (224).

Zatwierdzenie projektu wodociągu we Włocławku (224).

Powrót Ministra z urlopu (225).

Ustanowienie Rady Przybocznej przy tymcz. prezydencie m. Łodzi (225)

Zatwierdzenie projektu kanalizacji dla Żyrardowa (226).

Zakup koni remontowych w wojew. pomorskim (226).

Powołanie Tymcz. Wiceprezydenta m. Łodzi (228).

Minister przyjął prezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie M. Zborowskiego (230).

Uroczystość odsłonięcia w sali konferencyjnej M. S. Wew. tablicy ku czci ś. p. Ministra Br. Pierackiego (230).

Upoważnienie wojewodów w spr. cen artykułów pierwszej potrzeby (233).

Rektor Uniwers. poznańskiego zaprosił Ministra na inaugurację roku akademickiego (235).

Pożegnanie Ministra Zyndram Kościałkowskiego, powołanego na urząd Premiera oraz objęcie urzędowania przez Ministra Raczkiewicza (237).

Minister Raczkiewicz przyjął wojewodów lwowskiego Belinę Prażmowskiego i pomorskiego Kirtiklisa (237).

Mianowanie wicewojewody krakowskiego dr Małaszyńskiego (237).

Minister Raczkiewicz złożył wizyty Gen. Inspektorowi Sił Zbrojnych, marszałkom Senatu i Sejmu, prezesowi Najw. Izby Kontroli, pierw. prezesowi Sądu Najw., prezesowi Najw. Trybunału Adm. i ks. kardynałowi Kakowskiemu (238).

Minister przyjął wojewodę lubelskiego (238).

Odezwa Ministra do pracowników administracji spraw wew. (238).

Minister przyjmuje rewizyty (239).

Minister przewodniczył w Krakowie na posiedzeniu Komitetu odnowienia Zamku na Wawelu (240).

Uroczyste pożegnanie w Krakowie b. wojewody Ministra Raczkiewicza (240)

Wizyty pożegnalne Ministra w Krakowie (241).

Okólnik w spr. młodego pokolenia wstępującego do służby państwowej (241)

Zatwierdzenie planu zabudowania dzielnicy Sołacz i Winiary w Poznaniu (241).

Powrót Ministra z Krakowa, gdzie wziął udział w złożeniu przez Rząd hołdu na Wawelu pamięci Marszałka Piłsudskiego oraz w uroczystościach w Nowym Sączu ku czci ś. p. Ministra Pierackiego (242).

Ambasador U. S. A. złożył wizytę Ministrowi jako prezesowi Światowego Zw. Polaków Zagranicą w spr. uroczystości na Sowińcu (243).

Minister przyjął prezesa Zw. Rewizyjnego Samorządu Teryt. dra Jaroszyńskiego oraz prezydenta m. st. Warszawy Starzyńskiego (243).

Minister przyjął wojewodów stanisławowskiego Jagodzińskiego i białostockiego Pasławskiego (246).

Minister przyjął Wiceministra Spraw Wojskowych gen. Głuchowskiego oraz wojewodę poleskiego Biernackiego (247).

Wyjaśnienie w spr. zbiórek na cele kościelne rzymsko-katol. (248).

Minister przyjął delegację Zw. Straży Pożarnych (248).

Minister przyjął gen. komisarza wyborczego (248).

Minister za pośrednictwem prasy dziękuje za gratulacje z powodu nominacji (249).

Minister złożył wizytę nuncjuszowi apostolskiemu (249).

Mianowanie wojewody poznańskiego A. Maruszewskiego (250).

Minister przyjął posła austriackiego i metropolite prawosławnego w Polsce (251).

Zatwierdzenie wyboru prezydenta m. Suwałk (252).

Mianowanie dyrektora Deptu Politycznego J. Paciorkowskiego (253).

Minister przyjął nuncjusza apostolskiego (257).

Rozkaz komendanta gł. policji na 11 listopada (259).
Minister przyjął oficerów W. P., którzy przechodzą do służby w Policji (261).
Minister przyjął biskupa łódzkiego ks. Jasińskiego (262).
Minister wręczyl wojewodzie poznań. płk. Maruszewskiemu Krzyż Komandor. Odr. Polski (262).
Mowa Ministra Raczkiewicza wygłoszona przez radio do Polonii Amerykańskiej podczas uroczystości w dniu 17.XI w Krakowie (264).
Minister przyjął delegację Zw. Miast Polskich (264).
Minister wyjechał do Krakowa jako prezes Światowego Zw. Polaków z Zagranicy w spr. uroczystości na Sowińcu (264).
Minister powrócił z Krakowa (265).
Minister wziął udział w otwarciu klubu urzędników M. S. Wew. Koła Rodziny Urzędniczej (270).
Zjazd wojewodów w spr. aktual. zagadnień politycznych (271).
Okólnik w spr. polityki paszportowej (272).
Okólnik o meldunkach i księgach ludności (272).
Okólnik w spr. polityki paszportowej (274).
Minister przyjął wileńskiego arcybiskupa prawosławnego (275).
Mianowanie wojewody wileńskiego płk. Bociańskiego i przeniesienie w stan nieczynny wojewody nowogródzkiego Świderskiego (276).
Pozwolenie na zbiórkę Zarządowi Szkolnictwa Polskiego Zagranicą (276).
Zezwolenie na zbiórkę Gł. Komitetowi Święta Lasu (276).
Wyjaśnienie w spr. polityki paszportowej (276).
Minister przyjął nowomianowanych wojewodów krakowskiego dr Świtalskiego i wileńskiego Bociańskiego (278).
Zarządzenie w spr. dopilnowania ogólnej obniżki cen węgla (279).
Obniżka cen cukru (279).
Powołanie Wyższej Komisji Filmowej do rozpatrywania sprzeciwów w spr. dopuszczania filmu do wyświetlania (279).
Legalizacja dokumentów publ. dla Stanów Zjedn. A. P. (279).
Mianowanie wicewojewody tarnopolskiego H. Niepokulczyckiego (284).
Konferencja w spr. projektów ustaw o służbie w samorządzie, o odpowiedzialności i o uposażeniach pracown. komunal. (286).
Rozpoczęcie prac nad odciążeniem Policji (288).
Okólnik o cenach artykułów powszechnego użytku (288).
Depesza kondolencyjna Ministra do prezydenta m. Wilna (289).
Sprostowanie informacji o wynagrodzeniu prezesa Rady Admin. Zakładów Przemysł.-Zbożowych (291).
Obniżka komornego — wprowadzenie w życie (292).
Minister przyjął wojewodę nowogródzkiego płk. Sokołowskiego (293).
Zarządzenie do wojewodów zachodnich i południowych w spr. zasiłku mieszkaniowego nauczycielom (293).
Zdementowanie wiadomości o zmianach wojewodów (293).
Wyjazd Ministra do woj. wileńskiego (295).
Uregulowanie sprawy pieczęci urzędowych dla urzędników stanu cywilnego (295).
Okólnik w spr. zmiany nazwisk (295).
Powrót Ministra i objęcie urzędowania (299).

Rok 1936

Prezydent Warszawy Starzyński złożył życzenia noworoczne Ministrowi Spr. Wewn. (2).
Konferencja Ministra Raczkiewicza z prezydentem stolicy w spr. gospodarczych (2).
Inspekcja Ministra w Warszawskim Urzędzie Wojew. (6).

Ks. metropolita Dyonizy doręczył Ministrowi uchwałę Synodu o modłach żałobnych za duszę ś. p. Pierwszego Marszałka Polski (14).

Obniżenie opłat miejskich za obsługę obrotu zwierzętami rzeźnymi i mięsem (15).

Kurs administracji komunalnej przy Wolnej Wszechnicy (19).

Konferencja w spr. ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym w samorządzie (21).

Ułatwienia przy zmianie nazwisk ośmieszających i hańbiących (28).

Minister przyjął delegację Tow. Rozwoju Ziem Wschodnich (29).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na posiedzeniu Komisji Administracyjno-Samorządowej w dn. 5.II w spr. ustaw pracowniczych (30).

Mianowanie p. o. wojewody stanisławowskiego M. Starzyńskiego (35).

Zawieszenie ograniczeń paszportowych do Anglii (39).

Zdementowanie pogłosek o ustąpieniu komendanta Straży Granicznej płk. Gorzechowskiego i objęciu tego stanow. przez wojewodę Biernackiego (46).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 16 posiedzeniu Sejmu w dn. 24.II w spr. budżetu (46, 49).

Poseł rumuński złożył wizytę Ministrowi (47).

Załatwianie podań o stwierdzenie obywatelstwa polskiego (47).

Okólnik w spr. używania nazwy „ukraiński" (52).

Pozwolenie na zbiórkę Pol. Związkowi Zachodniemu (58).

Kurs walki z grzybami i owadami w budownictwie (58).

Dołączanie do paszportów broszury p. t. „Co Polak jadący za granicę wiedzieć powinien" (59).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 11 posiedzeniu Senatu w dn. 12.III w spr. budżetu (61, 64).

Depesza Ministra w związku ze śmiercią prof. dr St. Zakrzewskiego (66).

Pismo okólne w spr. oddłużenia urzędników i zaliczek na uposażenie (69).

Poseł czechosłowacki z wizytą u Ministra (69).

Delegacja senatorów i posłów u Ministra w związku z zajściami w Krakowie (71).

Przemówienie Ministra Raczkiewicza na 23 posiedzeniu Sejmu w dn. 24.III w spr. zajść krakowskich (71).

Udostępnienie ludności korzystania z „Dziennika Ustaw" (74).

Minister przyjął senatora Zbierskiego i posła Kobyłeckiego z okręgu częstochowskiego (74).

Sprawa dołączania dokumentów oryginalnych i odpisów do podań (79).

Urlop Ministra (86).

Powrót Ministra z urlopu (88).

Zwolnienie wojewody krakowskiego dr Świtalskiego (93).

Zwolnienie prezesa Komisji oszczędn. - oddłużeniowej dla samorządu I. Matuszewskiego (93).

Mianowanie wojewody krakowskiego płk. Gnoińskiego (życiorys) (94).

Umożliwienie praktyki absolwentom szkoły ogrodniczej w Poznaniu (95).

Minister przyjął delegację Stow. Prawników Administracyjnych (101).

Minister w towarzystwie Komendanta Gł. Policji na przeglądzie nowosformowanych kompanii Policji (102).

Pozwolenie na zbiórkę Komitetowi Opieki nad dzieckiem (105).

Poparcie obchodu „Dnia Spółdzielczości" (105).

Zorganizowanie referatów melioracyjnych w starostwach (108).

Wyjaśnienie w spr. odroczeń służby wojskowej (109).

Kandydaci do Policji — wymagane warunki (109).

Minister przyjął delegację urzędników Mstwa w sprawie ufundowania samolotu ćwiczebnego (113).

Korzystanie z przepustek granicznych w myśl umowy polsko-niemiec. (113).

W spr. poboru podatku gruntowego przez sołtysów (113).

Pożegnanie Ministra Raczkiewicza i powitanie Ministra gen. Składkowskiego (116).

Komendant Gł. Policji Kordian Zamorski wyjechał do Berlina (116).
Odprawa wojewodów (119 *).
W spr. pozbawienia obywatelstwa za uchylanie się od służby wojskowej (121).
Okólnik o odszkodowaniu w związku z ustawą amnestyjną (121).
Okólnik w spr. zbierania danych o stosunkach majątkowych i wyznaniowych obwinionych przed skierow. spr. do sądu przez władze admin. (121).
Delegacja polska na zjazd Policji Kryminalnej w Białogrodzie (dr Nagler i Płotnicki) (122).
Lustracja starostwa łukowskiego (124 *).
Inspekcja województwa krakowskiego (126 *).
Okólnik o zwalczaniu pornografii (127).
Inspekcja starostwa w Łęczycy (128 *).
Okólnik w spr. polityki karno-administr. (128).
Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na 26 posiedzeniu Sejmu w dn. 4.VI w spr. projektu ustawy o upoważnieniu Prezydenta R. P. do wydawania dekretów (130).
Inspekcja starostwa w Pułtusku (132 *).
Zarządzenia w związku z inspekcją w Łęczycy (133 *).
Nabożeństwo żałobne w Warszawie za ś. p. Ministra Pierackiego oraz w miastach wojewódzkich i prowincjonalnych (135, 138).
Okólnik w sprawie przyjmowania interesantów i prowadzenia książek przyjęć (136 *).
Inspekcja Komisariatu Rządu w Gdyni (136 *).
Zatwierdzenie budżetu m. st. Warszawy na 1936/37 (139).
Inspekcja starostwa w Węgrowie i urzędu gminnego w Grębkowie pow. Węgrów (139 *).
Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 27 posiedzeniu Sejmu w dn. 18.VI w spr. noweli o prawie budowlanym (141).
Okólnik w sprawie budżetowania w związkach samorządowych (144 *).
Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 16 posiedzeniu Senatu w dn. 24.VI w spr. ustawy o prawie budowlanym (146).
Okólnik w spr. obniżenia tzw. opłat administracyjnych (146 *).
Przeniesienie w stan nieczynny p. o. wojewody stanisławowskiego M. Starzyńskiego i poruczenie kierown. insp. Sawickiemu (146).
Mianowanie wicewojewody nowogródzkiego M. Sochańskiego (148).
Wizytacja Związku Straży Pożarnych R. P. (149 *).
Urlop kierownika referatu prasowego (150).
Konferencja w spr. Instytutu Komunalnego w Warszawie (151).
Inspekcja na terenie województwa lwowskiego (153 *).
Powołanie wiceprezydenta m. Łodzi K. Łukomskiego (157).
Inspekcja biur Wydziału Komunikacyjno - Budowlanego Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę (158 *).
Inspekcja na terenie województwa krakowskiego (160 *).
Urlop naczelnika Wydziału Narodowościowego (160).
Mianowanie wojewody tarnopolskiego A. Biłyka (życiorys) (160).
Zarządzenie do ministrów i wojewodów w sprawie stanowiska w Państwie gen. Śmigłego - Rydza (163 *).
Nominacje wojewodów: pomorskiego Raczkiewicza, białostockiego Kirtiklisa i stanisławowskiego Pasławskiego (164).
Wytyczne w spr. hołdu Bohaterom Walk o Niepodległość oraz stawiania pomników Nieznanemu Żołnierzowi (164).
Inspekcja województwa kieleckiego (165 *).

Uwaga: Komunikaty opatrzone * dotyczą inspekcyj i in. czynności Premiera i Ministra Spr. Wewn. gen. Składkowskiego, podanych w dziale nieurzędowym Monitora pod „Prezydium Rady Ministrów".

Okólnik o metodach pracy starostów (168).

Inspekcja powiatu kaliskiego i tureckiego (175 *).

Pismo okólne w sprawie pomocy w kształceniu wybitnie zdolnych dzieci niezamożnych rolników (176 *).

Zarządzenie w spr. akt urodzin dzieci nieznanych rodziców (176).

Okólnik w spr. wykonywania robót budowlanych przez osoby bez kwalifikacyj (176).

Zarządzenie o przyjmowaniu interesantów w urzędach (177 *).

Urlop naczelnika Wydziału Społeczno-Politycznego M. Myślińskiego (185).

Oświadczenie o „nadużyciu słowa drukowanego" (190 *).

Zarządzenie w spr. podatku hotelowego (191).

Inspekcja województwa wileńskiego i starostwa w Postawach (194 *).

Rozporządzenie w spr. wykonania ustawy o paszportach (196).

Okólnik w spr. świadectw zdolności do zawarcia małżeństwa zagranicą (199).

Pismo o współdziałaniu administracji ze Zw. stowarzyszeń łowieckich (199).

Poszukiwanie broni w powiatach brzeskim i dąbrowskim wojew. krakowskiego (199).

Rozporządzenie o komunalnym funduszu pożyczkowo-zapomogowym (205).

Udział kierownika referatu techniki sanitarnej inż. Rudolfa w zjeździe gazowników i wodociągowców jugosłowiańskich (205).

Odstawienie do miejsca odosobnienia w Berezie Kartuskiej (205).

Nominacja Gintowta - Dziewałtowskiego wicewojewodą wileńskim w IV gr. upos. (207).

Odstawienie do miejsca odosobnienia organizatora nielegalnego pochodu do Zakrzowa (211).

Odstawienie do miejsca odosobnienia (212).

Konferencja w Urzędzie Wojew. Pomorskim w spr. przyłączenia 4 powiatów do wojew. pomorskiego (214).

Sprostowanie pogłosek o przeniesieniu stolicy wojew. pomorskiego z Torunia do Bydgoszczy (215).

Inspekcja województwa lubelskiego (218 *).

Okólnik w sprawie przestrzegania przepisów o ruchu na drogach (220 *).

Komendant Gł. Policji Kordyan Zamorski wyjechał do Budapesztu (221).

Wysłanie do Berezy niekt. producentów cegły (225).

Mianowanie radcy Stawickiego naczelnikiem wydziału i szefem Sekretariatu Ministra i radcy A. Kellera nacz. Wydz. w Krakowie — poruczenie radcy J. Bachowi obow. zastępcy nacz. Wydz. Bezp. M. S. Wew. (226).

Kurs specjalny kobiet szeregowych Policji (231).

Obniżenie taksy egzaminu na kierowanie robotami budowlanymi (231).

Depesza Komendanta Gł. Policji spowodu zgonu premiera Gömbösa (236).

Zwiedzenie hal targowych i sklepów na terenie m. st. Warszawy (244 *).

Okólnik w sprawie walki z drożyzną (244 *).

Wywieszanie cenników soli w detalicznych sprzedażach (248).

Pismo okólne o notyfikowaniu zgonu obywateli włoskich (257).

Sprawozdanie Centr. Biura Zwalczania Handlu Kobietami i Dziećmi przesłane do Ligi Narodów (258).

Komendant Gł. Policji otrzymał depeszę z podziękowaniem za przyjęcie delegacji policji niemieckiej (262).

Premier i Minister Spraw Wew. dokonał dekoracji wojewodów: Nakoniecznikow - Klukowskiego, Grażyńskiego, Hauke - Nowaka, Bociańskiego i Komendanta Gł. Policji Zamorskiego (263).

Dekoracja odznaczonych z okazji Święta Niepodległości urzędników i niższych funkcjonariuszów (264 *).

Inspekcja województwa białostockiego (272 *).

Inspekcja starostwa w Radomiu (279 *).

Inspekcja województwa tarnopolskiego (285 *).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Cofnięcie wyborów do rady miasta Poznania (290).
Mianowanie M. Jankowskiego wicewojewodą w Białymstoku (294).
Zezwolenie Zw. Straży Pożarnych na używanie odznak (299).

Rok 1937

Rozwiązanie Stronnictwa Chłopskiego (8).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego w dn. 13.I na posiedzeniu Sejmowej Komisji Budżetowej (10).

Wydawanie zaświadczeń robotnikom zwalnianym z robót publ. (10).

Rozwiązanie Rady m. Poznania (21).

Korespondencja administracji z duchowieństwem jako urzędami stanu cywilnego (21).

Rokowania polsko-niemiec. w spr. spornego obywatelstwa (21).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na 35 posiedzeniu Sejmu w dn. 27.I w spr. ustaw samorządowych (22).

Zmniejszenie rezerwy policyjnej w powiecie wysoko - mazowieckim wobec ustania ekscesów (23).

Zwolnienie z Berezy Kartuskiej (27).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na Komisji Budżetowej Senatu w dn. 4.II (28).

Podsekretarz Stanu H. Kawecki przeszedł w stan spoczynku. Nominacja Podsekretarzem Stanu J. Paciorkowskiego (życiorys) (29).

Mianowanie dyrektorem Deptu Politycznego Wacława Żyborskiego (życiorys) (31).

Nominacja wicewojewodów w Nowogródku (A. Kaczmarczyka) i Stanisławowie (dr M. Seydlitza) (31).

Zezwolenia na używanie odznaki Zw. Młodzieży Ludowej, Zw. Pracowników Technicznych oraz Stow. Młodzieży Żyd. Trumpeldor (34).

Podsekretarz Stanu Paciorkowski złożył wizytę Marszałkowi Senatu (34).

Nominacja J. de Tramecourt p. o. wojewody poleskiego (39).

Odmowa zatwierdzenia prezydenta m. Łodzi N. Barlickiego (39).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na 41 posiedzeniu Sejmu w dn. 18.II w spr. budżetu (40).

Zwolnienie kierownika referatu żydowskiego (41).

Zakaz wystawiania utworu K. Lewickiego p. t. „Sprawa Burzana“ (50).

Odprawa wojewodów w spr. administracyjnych i gospodarczych (51 *).

Powołanie na tymcz. prezydenta m. Łodzi M. Godlewskiego (57).

Zatwierdzenie wyboru prezydenta m. Lublina i wiceprezydenta m. Radomia (57).

Obowiązki sekretarza Ministra objął referent Walery Kozakowski (64).

Udzielenie zezwolenia na odznakę Zw. Dziennikarzy (58).

Przeniesienie w stan spoczynku naczelnika Wydziału Narodowościowego H. Suchenka. Nominacja nacz. wydziału społ. polit. M. Myślińskiego wicewojewodą warszawskim, inspektora J. Sawickiego naczelnikiem Wydz. Narodowościowego. J. Krzymowskiego nacz. Wydziału Bezpieczeństwa (69).

Udział Premiera i Ministra Spraw Wewn. na nabożeństwie za insp. ś. p. Czyniowskiego, komendanta woj. Policji w Białymstoku (75).

Minister na odprawie przybyłych na uroczystości pogrzebowe delegacji Policji (75).

Rozwiązanie Rady m. Łodzi (75).

Pismo okólne w spr. wyznaczania cen cegły (81 *).

Pierwsze posiedzenie komisji kontroli cen (81 *).

Inspekcja województwa kieleckiego (82 *).

Okólnik w spr. wyznaczania cen artykułów mącznych (84 *).

Mianowanie wojewody tarnopol. Alfreda Biłyka wojewodą lwowskim (życiorys) (86).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Mianowanie starosty Tomasza Malickiego wicewojewodą i kierown. wojew. tarnopolskiego (życiorys) (87).

Inspekcja województwa poznańskiego (88 *).

Inspekcja gmachu Warszawskiego Urzędu Wojewódzkiego (91 *).

Unormowanie sprawy cen mąki i pieczywa (91).

Inspekcja województwa łódzkiego (94 *).

Inspekcja starostwa radzymińskiego (97 *).

Inspekcja starostwa grodzkiego śródmiejsko - warszawskiego (99 *).

Inspekcja województwa krakowskiego (101 *).

Inspekcja starostwa grodzkiego prasko - warszawskiego (102 *).

Przyznanie nagród funkcjonariuszom starostwa prasko - warsz. w związku z inspekcją Ministra i ofiara złożona przez tychże funkcj. na F. O. N. (103).

Inspekcja województwa lwowskiego (104 *).

Zatwierdzenie preliminarza m. st. Warszawy (106).

Ogłoszenie warunków przyjęcia do Policji (106).

Okólnik w sprawie ruchu na drogach (108 *).

Okólnik o zatrudnianiu osób, zasłużonych w pracy niepodległościowej (108).

Prezes Rady Ministrów w tow. prezydenta miasta Starzyńskiego i dyrektora tramwajów miejskich Butkiewicza badał nasilenie przewozu pasażerów przez tramwaje miejskie w godzinach rannych (109 *).

Z okazji ukończenia robót na terenie posesji Ministerstwa Spraw Wewn. Minister podejmował robotników zatrudn. przy tych pracach (109).

Inspekcja województwa lubelskiego (110 *).

Zmiany służbowe w związku z rozruchami w Brześciu nad Bugiem (zawieszenie starosty i przeniesienie naczelnika Wydz. Społ.-Polit.) (116).

Odesłanie spekulanta do Berezy Kartuskiej (116).

Inspekcja na terenie m. st. Warszawy oraz okolic podmiejskich w tow. wojewody warszawskiego i Komisarza Rządu na m. st. Warszawę (119 *).

Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 30 posiedzeniu Senatu w dniu 27.V w spr. zmiany granic województw poznań., pomors., warszaw. i łódz. (120).

Uregulowanie cen przetworów zbóż chlebowych (120).

Kwalifikacja ochotników do Obrony Narodowej (120).

Pismo w sprawie paszportów zagranicznych (124).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na 54 posiedzeniu Sejmu w dn. 4.VI w spr. wyborów do samorządu (126).

W sprawie wykonywania robót budowlanych (127).

Objazd wsi w powiecie tureckim (130 *).

Nabożeństwo żałobne w rocznicę zgonu ś. p. Ministra Pierackiego (135).

Okólnik w sprawie sprzętu pożarniczego (136 *).

Zarządzenie o zaasfaltowaniu podwórz w Warszawie (137 *).

Podsekretarz Stanu J. Paciorkowski przyjął Ukraińską Reprezentację Parlamentarną (139).

Mianowanie M. Skalskiego naczelnikiem Wydziału Społ.-Politycz. Min. Spr. Wewn. (życiorys) (147).

Zamknięcie kursu dla sekretarzy gminnych w Instytucie Komunalnym (149).

Paszporty zagraniczne do Italii (151).

Pozwolenie na odznakę Ewang. Diakonatowi w Polsce (151).

Urlop wojewody warszaws. dr Nakoniecznikow - Klukowskiego (151).

Zakaz pobierania datków na cele społeczne i humanitarne przez urzędników przy spełnianiu czynności urzędowych (156 *).

Zarządzenie do właścicieli nieruchomości w celu uporządkowania podwórz (159).

Urlop Podsekretarza Stanu Korsaka (161).

Pozwolenie na odznakę Szkole Gł. Gospodarstwa Wiej. (161).

Konkurs na projekt gmachu Urzędu Wojew. w Łodzi (162).

Instrukcja o prowadzeniu akcji na Fundusz Obrony Narodowej (166).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Pogrzeb w Krakowie radcy Min. Spr. Wewn. ś. p. St. Bratkowskiego (169).

Naczelny komendant Straży Granicznej Łotwy przyjęty przez Podsekretarza Stanu Paciorkowskiego (170).

Polityka nadzoru nad cenami artykułów żywności (172).

Rozporządzenia wojewody śląskiego w spr. strefy nadgranicznej (175).

Zbadanie stanu sanitarnego publicznych szkół powszechnych (178).

Przestrzeganie ustawy o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (178).

Wprowadzenie mundurów letnich dla Policji (178).

Powrót z urlopu dyrektora Gabinetu M. S. Wew. R. Hausnera (187).

Udzielenie zezwolenia na odznaki Stow. Mechaników, Związkowi „Zebelun", Stow. b. Więźniów Polit., Zw. Łowieckiemu, Światowemu Zw. Polaków (191).

Proklamowanie strajku przez Stronnictwo Ludowe (195).

Powrót z urlopu dyrektora Departamentu Politycznego W. Żyborskiego (199).

Powrót z urlopu naczelnika Wydziału Społeczno-Polit. M. Skalskiego (203).

Zwolnienie wojewodów: St. Kirtiklisa, dr J. Rożnieckiego, M. Gnoińskiego i nominacja wojewodą lubelskim J. de Tramecourta, poleskim Kostka Biernackiego, krakowskim dr I. Tymińskiego i białostockim starosty kaliskiego H. Ostaszewskiego (207).

Ogłoszenie jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (207).

Wprowadzenie w życie ustawy o zmianie granic województw zachodnich z 1 kwietnia 1938 r. (207).

Zwolnienie kilku starostów (208).

Inspekcja miasta Turka (210 *).

Zezwolenie na odznaki Zw. Młodzieży z Dalekiego Wschodu, Zw. Nauczycielstwa Przedszkoli, Zw. Pracowników Przemysłowych (211).

Narada wojewodów: warsz., wołyń., lubel., kielec., lwows., krakow., stanisławow. i tarnopol. (217).

Wprowadzenie zastępczego obowiązku wojskowego (218).

W spr. zakazu pędzenia zwierząt po drogach (218).

Narada wojewodów: pomor., poznań., śląsk., wileń., nowogr., białost., polesk., łódz. i Komisarza Rządu m. st. Warszawy (219).

Okólnik w sprawie pracy społecznej starostów (223 *).

Zarządzenie w sprawie stosunku urzędników do ludności (225 *).

Wyznaczenie kuratora Zw. Nauczycielstwa Polskiego (226).

Lustracja powiatów niżańskiego i rzeszowskiego (227 *).

Dyrektywy co do wyborów sołtysów i podsołtysów w wojew. południowych i zachodnich (230).

Budowa Ośrodka Wyszkoleniowego Fachowej Szkoły Pożarniczej (237).

Projekt rozporządzenia do ustawy o ochronie przed pożarami (241).

Depesza gratulacyjna Ministra z powodu 25-lecia K. K. O. we Lwowie (246).

Nominacja St. Radolińskiego wicewojewodą w Nowogródku (246).

Okólnik w spr. uszkadzania urządzeń kolejowych przez nieletnich (246).

Powierzenie agend przewodniczącego Rady Ewangielickiego Kościoła Unijnego (250).

Pozwolenie na używanie mundurów Zw. byłych Ochotników Armii Polskiej (253).

Dekoracja urzędników i niższych funkcjonariuszów Prezydium Rady Min., Mstwa Spraw Wewn. i Gł. Urzędu Statystycznego (261 *).

Skonfiskowanie „Dziennika Ludowego" z tekstem memoriału złożonego Prezydentowi Rzpltej i komentarzem (263).

Przekazanie przez pracowników M. S. Wew. sumy na kupno 2 karabinów maszynowych (263).

Zwiedzenie miejscowości dotkniętych klęską posuchy w powiatach skierniewickim i rawskim (275 *).

Zjazd inspektorów gminnych wojew. warszawskiego (280).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Walka z przestępczością — kierowanie przestępców do miejsca odosobnienia (287).

Zakończenia kursu oficerów oświatowych Junackich Hufców Pracy w Szkole Oficerskiej Policyjnej (293).

Rozwiązanie Niezależnej Socjalistycznej Partii Pracy (294).

Rok 1938

Konfiskata „Danziger Vorposten" za artykuł o napaści na ks. Bemke (1).

Zaprzysiężenie wojewodów: lubelskiego de Tramecourta, tarnopolskiego T. Malickiego, białostockiego H. Ostaszewskiego i krakowskiego dr J. Tymińskiego (4).

Otwarcie Klubu Szeregowych Policji m. st. Warszawy (14).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na posiedzeniu Komisji Budżetowej Sejmu w dn. 24.I (19).

Mianowanie wojewody warszawskiego dr Bronisława Nakoniecznikow-Klukowskiego Podsekretarzem Stanu, Podsekretarza Stanu Jerzego Paciorkowskiego wojewodą warszawskim (21).

Pożegnanie Podsekretrza Stanu Paciorkowskiego i powitanie Podsekretarza Stanu Nakoniecznikow-Klukowskiego (22).

Inspekcja województwa wileńskiego (24 *).

Minister przyjął tymcz. prezydenta m. Poznania inż. Rungego (31).

Posiedzenie Komitetu Budowy Świątyni Opatrzności (31).

Przemówienie Premiera i Ministra gen. Składkowskiego na Komisji Budżetowej Senatu w dn. 9.II (32).

Zezwolenie Związkowi Osadników na używanie odznaki (35).

Konferencja w spr. wprowadzenia w życie zmiany granic województw: poznań., pomors., warszaw. i łódzkiego (36).

Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 73 posiedzeniu Sejmu w dn. 19.II w spr. ustawy o odroczeniu wyborów radnych miejskich w Łodzi i Poznaniu (41).

Termin Tygodnia Białego Krzyża (45).

Inspekcja w powiatach skierniewickim i rawskim dot. pomocy rolnikom, dotkniętym klęskom posuchy (52 *).

Powołanie dyrektora Deptu Samorządu Zbikowskiego na prezesa Zw. Rewizyjnego Samorządu Terytorialnego (52).

Mianowanie naczelnika Wydziału St. Podwińskiego dyrektorem Deptu Samorządu (52).

Tryb załatwiania pozwoleń na budowę (67).

Skierowanie szeregu spekulantów do miejsca odosobnienia (68, 69).

Zawieszenie czasopisma „Nowa Prawda" (69).

Sprawa dokumentów dla przekroczenia granicy gdańskiej (74).

Zarządzenie w spr. podniesienia zdrowotności i wyglądu osiedli (76).

Skierowanie działaczy wywrotowych, spekulantów i szkodników gospodarczych do miejsca odosobnienia (76).

Inspekcja województwa krakowskiego i lwowskiego (78 *, 79 *, 80 *).

Odprawa starostów z województwa lwowskiego i krakowskiego w Tarnowie (80 *).

Nominacja H. Józewskiego wojewodą łódzkim, a A. Hauke-Nowaka wołyńskim (87).

Osadzenie w miejscu odosobnienia szkodników społecznych (89).

Dekoracja przedstawicieli przemysłu filmowego (92).

Przegląd arterii wylotowych oraz stanu ogrodzeń budynków południowej części m. Warszawy (98 *).

Udzielanie pomocy Pols. Zw. Kolarskiemu przez władze administr. (99).

Inspekcja powiatu grójeckiego (101 *).

Inspekcja starostwa śródmiejsko - warszawskiego (102 *).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Inspekcja województwa lubelskiego (104 *).

Podziękowanie dla starosty powiatu warszawskiego za uporządkowanie osiedli podstołecznych (108 *).

Inspekcja województwa nowogródzkiego (111 *).

Odprawa wojewodów: warszaw., lwows., krakow., tarnopol., stanisław., kielec. i lubelskiego (112). z

Odprawa wojewodów: pomors., poznań., śląsk., łódz., wilen., białost., nowogr. i wołyń. (114).

Inspekcja powiatu grójeckiego; spr. pomnika ks. Skargi w Grójcu i Piotra Wysockiego w Warce (115 *).

Odprawa starostów grodzkich w sprawie uporządkowania miast i osiedli (117 *).

Odznaczenia za uporządkowanie osiedli w powiatach: błońs., grójec., radzymiń. i mińsko-mazowiec. (119).

Inspekcja województwa poznańskiego (120 *).

Wręczenie Medali za Długoletnią Służbę prezydentowi m. st. Warszawy St. Starzyńskiemu i trzem wiceprezydentom (130).

Inspekcja powiatów kaliskiego i tureckiego (132 *).

Nominacja radcy A. Kellera naczelnikiem Wydz. Społ. Polit. w Białymstoku (134).

Wysłanie do miejsca odosobnienia osób przybyłych nielegalnie z Austrii (135).

Inspekcja województwa białostockiego (136 *).

Inspekcja województwa poleskiego (138 *).

Wynik inspekcji województwa kieleckiego w spr. uporządkowania osiedli przemysłowych i okólnik Ministra do wszystkich wojewodów (143).

Inspekcja województwa łódzkiego (147 *).

Odroczenie prac przy porządkowaniu osiedli na czas pilnych robót w polu (152).

Dowódca K. O. P. gen. J. Kruszewski wyjechał do Finlandii z rewizytą (152).

Przemówienie Podsekr. Stanu Korsaka na 86 posiedzeniu Sejmu w dn. 7.VII w spr. samorządu miejskiego (167).

Ruch turystyczny na granicy polsko-czechosł. (156).

Przemówienia Podsekr. Stanu Korsaka na 53 posiedzeniu Senatu z dn. 15.VII w spr. poprawek do ustaw dot. spr. samorządowych (169).

Okólnik w spr. zapobiegania dręczeniu koni (162).

Dokumenty dla wyjeżdżających do Gdańska (166).

Skierowanie do miejsca odosobnienia szkodników gospodarczych i kryminalistów (168).

Zajęcie Orędzia Soboru biskupów prawosławnych (169).

Odznaki dla korespondentów rolnych Gł. Urzędu Statystycznego (176).

Inspekcja powiatu tureckiego przez Premiera i Ministra gen. Składkowskiego (189 *).

Inspekcja powiatu kaliskiego (195 *).

Okólnik zawierający wytyczne w spr. wyborów samorządowych (207 *).

Odprawa wojewodów w spr. politycznych i administracyjnych (213 *).

Zmiany na stanowiskach starostów (214).

Wzmocnienie nadzoru granicy polsko-czeskiej przez specjalne oddziały ochrony pogranicza (215).

O spisach wyborców do Sejmu (217).

Dziennik Urzędowy Mstwa Nr 27 zawierający instrukcje w spr. wyborów samorządowych (217).

Inspekcja powiatów chełmskiego, włodawskiego i radzyńskiego (217 *).

Lista komisarzy wyborczych do Sejmu (219).

Inspekcja powiatów gnieźnieńskiego i kolskiego (224 *).

Dar Rady Powiatowej w Brzezinach na pierwsze poczynania gospodarcze na Śląsku Zaolziańskim (232).

---

*) Patrz uwagę na str. 505.

Inspekcja powiatu grójeckiego (233 *).

Zdementowanie pogłosek o kandydaturze Ministra Becka do Sejmu (236).

Mianowanie sędziego Wecsile przewodniczącym Komisji Wyborczej na m. st Warszawę (237).

Inspekcja powiatu kolbuszowskiego (249 *).

Przeprowadzenie jednorazowej kontroli polskich paszportów zagranicznych (250).

Konferencja z Delegacją Zw. Dziennikarzy R. P. dotycząca postulatów prasy (251).

(zakończono 10.XI 1938 r.).

Uwaga: Kronikę zredagowano przy współudziale St. Grabowskiej i J. Kowalczewskiego.

*) Patrz uwagę na str. 505.

Drukarnia Gaz. Adm. i P. P., Warszawa, Trębacka 11.